

Spis treści

II Akty o charakterze nieustawodawczym

ROZPORZĄDZENIA

- ★ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/895 z dnia 8 czerwca 2016 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1290/2008 w odniesieniu do nazwy posiadacza zezwolenia na stosowanie preparatu *Lactobacillus rhamnosus* (CNCM-I-3698) i *Lactobacillus farciminis* (CNCM-I-3699) ⁽¹⁾ 1
- ★ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/896 z dnia 8 czerwca 2016 r. dotyczące zezwolenia na stosowanie winianów żelazowo-sodowych jako dodatku paszowego dla wszystkich gatunków zwierząt ⁽¹⁾ 3
- ★ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/897 z dnia 8 czerwca 2016 r. dotyczące zezwolenia na stosowanie preparatu *Bacillus subtilis* (C-3102) (DSM 15544) jako dodatku paszowego dla kur niosek i ryb ozdobnych (posiadacz zezwolenia Asahi Calpis Wellness Co. Ltd.) oraz zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1444/2006, (UE) nr 333/2010 i (UE) nr 184/2011 w odniesieniu do posiadacza zezwolenia ⁽¹⁾ 7
- ★ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/898 z dnia 8 czerwca 2016 r. dotyczące zezwolenia na stosowanie preparatu *Bacillus licheniformis* (ATCC 53757) i jego proteazy (EC 3.4.21.19) jako dodatku paszowego dla kurcząt rzeźnych, kurcząt odchowywanych na kury nioski, gatunków podrzędnych drobiu rzeźnego, odchowywanego na nioski oraz ptaków ozdobnych (posiadacz zezwolenia Novus Europe SA/N.V.) ⁽¹⁾ 11
- ★ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/899 z dnia 8 czerwca 2016 r. dotyczące zezwolenia na stosowanie 6-fitazy wytwarzanej przez *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528) jako dodatku paszowego dla wszystkich gatunków drobiu i wszystkich gatunków świń (poza prosiętami ssącymi) (posiadacz zezwolenia Danisco (UK) Ltd) ⁽¹⁾ 15
- ★ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/900 z dnia 8 czerwca 2016 r. dotyczące zezwolenia na stosowanie kwasu benzoesowego jako dodatku paszowego dla loch (posiadacz zezwolenia DSM Nutritional Product Sp. z o.o.) ⁽¹⁾ 18

- Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/901 z dnia 8 czerwca 2016 r. ustanawiające standardowe wartości w przywozie dla ustalania ceny wejścia niektórych owoców i warzyw 21

⁽¹⁾ Tekst mający znaczenie dla EOG

DECYZJE

- ★ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2016/902 z dnia 30 maja 2016 r. ustanawiająca konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik (BAT) w odniesieniu do wspólnych systemów oczyszczania ścieków/gazów odlotowych i zarządzania nimi w sektorze chemicznym zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE (notyfikowana jako dokument nr C(2016) 3127)⁽¹⁾ 23
  - ★ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2016/903 z dnia 8 czerwca 2016 r. na podstawie art. 3 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012, w sprawie derki dla koni impregnowanej permetryną stosowanej w celu zwalczania uciążliwych owadów w otoczeniu konia⁽¹⁾ 43
  - ★ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2016/904 z dnia 8 czerwca 2016 r. na podstawie art. 3 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012, w sprawie produktów zawierających propan-2-ol stosowanych do dezynfekcji rąk⁽¹⁾ 45
-

III Inne akty

EUROPEJSKI OBSZAR GOSPODARCZY

- ★ Decyzja Urzędu Nadzoru EFTA nr 110/15/COL z dnia 8 kwietnia 2015 r. stwierdzająca niezgodność pomocy dodatkowej w wysokości 16 mln NOK z Innovation Norway na rzecz Finnfjord AS z funkcjonowaniem Porozumienia EOG (Norwegia) [2016/905] 47
- ★ Decyzja Urzędu Nadzoru EFTA nr 357/15/COL z dnia 23 września 2015 r. o zamknięciu formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie pomocy państwa na rzecz Sandefjord Fotball AS (Norwegia) [2016/906] 59

⁽¹⁾ Tekst mający znaczenie dla EOG

II

(Akty o charakterze nieustawodawczym)

ROZPORZĄDZENIA

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) 2016/895

z dnia 8 czerwca 2016 r.

zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1290/2008 w odniesieniu do nazwy posiadacza zezwolenia na stosowanie preparatu *Lactobacillus rhamnosus* (CNCM-I-3698) i *Lactobacillus farciminis* (CNCM-I-3699)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie (WE) nr 1831/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. w sprawie dodatków stosowanych w żywieniu zwierząt ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 13 ust. 3,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Przedsiębiorstwo Danisco (UK) Ltd. złożyło wniosek zgodnie z art. 13 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003, proponując zmianę nazwy posiadacza zezwolenia w odniesieniu do rozporządzenia Komisji (WE) nr 1290/2008 ⁽²⁾ dotyczącego zezwolenia na stosowanie preparatu *Lactobacillus rhamnosus* (CNCM-I-3698) i *Lactobacillus farciminis* (CNCM-I-3699).
- (2) Wnioskodawca twierdzi, że ze skutkiem od dnia 12 listopada 2015 r. przedsiębiorstwo Danisco (UK) Ltd. przeniosło prawa do obrotu preparatem *Lactobacillus rhamnosus* (CNCM-I-3698) i *Lactobacillus farciminis* (CNCM-I-3699) na przedsiębiorstwo STI Biotechnologie.
- (3) Proponowane zmiany warunków zezwolenia mają charakter wyłącznie administracyjny i nie wymagają przeprowadzenia ponownej oceny dodatku. O wniosku powiadomiony został Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności.
- (4) Aby umożliwić obrót dodatkiem paszowym w imieniu przedsiębiorstwa STI Biotechnologie, konieczna jest zmiana warunków zezwolenia.
- (5) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie (WE) nr 1290/2008.
- (6) Ponieważ względy bezpieczeństwa nie wymagają natychmiastowego zastosowania zmiany wprowadzonej niniejszym rozporządzeniem w rozporządzeniu (WE) nr 1290/2008, należy przewidzieć okres przejściowy, podczas którego możliwe będzie zużycie istniejących zapasów dodatku, premiksów i mieszanek paszowych zawierających dodatek.

⁽¹⁾ Dz.U. L 268 z 18.10.2003, s. 29.

⁽²⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1290/2008 z dnia 18 grudnia 2008 r. dotyczące zezwolenia na stosowanie preparatu *Lactobacillus rhamnosus* (CNCM-I-3698) i *Lactobacillus farciminis* (CNCM-I-3699) jako dodatku paszowego (Dz.U. L 340 z 19.12.2008, s. 20).

- (7) Środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu są zgodne z opinią Stałego Komitetu ds. Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

W załączniku do rozporządzenia (WE) nr 1290/2008, w kolumnie drugiej słowa „Danisco (UK) Ltd.” zastępuje się słowami „STI Biotechnologie”.

Artykuł 2

Istniejące zapasy dodatku, premiksów i mieszanek paszowych zawierających dodatek, które są zgodne z przepisami obowiązującymi przed datą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, mogą być nadal wprowadzane do obrotu i stosowane aż do ich wyczerpania.

Artykuł 3

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 8 czerwca 2016 r.

W imieniu Komisji
Jean-Claude JUNCKER
Przewodniczący

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) 2016/896**z dnia 8 czerwca 2016 r.****dotyczące zezwolenia na stosowanie winianów żelazowo-sodowych jako dodatku paszowego dla wszystkich gatunków zwierząt****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie (WE) nr 1831/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. w sprawie dodatków stosowanych w żywieniu zwierząt ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 9 ust. 2,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W rozporządzeniu (WE) nr 1831/2003 przewidziano udzielanie zezwoleń na stosowanie dodatków w żywieniu zwierząt oraz określono sposób uzasadniania i procedury przyznawania takich zezwoleń.
- (2) Zgodnie z art. 7 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003 złożony został wniosek o zezwolenie na stosowanie winianów żelazowo-sodowych. Do wniosku dołączone zostały dane szczegółowe oraz dokumenty wymagane na mocy art. 7 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003.
- (3) Wniosek dotyczy zezwolenia na stosowanie winianów żelazowo-sodowych jako dodatku paszowego dla wszystkich gatunków zwierząt celem sklasyfikowania ich w kategorii „dodatki technologiczne”.
- (4) Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności („Urząd”) w opinii z dnia 30 kwietnia 2015 r. ⁽²⁾ stwierdził, że w proponowanych warunkach stosowania przedmiotowy preparat nie ma niekorzystnego wpływu na zdrowie zwierząt i ludzi ani na środowisko. Urząd stwierdził ponadto, że preparat ten może być skuteczny jako środek przeciwbrylający w soli. Zdaniem Urzędu nie ma potrzeby wprowadzania szczegółowych wymogów dotyczących monitorowania po wprowadzeniu do obrotu. Urząd poddał również weryfikacji sprawozdanie dotyczące metod analizy dodatku paszowego w paszy, przedłożone przez laboratorium referencyjne ustanowione rozporządzeniem (WE) nr 1831/2003.
- (5) Ocena winianów żelazowo-sodowych dowodzi, że warunki udzielenia zezwolenia przewidziane w art. 5 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003 są spełnione. W związku z tym należy zezwolić na stosowanie preparatu, jak określono w załączniku do niniejszego rozporządzenia.
- (6) Środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu są zgodne z opinią Stałego Komitetu ds. Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Preparat wyszczególniony w załączniku, należący do kategorii „dodatki technologiczne” i do grupy funkcjonalnej „środki przeciwbrylające”, zostaje dopuszczony jako dodatek stosowany w żywieniu zwierząt zgodnie z warunkami określonymi w załączniku.

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

⁽¹⁾ Dz.U. L 268 z 18.10.2003, s. 29.

⁽²⁾ Dziennik EFSA 2015; 13(5):4114.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 8 czerwca 2016 r.

W imieniu Komisji
Jean-Claude JUNCKER
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

Numer identyfikacyjny dodatku	Dodatek	Skład, wzór chemiczny, opis, metoda analizy	Gatunek lub kategoria zwierzęcia	Maksymalny wiek	Minimalna zawartość	Maksymalna zawartość	Inne przepisy	Data ważności zezwolenia
					mg substancji czynnej/kg NaCl			
Dodatki technologiczne: środki przeciwbrylające								
1i534	Winiany żelazowo-sodowe	<p><i>Skład dodatku</i></p> <p>Preparat produktów kompleksacji winianów sodu z chlorkiem żelaza(III) w roztworze wodnym ≤ 35 % (w/w)</p> <p><i>Charakterystyka substancji czynnej</i></p> <p>Produkt kompleksacji żelaza(III) z D(+)-, L(-)- i mezo-kwasami 2,3-dihydroksybursztynowymi</p> <p>Stosunek: żelazo do mezo-winianu 1:1</p> <p>Stosunek: żelazo do izomerów winianu ogółem 1:1,5</p> <p>Numer CAS 1280193-05-9</p> <p>$\text{Fe}(\text{OH})_2\text{C}_4\text{H}_4\text{O}_6\text{Na}$</p> <p>Chlorek: ≤ 25 %</p> <p>Szczawiany: ≤ 1,5 % wyrażone jako kwas szczawowy</p> <p>Żelazo: ≥ 8 % żelazo(III)</p> <p><i>Metoda analityczna</i> ⁽¹⁾</p> <p>Oznaczanie ilościowe mezo-winianu i D(-), L(+) winianów w dodatku paszowym:</p> <p>— wysokosprawna chromatografia cieczowa z detekcją refraktometryczną (HPLC-RI);</p> <p>Oznaczanie ilościowe całkowitej zawartości żelaza w dodatku paszowym:</p> <p>— atomowa spektrometria emisyjna z indukcyjnie sprzężoną plazmą (ICP-AES) – EN 15510, lub</p>	Wszystkie gatunki zwierząt	—	—	—	<ol style="list-style-type: none"> Dodatek stosuje się łącznie w chlorku sodu (NaCl) Minimalna zalecana dawka: 26 mg winianów żelazowo-sodowych/kg NaCl (ekwiwalent 3 mg żelaza/kg NaCl) Maksymalna zalecana dawka: 106 mg winianów żelazowo-sodowych/kg NaCl 	29 czerwca 2026 r.

Numer identyfikacyjny dodatku	Dodatek	Skład, wzór chemiczny, opis, metoda analizy	Gatunek lub kategoria zwierzęcia	Maksymalny wiek	Minimalna zawartość	Maksymalna zawartość	Inne przepisy	Data ważności zezwolenia
					mg substancji czynnej/kg NaCl			
		<ul style="list-style-type: none"> — atomowa spektrometria emisyjna z indukcyjnie sprzężoną plazmą po mineralizacji ciśnieniowej (ICP-AES) – EN 15621, lub — atomowa spektrometria emisyjna z indukcyjnie sprzężoną plazmą (ICP-AES) – EN ISO 11885, lub — atomowa spektrometria absorpcyjna (AAS) – EN ISO 6869, lub — atomowa spektrometria absorpcyjna (AAS) – rozporządzenie Komisji (WE) nr 152/2009 ⁽²⁾; oraz <p>Oznaczanie ilościowe całkowitej zawartości sodu w dodatku paszowym:</p> <ul style="list-style-type: none"> — atomowa spektrometria emisyjna z indukcyjnie sprzężoną plazmą (ICP-AES) – EN 15510, lub — atomowa spektrometria emisyjna z indukcyjnie sprzężoną plazmą po mineralizacji ciśnieniowej (ICP-AES) – EN 15621, lub — atomowa spektrometria emisyjna z indukcyjnie sprzężoną plazmą (ICP-AES) – EN ISO 11885, lub — atomowa spektrometria absorpcyjna (AAS) – EN ISO 6869; oraz <p>Oznaczanie ilościowe całkowitej zawartości chlorku w dodatku paszowym:</p> <ul style="list-style-type: none"> — miareczkowanie – rozporządzenie (WE) nr 152/2009 lub ISO 6495. 						

⁽¹⁾ Szczegóły dotyczące metod analitycznych można uzyskać pod następującym adresem laboratorium referencyjnego: <https://ec.europa.eu/jrc/en/eurl/feed-additives/evaluation-reports>

⁽²⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 152/2009 z dnia 27 stycznia 2009 r. ustanawiające metody pobierania próbek i dokonywania analiz do celów urzędowej kontroli pasz (Dz.U. L 54 z 26.2.2009, s. 1).

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) 2016/897**z dnia 8 czerwca 2016 r.****dotyczące zezwolenia na stosowanie preparatu *Bacillus subtilis* (C-3102) (DSM 15544) jako dodatku paszowego dla kur niosek i ryb ozdobnych (posiadacz zezwolenia Asahi Calpis Wellness Co. Ltd.) oraz zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1444/2006, (UE) nr 333/2010 i (UE) nr 184/2011 w odniesieniu do posiadacza zezwolenia****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie (WE) nr 1831/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. w sprawie dodatków stosowanych w żywieniu zwierząt ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 9 ust. 2 i art. 13 ust. 3,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W rozporządzeniu (WE) nr 1831/2003 przewidziano udzielanie zezwoleń na stosowanie dodatków w żywieniu zwierząt oraz określono sposób uzasadniania i procedury przyznawania takich zezwoleń.
- (2) Zgodnie z art. 7 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003 złożone zostały wnioski o zezwolenie na stosowanie preparatu *Bacillus subtilis* (C-3102). Do wniosków dołączone zostały dane szczegółowe oraz dokumenty wymagane na mocy art. 7 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003.
- (3) Wnioski dotyczą zezwolenia na stosowanie *Bacillus subtilis* (C-3102) jako dodatku paszowego dla wszystkich ptaków nieśnych i ryb ozdobnych, celem sklasyfikowania go w kategorii „dodatki zootechniczne”.
- (4) Preparat ten został już dopuszczony jako dodatek paszowy dla kurcząt rzeźnych rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1444/2006 ⁽²⁾, dla prosiąt rozporządzeniem Komisji (UE) nr 333/2010 ⁽³⁾ oraz dla kurcząt odchowywanych na kury nioski, indyków, podrzędnych gatunków ptaków i innych ptaków ozdobnych i łownych rozporządzeniem Komisji (UE) nr 184/2011 ⁽⁴⁾.
- (5) W swoich opiniach z dnia 28 września 2015 r. ⁽⁵⁾ i 11 listopada 2015 r. ⁽⁶⁾ Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności („Urząd”) uznał, że w proponowanych warunkach stosowania preparat *Bacillus subtilis* (C-3102) nie ma niekorzystnego wpływu na zdrowie zwierząt i ludzi ani na środowisko. Urząd stwierdził, że w proponowanych warunkach stosowania dodatek może być skuteczny w ograniczaniu ilości paszy na jednostkę masy w produkcji jaj w całym okresie nieśności. Urząd stwierdził także, że dodatek może przyczynić się do poprawy wzrostu i wykorzystania paszy w przypadku ryb ozdobnych. Zdaniem Urzędu nie ma potrzeby wprowadzania szczególnych wymogów dotyczących monitorowania rynku po wprowadzeniu do obrotu. Urząd poddał również weryfikacji sprawozdanie dotyczące metody analizy dodatku paszowego w paszy, przedłożone przez laboratorium referencyjne ustanowione rozporządzeniem (WE) nr 1831/2003.
- (6) Ocena preparatu *Bacillus subtilis* (C-3102) dowodzi, że warunki udzielenia zezwolenia przewidziane w art. 5 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003 są spełnione. W związku z tym należy zezwolić na stosowanie preparatu, jak określono w załączniku do niniejszego rozporządzenia.

⁽¹⁾ Dz.U. L 268 z 18.10.2003, s. 29.⁽²⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1444/2006 z dnia 29 września 2006 r. dotyczące zezwolenia na stosowanie *Bacillus subtilis* C-3102 (Calsporin) jako dodatku do pasz (Dz.U. L 271 z 30.9.2006, s. 19).⁽³⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 333/2010 z dnia 22 kwietnia 2010 r. dotyczące zezwolenia na nowe zastosowanie *Bacillus subtilis* C-3102 (DSM 15544) jako dodatku paszowego dla prosiąt odsadzonych od maciory (posiadacz zezwolenia: Calpis Co. Ltd. Japonia, reprezentowany w Unii Europejskiej przez Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office) (Dz.U. L 102 z 23.4.2010, s. 19).⁽⁴⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 184/2011 z dnia 25 lutego 2011 r. dotyczące zezwolenia na stosowanie *Bacillus subtilis* C-3102 (DSM 15544) jako dodatku paszowego dla kurcząt odchowywanych na kury nioski, indyków, podrzędnych gatunków ptaków i innych ptaków ozdobnych i łownych (posiadacz zezwolenia Calpis Co. Ltd. Japonia, reprezentowany przez Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office) (Dz.U. L 53 z 26.2.2011, s. 33).⁽⁵⁾ Dziennik EFSA 2015; 13(9):4231.⁽⁶⁾ Dziennik EFSA 2015; 13(11):4274.

- (7) Wnioskodawca złożył również wniosek zgodnie z art. 13 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003, w którym proponuje zmianę nazwy posiadacza zezwolenia oraz nazwy jego przedstawiciela w UE w rozporządzeniach (WE) nr 1444/2006, (UE) nr 333/2010 i (UE) nr 184/2011. Wnioskodawca oświadczył, że z dniem 1 stycznia 2016 r. zmienił nazwę z „Calpis Co. Ltd.” na „Asahi Calpis Wellness Co. Ltd.”. Nazwa przedstawiciela w UE uległa zmianie z „Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office” na „Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office”. Wnioskodawca przekazał odpowiednie dane na poparcie swojego wniosku.
- (8) Aby umożliwić Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. korzystanie z jego praw do obrotu, niezbędna jest zmiana warunków zezwoleń.
- (9) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenia (WE) nr 1444/2006, (UE) nr 333/2010 i (UE) nr 184/2011.
- (10) Środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu są zgodne z opinią Stałego Komitetu ds. Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Preparat wyszczególniony w załączniku, należący do kategorii „dodatki zootechniczne” i do grupy funkcjonalnej „stabilizatory flory jelitowej”, zostaje dopuszczony jako dodatek stosowany w żywieniu zwierząt zgodnie z warunkami określonymi w załączniku.

Artykuł 2

W załączniku do rozporządzenia (WE) nr 1444/2006, w kolumnie drugiej „Nazwa posiadacza zezwolenia”, termin „Calpis Co. Ltd. Reprezentowany we Wspólnocie przez Orffa International Holding BV” zastępuje się terminem „Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., reprezentowany w Unii Europejskiej przez Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office”.

Artykuł 3

W rozporządzeniu (UE) nr 333/2010 wprowadza się następujące zmiany:

- a) w tytule termin „posiadacz zezwolenia: Calpis Co. Ltd. Japonia, reprezentowany w Unii Europejskiej przez Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office” zastępuje się terminem „posiadacz zezwolenia Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., reprezentowany w Unii Europejskiej przez Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office”;
- b) w załączniku, w kolumnie drugiej „Nazwa posiadacza zezwolenia” termin „posiadacz zezwolenia: Calpis Co. Ltd. Japonia, reprezentowany w Unii Europejskiej przez Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office, Francja” zastępuje się terminem „posiadacz zezwolenia Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., reprezentowany w Unii Europejskiej przez Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office”.

Artykuł 4

W rozporządzeniu (UE) nr 184/2011 wprowadza się następujące zmiany:

- a) w tytule termin „posiadacz zezwolenia: Calpis Co. Ltd. Japonia, reprezentowany przez Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office” zastępuje się terminem „posiadacz zezwolenia Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., reprezentowany w Unii Europejskiej przez Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office”;

- b) w załączniku, w kolumnie drugiej „Nazwa posiadacza zezwolenia” termin „posiadacz zezwolenia: Calpis Co. Ltd. Japonia, reprezentowany przez Calpis Co. Ltd. Europe Representative Office, Francja” zastępuje się terminem „posiadacz zezwolenia Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., reprezentowany w Unii Europejskiej przez Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office”.

Artykuł 5

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 8 czerwca 2016 r.

W imieniu Komisji
Jean-Claude JUNCKER
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

Numer identyfikacyjny dodatku	Nazwa posiadacza zezwolenia	Dodatek	Skład, wzór chemiczny, opis, metoda analityczna	Gatunek lub kategoria zwierzęcia	Maksymalny wiek	Minimalna zawartość	Maksymalna zawartość	Inne przepisy	Data ważności zezwolenia
						CFU/kg mieszanki paszowej pełnoporcjowej o wilgotności 12 %			

Kategoria: dodatki zootechniczne. Grupa funkcjonalna: stabilizatory flory jelitowej

4b1820	Asahi Calpis Wellness Co. Ltd., reprezentowany w Unii Europejskiej przez Asahi Calpis Wellness Co. Ltd. Europe Representative Office	<i>Bacillus subtilis</i> C-3102 (DSM 15544)	<i>Skład dodatku</i>	Kury nioski	—	3 × 10 ⁸	—	1. W informacjach na temat stosowania dodatku, premiksu i mieszanki paszowej wskazać temperaturę przechowywania, długość okresu przechowywania oraz stabilność granulowania. 2. Należy ustanowić procedury postępowania i odpowiednie środki organizacyjne dla użytkowników dodatku i premiksów działających na rynku pasz, tak aby ograniczyć ryzyko związane z wdychaniem, kontaktem ze skórą lub z oczami. Jeżeli narażenie na wdychanie, kontakt ze skórą lub z oczami nie może zostać ograniczone do dopuszczalnego poziomu za pomocą tych procedur i środków, dodatek i premiksy należy stosować przy użyciu odpowiednich środków ochrony indywidualnej.	29 czerwca 2026 r.
			<i>Bacillus subtilis</i> C-3102 (DSM 15544) o minimalnej zawartości 1,0 × 10 ¹⁰ CFU/g <i>Charakterystyka substancji czynnej</i> Zdolne do życia przetrwalniki (CFU) <i>Bacillus subtilis</i> C-3102 (DSM 15544) <i>Metoda analityczna</i> ⁽¹⁾ Oznaczenie liczby: metoda posiewu powierzchniowego przy zastosowaniu tryptonowego agaru sojowego we wszystkich docelowych matricach (EN 15784:2009) Identyfikacja: elektroforeza w zmiennym pulsowym polu elektrycznym (PFGE)	Ryby ozdobne	—	1 × 10 ¹⁰			

⁽¹⁾ Szczegóły dotyczące metod analitycznych można uzyskać pod następującym adresem laboratorium referencyjnego: www.irmm.jrc.ec.europa.eu/crl-feed-additives

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) 2016/898**z dnia 8 czerwca 2016 r.****dotyczące zezwolenia na stosowanie preparatu *Bacillus licheniformis* (ATCC 53757) i jego proteazy (EC 3.4.21.19) jako dodatku paszowego dla kurcząt rzeźnych, kurcząt odchowywanych na kury nioski, gatunków podrzędnych drobiu rzeźnego, odchowywanego na nioski oraz ptaków ozdobnych (posiadacz zezwolenia Novus Europe SA/N.V.)****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie (WE) nr 1831/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. w sprawie dodatków stosowanych w żywieniu zwierząt ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 9 ust. 2,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W rozporządzeniu (WE) nr 1831/2003 przewidziano udzielanie zezwoleń na stosowanie dodatków w żywieniu zwierząt oraz określono sposób uzasadniania i procedury przyznawania takich zezwoleń.
- (2) Zgodnie z art. 7 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003 złożony został wniosek o zezwolenie na stosowanie preparatu *Bacillus licheniformis* (ATCC 53757) i jego proteazy (E.C. 3.4.21.19). Do wniosku dołączone zostały dane szczegółowe oraz dokumenty wymagane na mocy art. 7 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003.
- (3) Wniosek dotyczy zezwolenia na stosowanie preparatu *Bacillus licheniformis* (ATCC 53757) i jego proteazy (E.C. 3.4.21.19) jako dodatku paszowego dla kurcząt rzeźnych, kurcząt odchowywanych na kury nioski, podrzędnych gatunków ptaków rzeźnych i do okresu nieśności oraz ptaków ozdobnych, celem sklasyfikowania go w kategorii „dodatki zootechniczne”.
- (4) Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności („Urząd”) w opinii z dnia 11 marca 2015 r. ⁽²⁾ stwierdził, że zgodnie z proponowanymi warunkami stosowania preparat *Bacillus licheniformis* (ATCC 53757) i jego proteaza (E.C. 3.4.21.19) nie ma negatywnego wpływu na zdrowie zwierząt, ludzi ani na środowisko naturalne oraz że może być skuteczny pod kątem przyrostu masy ciała w stosunku do ilości podawanej paszy u kurcząt rzeźnych w zalecanej dawce, ale tylko w przypadku stosowania diety o obniżonej zawartości białka. Uznaje się również, że wniosek ten można rozszerzyć na kurczęta odchowywane na kury nioski, podrzędne gatunki ptaków rzeźnych i odchowywanych na nioski oraz ptaki ozdobne. Zdaniem Urzędu nie ma potrzeby wprowadzania szczegółowych wymogów dotyczących monitorowania po wprowadzeniu do obrotu. Urząd poddał również weryfikacji sprawozdanie dotyczące metody analizy dodatku paszowego w paszy, przedłożone przez laboratorium referencyjne ustanowione rozporządzeniem (WE) nr 1831/2003.
- (5) Ocena preparatu *Bacillus licheniformis* (ATCC 53757) i jego proteazy (E.C. 3.4.21.19) dowodzi, że warunki udzielenia zezwolenia przewidziane w art. 5 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003 są spełnione. W związku z tym należy zezwolić na stosowanie preparatu, jak określono w załączniku do niniejszego rozporządzenia.
- (6) Środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu są zgodne z opinią Stałego Komitetu ds. Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz,

⁽¹⁾ Dz.U. L 268 z 18.10.2003, s. 29.⁽²⁾ Dziennik EFSA 2015; 13(3):4055.

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Preparat wyszczególniony w załączniku, należący do kategorii „dodatki zootechniczne” i do grupy funkcjonalnej „inne dodatki zootechniczne”, zostaje dopuszczony jako dodatek stosowany w żywieniu zwierząt zgodnie z warunkami określonymi w załączniku.

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 8 czerwca 2016 r.

W imieniu Komisji
Jean-Claude JUNCKER
Przewodniczący

_____

ZAŁĄCZNIK

Numer identyfikacyjny dodatku	Nazwa posiadacza zezwolenia	Dodatek	Skład, wzór chemiczny, opis, metoda analityczna	Gatunek lub kategoria zwierzęcia	Maksymalny wiek	Minimalna zawartość	Maksymalna zawartość	Inne przepisy	Data ważności zezwolenia
						CFU/jednostki substancji czynnej/kg mieszanki paszowej pełnoporcjowej o wilgotności 12 %			

Kategoria: dodatki zootechniczne. Grupa funkcjonalna: inne dodatki zootechniczne (poprawa parametrów zootechnicznych)

4d12	Novus Europe SA/N. V.	<i>Bacillus licheniformis</i> ATCC 53757 i jego proteaza EC 3.4.21.19	<p>Skład dodatku</p> <p>Preparat <i>Bacillus licheniformis</i> ATCC 53757 i jego proteazy EC 3.4.21.19, zawierający co najmniej:</p> <ul style="list-style-type: none"> — <i>Bacillus licheniformis</i> (ATCC 53757): 1 × 10⁹ CFU/g dodatku — proteaza 6 × 10⁵ U/g dodatku ⁽¹⁾ <p>Postać stała</p> <p>Charakterystyka substancji czynnej</p> <p>Zdolne do życia przetrwalniki <i>Bacillus licheniformis</i> ATCC 53757 i jego proteazy EC 3.4.21.19</p> <p>Metoda analityczna ⁽²⁾</p> <p>Identyfikacja i oznaczanie <i>Bacillus licheniformis</i> ATCC 53757 w dodatku paszowym, premiksach i paszach:</p> <ul style="list-style-type: none"> — identyfikacja: elektroforeza pulsacyjna w zmiennym polu elektrycznym (PFGE), 	<p>Kurczęta rzeźne i odchowywane na kury nioski</p> <p>Podrzędne gatunki drobiu rzeźnego i odchowwanego na nioski</p> <p>Ptaki ozdobne</p>	—	<p>5 × 10⁸CFU</p> <p><i>Bacillus licheniformis</i></p> <p>3 × 10⁵U proteazy</p>	—	<ol style="list-style-type: none"> 1. W informacjach na temat stosowania dodatku i premiksu wskazać temperaturę przechowywania, długość okresu przechowywania oraz stabilność granulowania. 2. Zalecana dawka minimalna: 500 mg dodatku/kg mieszanki paszowej pełnoporcjowej 3. Należy ustanowić procedury postępowania i odpowiednie środki organizacyjne dla użytkowników dodatku i premiksów działających na rynku pasz, tak aby ograniczyć ryzyko związane z wdychaniem, kontaktem ze skórą lub z oczami. Jeżeli narażenie na wdychanie, kontakt ze skórą lub z oczami nie może zostać ograniczone do dopuszczalnego poziomu za pomocą tych procedur i środków, dodatek i premiksy należy stosować przy użyciu odpowiednich środków ochrony indywidualnej. 	29 czerwca 2026 r.
------	-----------------------	---	---	--	---	---	---	---	--------------------

Numer identyfikacyjny dodatku	Nazwa posiadacza zezwolenia	Dodatek	Skład, wzór chemiczny, opis, metoda analityczna	Gatunek lub kategoria zwierzęcia	Maksymalny wiek	Minimalna zawartość	Maksymalna zawartość	Inne przepisy	Data ważności zezwolenia
						CFU/jednostki substancji czynnej/kg mieszanki paszowej pełnoporcjowej o wilgotności 12 %			
			<p>— oznaczenie liczby: metoda posiewu powierzchniowego na tryptonowym agarze sojowym – EN 15784</p> <p>Oznaczenie ilościowe proteazy w dodatku paszowym, premiksach i paszach:</p> <p>— metoda kolorymetryczna polegająca na pomiarze para-nitroaniliny (pNA) uwalnianej w wyniku reakcji enzymatycznej proteazy z substratem Suc-Ala-Ala-Pro-Phe-pNA w temperaturze 37 °C</p>					<p>4. Dozwolone stosowanie w paszy zawierającej następujące dopuszczone kokcydiostatyki: diklazuril, nikarbazynę, dekokwinat, sól sodową semduramycyny, sól sodową lasalocidu, sól sodową monenzyny, chlorowoderek robenidyny, maduramycynę amonu, narazyń lub sól sodową salinomycyny.</p> <p>5. Zalecane stosowanie w dawkach pokarmowych o obniżonej zawartości białka.</p>	

(¹) 1 U odpowiada ilości proteazy, która uwalnia 1 mikromol para-nitroaniliny (pNA) z substratu bursztynianu-Ala-Ala-Pro-Phe-pNA (C30H36N6O9) na minutę przy pH 8,0 i temperaturze 37 °C.

(²) Szczegóły dotyczące metod analitycznych można uzyskać pod następującym adresem laboratorium referencyjnego: <https://ec.europa.eu/jrc/en/eurl/feed-additives/evaluation-reports>.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) 2016/899**z dnia 8 czerwca 2016 r.****dotyczące zezwolenia na stosowanie 6-fitazy wytwarzanej przez *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528) jako dodatku paszowego dla wszystkich gatunków drobiu i wszystkich gatunków świń (poza prosiętami ssącymi) (posiadacz zezwolenia Danisco (UK) Ltd)****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie (WE) nr 1831/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. w sprawie dodatków stosowanych w żywieniu zwierząt ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 9 ust. 2,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W rozporządzeniu (WE) nr 1831/2003 przewidziano udzielanie zezwoleń na stosowanie dodatków w żywieniu zwierząt oraz określono sposób uzasadniania i procedury przyznawania takich zezwoleń.
- (2) Zgodnie z art. 7 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003 złożony został wniosek o zezwolenie na stosowanie 6-fitazy wytwarzanej przez *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528). Do wniosku dołączone zostały dane szczegółowe oraz dokumenty wymagane na mocy art. 7 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003.
- (3) Wniosek dotyczy zezwolenia na stosowanie 6-fitazy wytwarzanej przez *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528) jako dodatku paszowego dla gatunków drobiu i świń celem sklasyfikowania jej w kategorii „dodatki zootechniczne”.
- (4) Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności („Urząd”) w opinii z dnia 22 października 2015 r. ⁽²⁾ stwierdził, że zgodnie z proponowanymi warunkami stosowania 6-fitazy wytwarzanej przez *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528) nie ma negatywnego wpływu na zdrowie zwierząt, ludzi ani na środowisko, oraz że w zalecanej dawce skutecznie poprawia przyswajanie fosforu kurcząt i indyków rzeźnych, kur niosek, prosiąt odsadzonych od maciory, tuczników oraz loch. Urząd stwierdził również, że wniosek ten można rozszerzyć na podrzędne gatunki drobiu i podrzędne gatunki świń. Zdaniem Urzędu nie ma potrzeby wprowadzania szczegółowych wymogów dotyczących monitorowania po wprowadzeniu do obrotu. Urząd poddał również weryfikacji sprawozdanie dotyczące metody analizy dodatku paszowego w paszy, przedłożone przez laboratorium referencyjne ustanowione rozporządzeniem (WE) nr 1831/2003.
- (5) Ocena 6-fitazy wytwarzanej przez *Trichoderma reesei* (ATCC SD-6528) dowodzi, że warunki udzielenia zezwolenia przewidziane w art. 5 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003 są spełnione. W związku z tym należy zezwolić na stosowanie preparatu, jak określono w załączniku do niniejszego rozporządzenia.
- (6) Środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu są zgodne z opinią Stałego Komitetu ds. Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Preparat wyszczególniony w załączniku, należący do kategorii „dodatki zootechniczne” i do grupy funkcjonalnej „substancje polepszające strawność”, zostaje dopuszczony jako dodatek stosowany w żywieniu zwierząt zgodnie z warunkami określonymi w załączniku.

⁽¹⁾ Dz.U. L 268 z 18.10.2003, s. 29.⁽²⁾ Dziennik EFSA 2015;13(11):4275.

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 8 czerwca 2016 r.

W imieniu Komisji
Jean-Claude JUNCKER
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

Numer identyfikacyjny dodatku	Nazwa posiadacza zezwolenia	Dodatek	Skład, wzór chemiczny, opis, metoda analityczna	Gatunek lub kategoria zwierzęcia	Maksymalny wiek	Minimalna zawartość	Maksymalna zawartość	Inne przepisy	Data ważności zezwolenia
						Jednostki substancji czynnej/kg mieszanki paszowej pełnoporcjowej o wilgotności 12 %			

Kategoria: dodatki zootechniczne. Grupa funkcjonalna: substancje polepszające strawność

4a24	Danisco (UK) Ltd	6-fitaza EC 3.1.3.26	<p><i>Skład dodatku</i></p> <p>Preparat 6-fitazy wytwarzanej przez <i>Trichoderma reesei</i> (ATCC SD-6528) o minimalnej aktywności 15 000 U ⁽¹⁾/g.</p> <p>Postać płynna</p> <p><i>Charakterystyka substancji czynnej</i></p> <p>6-fitaza (EC 3.1.3.26) wytwarzana przez <i>Trichoderma reesei</i> (ATCC SD-6528)</p> <p><i>Metoda analityczna</i> ⁽²⁾</p> <p>Do oznaczania ilościowego aktywności 6-fitazy w dodatku paszowym:</p> <p>— metoda kolorymetryczna w oparciu o reakcję enzymatyczną fitazy z fitynianem.</p> <p>Do oznaczania ilościowego aktywności 6-fitazy w premiksach i paszach:</p> <p>— metoda kolorymetryczna w oparciu o reakcję enzymatyczną fitazy z fitynianem EN ISO 30024.</p>	<p>Wszystkie gatunki drobiu</p> <p>Wszystkie gatunki świń (poza prosiętami ssącymi)</p>	—	250 U	—	<ol style="list-style-type: none"> 1. W informacjach na temat stosowania dodatku i premiksu należy wskazać warunki przechowywania oraz stabilność granulowania. 2. Maksymalna zalecana dawka: 2 000 U/kg paszy. 3. Należy ustanowić procedury postępowania i odpowiednie środki organizacyjne dla użytkowników dodatku i premiksów działających na rynku pasz, tak aby ograniczyć ryzyko związane z wdychaniem, kontaktem ze skórą lub z oczami. Jeżeli narażenie na wdychanie, kontakt ze skórą lub z oczami nie może zostać ograniczone do dopuszczalnego poziomu za pomocą tych procedur i środków, dodatek i premiksy należy stosować przy użyciu odpowiednich środków ochrony indywidualnej. 	29 czerwca 2026 r.
------	------------------	----------------------	---	---	---	-------	---	--	--------------------

⁽¹⁾ 1 U odpowiada ilości enzymu, która uwalnia 1 mikromol nieorganicznego fosforanu z fitynianu sodowego na minutę przy pH 5,5 i temperaturze 37 °C.

⁽²⁾ Szczegóły dotyczące metod analitycznych można uzyskać pod następującym adresem laboratorium referencyjnego: <https://ec.europa.eu/jrc/en/eurl/feed-additives/evaluation-reports>

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) 2016/900**z dnia 8 czerwca 2016 r.****dotyczące zezwolenia na stosowanie kwasu benzooesowego jako dodatku paszowego dla loch
(posiadacz zezwolenia DSM Nutritional Product Sp. z o.o.)****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie (WE) nr 1831/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. w sprawie dodatków stosowanych w żywieniu zwierząt ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 9 ust. 2,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W rozporządzeniu (WE) nr 1831/2003 przewidziano udzielanie zezwoleń na stosowanie dodatków w żywieniu zwierząt oraz określono sposób uzasadniania i procedury przyznawania takich zezwoleń.
- (2) Zgodnie z art. 7 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003 złożony został wniosek o zezwolenie na stosowanie kwasu benzooesowego. Do wniosku dołączone zostały dane szczegółowe oraz dokumenty wymagane na mocy art. 7 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003.
- (3) Wniosek dotyczy zezwolenia na stosowanie kwasu benzooesowego jako dodatku paszowego dla loch, celem sklasyfikowania go w kategorii „dodatki zootechniczne”.
- (4) Dodatek ten został już dopuszczony rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1730/2006 ⁽²⁾ jako dodatek paszowy dla prosiąt odsadzonych od maciory oraz rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1138/2007 ⁽³⁾ jako dodatek paszowy dla tuczników.
- (5) Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności („Urząd”) stwierdził w swoich opiniach z dnia 14 czerwca 2012 r. ⁽⁴⁾ i 16 czerwca 2015 r. ⁽⁵⁾, że w proponowanych warunkach stosowania kwas benzooesowy nie ma szkodliwego wpływu na zdrowie zwierząt, ludzi ani na środowisko naturalne, a z jego stosowaniem wiąże się możliwość niewielkiego obniżenia pH moczu loch. Zdaniem Urzędu nie ma potrzeby wprowadzania szczególnych wymogów dotyczących monitorowania po wprowadzeniu do obrotu. Urząd poddał również weryfikacji sprawozdanie dotyczące metody analizy dodatku paszowego w paszy, przedłożone przez laboratorium referencyjne ustanowione rozporządzeniem (WE) nr 1831/2003.
- (6) Ocena kwasu benzooesowego dowodzi, że warunki udzielenia zezwolenia przewidziane w art. 5 rozporządzenia (WE) nr 1831/2003 są spełnione. W związku z tym należy zezwolić na stosowanie preparatu, jak określono w załączniku do niniejszego rozporządzenia.
- (7) Środki przewidziane w niniejszym rozporządzeniu są zgodne z opinią Stałego Komitetu ds. Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Dodatek wyszczególniony w załączniku, należący do kategorii „dodatki zootechniczne” i do grupy funkcjonalnej „inne dodatki zootechniczne”, zostaje dopuszczony jako dodatek stosowany w żywieniu zwierząt zgodnie z warunkami określonymi w załączniku.

⁽¹⁾ Dz.U. L 268 z 18.10.2003, s. 29.

⁽²⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1730/2006 z dnia 23 listopada 2006 r. dotyczące dopuszczenia kwasu benzooesowego (VevoVital) jako dodatku paszowego (Dz.U. L 325 z 24.11.2006, s. 9).

⁽³⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1138/2007 z dnia 1 października 2007 r. dotyczące zezwolenia na nowe zastosowanie kwasu benzooesowego (VevoVital) jako dodatku paszowego (Dz.U. L 256 z 2.10.2007, s. 8).

⁽⁴⁾ Dziennik EFSA 2012; 10(7):2775.

⁽⁵⁾ Dziennik EFSA 2015; 13(7):4157.

Artykuł 2

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 8 czerwca 2016 r.

W imieniu Komisji
Jean-Claude JUNCKER
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK

Numer identyfikacyjny dodatku	Nazwa posiadacza zezwolenia	Dodatek	Skład, wzór chemiczny, opis, metoda analityczna	Gatunek lub kategoria zwierzęcia	Maksymalny wiek	Minimalna zawartość	Maksymalna zawartość	Inne przepisy	Data ważności zezwolenia
						mg/kg mieszanki paszowej pełnoporcjowej o wilgotności 12 %			
Kategoria: dodatki zootechniczne. Grupa funkcjonalna: inne dodatki zootechniczne (obniżenie pH moczu)									
4d210	DSM Nutritional Products Sp. z o.o.	Kwas benzoesowy	<p><i>Skład dodatku</i></p> <p>Kwas benzoesowy (≥ 99,9 %)</p> <p><i>Charakterystyka substancji czynnej</i></p> <p>Kwas benzenokarboksylowy, kwas fenylokarboksylowy,</p> <p>C₇H₆O₂</p> <p>Numer CAS 65-85-0</p> <p>Maksymalny poziom zanieczyszczeń:</p> <p>Kwas ftalowy: ≤ 100 mg/kg</p> <p>Bifenyl: ≤ 100 mg/kg</p> <p><i>Metoda analityczna</i> ⁽¹⁾</p> <p>Do oznaczenia ilościowego kwasu benzoesowego w dodatku paszowym:</p> <p>— miareczkowanie wodorotlenkiem sodu (monografia Farmakopei Europejskiej 0066).</p> <p>Do oznaczenia ilościowego kwasu benzoesowego w premiksach i paszach:</p> <p>— chromatografia cieczowa z odwróconymi fazami z detekcją UV (RP-HPLC/UV) – metoda oparta na ISO9231:2008.</p>	Lochy	—	5 000	10 000	<p>1. Mieszanki paszowe uzupełniające muszą być opatrzone następującymi informacjami na temat stosowania:</p> <p>„Mieszanek paszowych uzupełniających zawierających kwas benzoesowy nie można jako takich stosować do karmienia loch. Mieszanki paszowe uzupełniające dla loch muszą być dokładnie wymieszane z innymi materiałami paszowymi składającymi się na dzienną dawkę pokarmową.”.</p> <p>2. Należy ustanowić procedury postępowania i odpowiednie środki organizacyjne dla użytkowników dodatku i premiksów działających na rynku pasz, tak aby ograniczyć ryzyko związane z wdychaniem, kontaktem ze skórą lub z oczami. Jeżeli narażenie na wdychanie, kontakt ze skórą lub z oczami nie może zostać ograniczone do dopuszczalnego poziomu za pomocą tych procedur i środków, dodatek i premiksy należy stosować przy użyciu odpowiednich środków ochrony indywidualnej.</p>	29 czerwca 2026 r.

⁽¹⁾ Szczegóły dotyczące metod analitycznych można uzyskać pod następującym adresem laboratorium referencyjnego: <https://ec.europa.eu/jrc/en/eurl/feed-additives/evaluation-reports>.

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) 2016/901**z dnia 8 czerwca 2016 r.****ustanawiające standardowe wartości w przywozie dla ustalania ceny wejścia niektórych owoców i warzyw**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 ⁽¹⁾,uwzględniając rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektorów owoców i warzyw oraz przetworzonych owoców i warzyw ⁽²⁾, w szczególności jego art. 136 ust. 1,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 543/2011 przewiduje – zgodnie z wynikami wielostronnych negocjacji handlowych Rundy Urugwajskiej – kryteria, na których podstawie Komisja ustala standardowe wartości dla przywozu z państw trzecich, w odniesieniu do produktów i okresów określonych w części A załącznika XVI do wspomnianego rozporządzenia.
- (2) Standardowa wartość w przywozie jest obliczana każdego dnia roboczego, zgodnie z art. 136 ust. 1 rozporządzenia wykonawczego (UE) nr 543/2011, przy uwzględnieniu podlegających zmianom danych dziennych. Niniejsze rozporządzenie powinno zatem wejść w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Standardowe wartości celne w przywozie, o których mowa w art. 136 rozporządzenia wykonawczego (UE) nr 543/2011, są ustalone w załączniku do niniejszego rozporządzenia.

*Artykuł 2*Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem jego opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 8 czerwca 2016 r.

W imieniu Komisji,
za Przewodniczącego,
Jerzy PLEWA

Dyrektor Generalny ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów
Wiejskich

⁽¹⁾ Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 671.

⁽²⁾ Dz.U. L 157 z 15.6.2011, s. 1.

ZAŁĄCZNIK

Standardowe wartości w przywozie dla ustalania ceny wejścia niektórych owoców i warzyw

(EUR/100 kg)		
Kod CN	Kod państw trzecich ⁽¹⁾	Standardowa wartość w przywozie
0702 00 00	IL	259,4
	MA	121,6
	ZZ	190,5
0709 93 10	TR	144,6
	ZZ	144,6
0805 50 10	AR	167,7
	IL	134,0
	MA	106,8
	TR	134,1
	ZA	170,5
0808 10 80	ZZ	142,6
	AR	117,7
	BR	110,1
	CL	121,3
	CN	110,9
	NZ	153,2
	PE	111,0
	US	146,5
	UY	107,2
	ZA	122,1
	ZZ	122,2
0809 10 00	TR	279,0
	ZZ	279,0
0809 29 00	TR	529,8
	US	721,3
	ZZ	625,6

⁽¹⁾ Nomenklatura krajów ustalona w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1106/2012 z dnia 27 listopada 2012 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 471/2009 w sprawie statystyk Wspólnoty dotyczących handlu zagranicznego z państwami trzecimi, w odniesieniu do aktualizacji nazewnictwa państw i terytoriów (Dz.U. L 328 z 28.11.2012, s. 7). Kod „ZZ” odpowiada „innym pochodzeniom”.

DECYZJE

DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI (UE) 2016/902

z dnia 30 maja 2016 r.

ustanawiająca konkluzje dotyczące najlepszych dostępnych technik (BAT) w odniesieniu do wspólnych systemów oczyszczania ścieków/gazów odlotowych i zarządzania nimi w sektorze chemicznym zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE

(notyfikowana jako dokument nr C(2016) 3127)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) ⁽¹⁾, w szczególności jej art. 13 ust. 5,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Konkluzje dotyczące BAT stanowią odniesienie dla określenia warunków pozwolenia w przypadku instalacji objętych zakresem rozdziału II dyrektywy 2010/75/UE. Właściwe organy powinny określać dopuszczalne wielkości emisji zapewniające, aby w normalnych warunkach eksploatacji emisje nie przekraczały poziomów powiązanych z najlepszymi dostępnymi technikami określonymi w konkluzjach dotyczących BAT.
- (2) W dniu 24 września 2014 r. ustanowione decyzją Komisji z dnia 16 maja 2011 r. ⁽²⁾ forum złożone z przedstawicieli państw członkowskich, zainteresowanych branż i organizacji pozarządowych promujących ochronę środowiska przekazało Komisji swoją opinię na temat proponowanej treści dokumentów referencyjnych BAT. Opinia ta jest publicznie dostępna.
- (3) Konkluzje dotyczące BAT zawarte w załączniku do niniejszej decyzji są kluczowym elementem tych dokumentów referencyjnych BAT.
- (4) Środki przewidziane w niniejszej decyzji są zgodne z opinią komitetu ustanowionego na mocy art. 75 ust. 1 dyrektywy 2010/75/UE,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Przyjmuje się określone w załączniku konkluzje dotyczące BAT w odniesieniu do wspólnych systemów oczyszczania ścieków/gazów odlotowych i zarządzania nimi w sektorze chemicznym.

⁽¹⁾ Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 17.

⁽²⁾ Dz.U. C 146 z 17.5.2011, s. 3.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 30 maja 2016 r.

W imieniu Komisji
Karmenu VELLA
Członek Komisji

_____

ZAŁĄCZNIK

KONKLUZJE DOTYCZĄCE NAJLEPSZYCH DOSTĘPNYCH TECHNIK (BAT) W ODNIESIENIU DO WSPÓLNYCH SYSTEMÓW OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW/GAZÓW ODLOTOWYCH I ZARZĄDZANIA NIMI W SEKTORZE CHEMICZNYM

ZAKRES

Niniejsze konkluzje dotyczące BAT odnoszą się do następujących rodzajów działalności określonych w sekcjach 4 i 6.11 załącznika I do dyrektywy 2010/75/UE:

- sekcja 4: Przemysł chemiczny,
- sekcja 6.11: Oczyszczanie ścieków nieobjętych dyrektywą Rady 91/271/EWG i pochodzących z instalacji wykonujących czynności objęte sekcją 4 załącznika I do dyrektywy 2010/75/UE, prowadzone przez niezależnego operatora.

Niniejsze konkluzje dotyczące BAT obejmują również łączne oczyszczanie ścieków z różnych źródeł, jeśli główny ładunek zanieczyszczeń pochodzi z działań określonych w sekcji 4 załącznika I do dyrektywy 2010/75/UE.

W szczególności konkluzje dotyczące BAT obejmują następujące elementy:

- systemy zarządzania środowiskowego,
- oszczędność wody,
- gospodarowanie ściekami, zbieranie i oczyszczanie ścieków,
- gospodarowanie odpadami,
- oczyszczanie osadów ściekowych z wyjątkiem spalania,
- gospodarowanie gazami odlotowymi, zbieranie i oczyszczanie gazów odlotowych,
- spalanie gazu w pochodni,
- emisje rozproszone lotnych związków organicznych (LZO) do powietrza,
- emisje odorów,
- emisja hałasu.

Inne konkluzje dotyczące BAT oraz dokumenty referencyjne, które mogą być istotne dla rodzajów działalności objętych niniejszymi konkluzjami dotyczącymi BAT, dotyczą następujących branż:

- produkcji chloro-alkalicznej (CAK),
- wielkotonażowej produkcji związków nieorganicznych – amoniaku, kwasów i nawozów (LVIC-AAF),
- wielkotonażowej produkcji związków nieorganicznych – stałych i innych (LVIC-S),
- produkcji specjalistycznych chemikaliów nieorganicznych (SIC),
- wielkotonażowej produkcji związków organicznych (LVOC),
- produkcji wysokowartościowych chemikaliów organicznych (OFC),
- produkcji polimerów (POL),
- emisji z miejsc magazynowania (EFS),
- efektywności energetycznej (ENE),
- monitorowania emisji do powietrza i wody z instalacji IED (ROM),
- przemysłowych systemów chłodzenia (ICS),

- dużych obiektów energetycznego spalania (LCP),
- spalania odpadów (WI),
- sektora przetwarzania odpadów (WT),
- ekonomiki i wzajemnych powiązań pomiędzy różnymi komponentami środowiska („cross-media effects”, ECM).

INFORMACJE OGÓLNE

Najlepsze dostępne techniki

Techniki wymienione i opisane w niniejszych konkluzjach dotyczących BAT nie mają ani nakazowego, ani wyczerpującego charakteru. Dopuszcza się stosowanie innych technik, o ile zapewniają one co najmniej równoważny poziom ochrony środowiska.

O ile nie stwierdzono inaczej, konkluzje dotyczące BAT mają ogólne zastosowanie.

Poziomy emisji powiązane z BAT

Poziomy emisji powiązane z najlepszymi dostępnymi technikami (BAT–AEL) dla emisji do wody, podane w niniejszych konkluzjach dotyczących BAT, odnoszą się do wartości stężenia (masa wyemitowanych substancji na ilość wody) wyrażonych w µg/l lub mg/l.

O ile nie wskazano inaczej, wartości BAT-AEL odnoszą się do średnich ważonych względem przepływu z 24-godzinnych próbek zlewanych z próbek pobranych proporcjonalnie do przepływu, uzyskanych w ciągu jednego roku i pobranych z minimalną częstotliwością określoną dla danego parametru i w normalnych warunkach eksploatacji. Próbkę pobierane proporcjonalnie do czasu mogą być wykorzystane, pod warunkiem że wykazano wystarczającą stabilność przepływu.

Ważone pod względem przepływu średnie roczne stężenie parametru (c_w) oblicza się przy użyciu następującego wzoru:

$$c_w = \frac{\sum_{i=1}^n c_i q_i}{\sum_{i=1}^n q_i}$$

gdzie:

n = liczba pomiarów;

c_i = średnie stężenie parametru w czasie pomiaru i ;

q_i = średnie natężenie przepływu w okresie i .

Efektywność redukcji

W przypadku ogólnego węgla organicznego (OWO), chemicznego zapotrzebowania tlenu (ChZT), azotu ogólnego (TN) i azotu ogólnego nieorganicznego (N_{inorg}), obliczenie średniej efektywności redukcji, o której mowa w niniejszych konkluzjach dotyczących BAT (zob. tabela 1 i tabela 2), opiera się na ładunkach i obejmuje zarówno podczyszczanie ścieków (BAT 10 c), jak i ich końcową obróbkę (BAT 10 d).

DEFINICJE

Do celów niniejszych konkluzji dotyczących BAT zastosowanie mają następujące definicje:

Pojęcie	Definicja
Nowy zespół urządzeń	Zespół urządzeń na terenie instalacji, który został objęty pozwoleniem po raz pierwszy, po opublikowaniu niniejszych konkluzji dotyczących BAT lub całkowita wymiana zespołu urządzeń po opublikowaniu niniejszych konkluzji dotyczących BAT.
Istniejący zespół urządzeń	Zespół urządzeń, który nie jest nowym zespołem urządzeń.

Pojęcie	Definicja
Biochemiczne zapotrzebowanie tlenu (BZT ₅)	Ilość tlenu potrzebna do biochemicznego utlenienia materii organicznej do dwutlenku węgla w okresie 5 dni. BZT jest wskaźnikiem dla stężenia masy związków organicznych ulegających biodegradacji.
Chemiczne zapotrzebowanie tlenu (ChZT)	Ilość tlenu potrzebna do całkowitego utlenienia materii organicznej do dwutlenku węgla. ChZT jest wskaźnikiem dla stężenia masy związków organicznych.
Ogólny węgiel organiczny (OWO)	Ogólny węgiel organiczny, wyrażony jako C, obejmuje wszystkie związki organiczne.
Zawiesina ogólna (TSS)	Stężenie masowe całej zawiesiny ogólnej mierzone za pomocą filtracji przez filtry z włókna szklanego oraz za pomocą metody grawimetrycznej.
Azot ogólny (TN)	Azot ogólny, wyrażony jako N, obejmuje amoniak wolny i amon (NH ₄ -N), azotyny (NO ₂ -N) i azotany (NO ₃ -N) oraz organiczne związki azotowe.
Azot ogólny nieorganiczny (N _{inorg})	Azot ogólny nieorganiczny, wyrażony jako N, obejmuje amoniak wolny i amon (NH ₄ -N), azotyny (NO ₂ -N) i azotany (NO ₃ -N).
Fosfor ogólny (TP)	Fosfor ogólny, wyrażony jako P, obejmuje wszystkie nieorganiczne i organiczne związki fosforu, rozpuszczone lub połączone w cząstki.
Adsorbowalne związki chloroorganiczne (AOX)	Adsorbowalne związki chloroorganiczne, wyrażone jako Cl, obejmują adsorbowalne organiczne związki chloru, bromu i jodu.
Chrom (Cr)	Chrom, wyrażony jako Cr, obejmuje wszystkie nieorganiczne i organiczne związki chromu, rozpuszczone lub połączone w cząstki.
Miedź (Cu)	Miedź, wyrażona jako Cu, obejmuje wszystkie nieorganiczne i organiczne związki miedzi, rozpuszczone lub połączone w cząstki.
Nikiel (Ni)	Nikiel, wyrażony jako Ni, obejmuje wszystkie nieorganiczne i organiczne związki niklu, rozpuszczone lub połączone w cząstki.
Cynk (Zn)	Cynk, wyrażony jako Zn, obejmuje wszystkie nieorganiczne i organiczne związki cynku, rozpuszczone lub połączone w cząstki.
LZO	Lotne związki organiczne zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 45 dyrektywy 2010/75/UE.
Emisje rozproszone LZO	Emisje LZO ze źródeł obszarowych, które mogą pochodzić ze źródeł „obszarowych” (np. zbiorników) lub źródeł „punktowych” (np. kominie rurowe).
Emisje niezorganizowane LZO	Rozproszone emisje LZO ze źródeł „punktowych”.
Spalanie gazu w pochodni	Wysokotemperaturowe utlenianie w celu spalania palnych składników gazów odlotowych z procesów przemysłowych z otwartym ogniem. Spalanie gazu w pochodni jest wykorzystywane głównie do spalania gazów palnych ze względów bezpieczeństwa lub w przypadku nierutynowych warunków eksploatacyjnych.

1. Systemy zarządzania środowiskowego

BAT 1. W celu poprawy ogólnej efektywności środowiskowej, w ramach BAT należy zapewniać wdrażanie i przestrzeganie systemu zarządzania środowiskowego zawierającego w sobie wszystkie następujące cechy:

- (i) zaangażowanie ścisłego kierownictwa, w tym kadry kierowniczej wyższego szczebla;

- (ii) polityka ochrony środowiska, która obejmuje ciągłe doskonalenie instalacji przez kierownictwo;
- (iii) planowanie i ustalenie niezbędnych procedur, celów i zadań w powiązaniu z planami finansowymi i inwestycjami;
- (iv) wdrożenie procedur ze szczególnym uwzględnieniem:
  - a) struktury i odpowiedzialności;
  - b) rekrutacji, szkoleń, świadomości i kompetencji;
  - c) komunikacji;
  - d) zaangażowania pracowników;
  - e) dokumentacji;
  - f) wydajnej kontroli procesu;
  - g) programów obsługi technicznej;
  - h) gotowości na sytuacje awaryjne i reagowania na nie;
  - i) zapewnienia zgodności z przepisami dotyczącymi środowiska;
- (v) sprawdzanie efektywności i podejmowanie działań korygujących, ze szczególnym uwzględnieniem:
  - a) monitorowania i pomiarów (zob. też sprawozdanie referencyjne dotyczące monitorowania emisji do powietrza i wody przez instalacje IED – ROM);
  - b) działań naprawczych i zapobiegawczych;
  - c) prowadzenia zapisów;
  - d) niezależnego (jeżeli jest to możliwe) audytu wewnętrznego i zewnętrznego w celu określenia, czy system zarządzania środowiskowego jest zgodny z zaplanowanymi ustaleniami oraz czy jest właściwie wdrożony i utrzymywany;
- (vi) przegląd systemu zarządzania środowiskowego przeprowadzony przez kadre kierowniczą wyższego szczebla pod kątem stałej przydatności systemu, jego odpowiedniości i skuteczności;
- (vii) podążanie za rozwojem czystszych technologii;
- (viii) uwzględnienie – na etapie projektowania nowego zespołu urządzeń i przez cały okres jego eksploatacji – skutków dla środowiska wynikających z ostatecznego wycofania zespołu urządzeń z eksploatacji;
- (ix) regularne stosowanie sektorowej analizy porównawczej;
- (x) plan gospodarowania odpadami (zob. BAT 13).

W szczególności w przypadku działalności w sektorze chemicznym, w ramach BAT należy uwzględnić następujące cechy systemu zarządzania środowiskowego:

- (xi) w odniesieniu do instalacji/obiektów, w których działają różni operatorzy – ustanowienie przepisów określających role, obowiązki i koordynację procedur operacyjnych dla każdego operatora zespołu urządzeń w celu zacieśnienia współpracy między różnymi operatorami;
- (xii) utworzenie wykazów strumieni ścieków i gazów odlotowych (zob. BAT 2).

W niektórych przypadkach poniższe elementy stanowią część systemu zarządzania środowiskowego:

- (xiii) plan zarządzania odorami (zob. BAT 20);
- (xiv) plan zarządzania hałasem (zob. BAT 22).

Zastosowanie

Zakres (np. poziom szczegółowości) i rodzaj systemu zarządzania środowiskowego (np. system oparty o normy czy nie) będą zasadniczo odnosić się do charakteru, skali i złożoności instalacji oraz do zasięgu oddziaływania takiej instalacji na środowisko.

BAT 2. W celu ułatwienia zmniejszenia emisji do wody i powietrza oraz zmniejszenia zużycia wody, w ramach BAT należy ustanowić i prowadzić wykaz strumieni ścieków i gazów odpadowych, jako część systemu zarządzania środowiskowego (zob. BAT 1) zawierającego w sobie wszystkie następujące cechy:

- (i) informacje na temat chemicznych procesów produkcyjnych, w tym:
  - a) wzory reakcji chemicznych, pokazujące również produkty uboczne;
  - b) uproszczone schematy sekwencji procesów, pokazujące pochodzenie emisji;
  - c) opisy technik zintegrowanych z procesem, oraz operacji oczyszczania ścieków/gazów odłotowych u źródła, w tym ich skuteczność;
- (ii) informacje na tyle wyczerpujące, na ile jest to racjonalnie możliwe, o cechach strumieni ścieków, takie jak:
  - a) wartości średnie i zmienność przepływu, pH, temperatura i konduktywność;
  - b) średnie stężenie i wartości ładunków danych zanieczyszczeń/parametrów i ich zmienność (np. ChZT/OWO, formy azotu, fosfor, metale, sole, określone związki organiczne);
  - c) dane dotyczące rozkładalności biologicznej (np. BZT, stosunek BZT/ChZT, test Zahn-Wellensa, biologiczny potencjał inhibicyjny (np. nityfikacja)),
- (iii) informacje na tyle wyczerpujące, na ile jest to racjonalnie możliwe, o cechach strumieni gazów odłotowych, takie jak:
  - a) wartości średnie i zmienność przepływu oraz temperatura,
  - b) średnie stężenie i wartości ładunków danych zanieczyszczeń/parametrów i ich zmienność (np. LZO, CO, NO_x, SO_x, chlor, chlorowodór),
  - c) palność, górna/dolna granica wybuchowości, reaktywność,
  - d) obecność innych substancji mogących wpływać na układ oczyszczania gazu odłotowego lub bezpieczeństwo zespołu urządzeń (np. tlenu, azotu, pary wodnej, pyłu).

2. Monitorowanie

BAT 3. W przypadku odnośnych emisji do wody określonych w wykazie strumieni ścieków (zob. BAT 2), w ramach BAT należy monitorować kluczowe parametry procesu (w tym stale monitorować przepływ ścieków, pH i temperaturę) w kluczowych lokalizacjach (np. dopływ ścieku – podczyszczanie, dopływ ścieku – obróbka końcowa).

BAT 4. W ramach BAT należy monitorować emisje do wody zgodnie z normami EN co najmniej z minimalną częstotliwością podaną poniżej. Jeżeli normy EN nie są dostępne, w ramach BAT należy stosować normy ISO, normy krajowe lub inne międzynarodowe normy zapewniające uzyskiwanie danych o równorzędnej jakości naukowej.

Substancja/parametr	Norma(-y)	Minimalna częstotliwość monitorowania ⁽¹⁾ ⁽²⁾
Ogólny węgiel organiczny (OWO) ⁽³⁾	EN 1484	Codziennie
Chemiczne zapotrzebowanie tlenu (ChZT) ⁽³⁾	Brak dostępnej normy EN	
Zawiesina ogólna (TSS)	EN 872	
Azot ogólny (TN) ⁽⁴⁾	EN 12260	
Azot ogólny nieorganiczny (N _{inorg}) ⁽⁴⁾	Dostępne różne normy EN	
Fosfor ogólny (TP)	Dostępne różne normy EN	

Substancja/parametr		Norma(-y)	Minimalna częstotliwość monitorowania ⁽¹⁾ ⁽²⁾
Adsorbowalne związki chloroorganiczne (AOX)		EN ISO 9562	Co miesiąc
Metale	Cr	Dostępne różne normy EN	
	Cu		
	Ni		
	Pb		
	Zn		
	Inne metale, w stosownych przypadkach		
Toksyczność ⁽³⁾	Ikra (<i>Danio rerio</i>)	EN ISO 15088	Do ustalenia na podstawie oceny ryzyka, po wstępnym scharakteryzowaniu
	Rozwielitki (<i>Daphnia magna Straus</i>)	EN ISO 6341	
	Bakterie luminescencyjne (<i>Vibrio fischeri</i>)	EN ISO 11348-1, EN ISO 11348-2 lub EN ISO 11348-3	
	Rzęsa wodna (<i>Lemna minor</i>)	EN ISO 20079	
	Algi	EN ISO 8692, EN ISO 10253 lub EN ISO 10710	

⁽¹⁾ Można dostosować częstotliwości monitorowania w przypadku gdy serie danych jasno wykazują wystarczającą stabilność.

⁽²⁾ Punkt pobierania próbek jest zlokalizowany w miejscu, w którym emisja opuszcza instalację.

⁽³⁾ Monitorowanie OWO i ChZT są alternatywne. Monitorowanie OWO jest preferowanym rozwiązaniem ponieważ nie wiąże się z wykorzystaniem bardzo toksycznych związków.

⁽⁴⁾ Monitorowanie TN i N_{inorg} są alternatywne.

⁽⁵⁾ Można wykorzystywać odpowiednią kombinację tych metod.

BAT 5. W ramach BAT należy okresowo monitorować emisje rozproszone LZO do powietrza z odnośnych źródeł, wykorzystując odpowiednią kombinację technik I – III, lub – gdy duża ilość LZO jest poddawana obróbce – wszystkie techniki I – III.

I. Metody detekcji odorów (np. przy użyciu przyrządów przenośnych zgodnie z normą EN 15446) w połączeniu z krzywymi korelacji w odniesieniu do kluczowego wyposażenia.

II. Metody optycznego obrazowania gazów.

III. Obliczanie emisji na podstawie czynników emisji weryfikowane okresowo pomiarami (np. raz na dwa lata).

Gdy duża ilość LZO jest poddawana obróbce, przydatną techniką uzupełniającą techniki I-III jest kontrola i oznaczenie ilościowe emisji z instalacji na zasadzie okresowych kampanii z wykorzystaniem technik optycznych opartych na absorpcji, takich jak lidar absorpcji różnicowej (DIAL), lub przenikanie promieniowania słonecznego (SOF).

Opis

Zob. sekcja 6.2.

BAT 6. W ramach BAT należy regularnie monitorować emisje odorów z odnośnych źródeł zgodnie z normami EN.

Opis

Emisje mogą być monitorowane z wykorzystaniem olfaktometrii dynamicznej zgodnie z normą EN 13725. Monitorowanie emisji można uzupełnić poprzez pomiar lub oszacowanie narażenia na odory lub oszacowanie skutków takiego narażenia.

Zastosowanie

Możliwość zastosowania jest ograniczona do przypadków, gdy można spodziewać się uciążliwego odoru lub gdy jego występowanie zostało stwierdzone.

3. Emisje do wody

3.1. Zużycie wody i wytwarzanie ścieków

BAT 7. W celu ograniczenia zużycia wody i wytwarzania ścieków, w ramach BAT należy ograniczyć ilość i/lub ładunek zanieczyszczeń w strumieniach ścieków w celu zwiększenia ponownego wykorzystania ścieków w procesie produkcji oraz w celu odzysku i ponownego użycia surowców.

3.2. Zbieranie i segregacja ścieków

BAT 8. Aby zapobiec zanieczyszczeniu wody niezanieczyszczonej i ograniczyć emisje do wody, w ramach BAT należy oddzielić niezanieczyszczone strumienie ścieków od strumieni ścieków wymagających oczyszczenia.

Zastosowanie

Oddzielanie niezanieczyszczonych wód opadowych nie może być stosowane w przypadku istniejących systemów zbierania ścieków.

BAT 9. Aby zapobiec niekontrolowanym emisjom do wody, w ramach BAT należy zapewnić odpowiednią pojemność zbiornika buforowego ścieków powstałych w warunkach innych niż normalne warunki eksploatacji na podstawie oceny ryzyka (z uwzględnieniem np. rodzaju zanieczyszczenia, wpływu na dalsze oczyszczanie oraz przyjmującego środowiska), oraz podjąć odpowiednie dalsze środki (np. kontrole, przetwarzanie, ponowne wykorzystanie).

Zastosowanie

Tymczasowe składowanie zanieczyszczonych wód opadowych wymaga segregacji, która może nie mieć zastosowania w przypadku istniejących systemów zbierania ścieków.

3.3. Oczyszczanie ścieków

BAT 10. Aby ograniczyć emisje do wody, w ramach BAT należy stosować zintegrowaną strategię gospodarowania ściekami i oczyszczania ścieków, obejmującą odpowiednią kombinację technik w kolejności podanej poniżej.

	Technika	Opis
a)	Techniki zintegrowane z procesem ⁽¹⁾	Techniki zapobiegania wytwarzaniu zanieczyszczeń wód lub ograniczania ich wytwarzania.
b)	Odzysk zanieczyszczeń u źródła ⁽¹⁾	Techniki odzysku zanieczyszczeń przed ich zrzutem do systemu zbierania ścieków.

	Technika	Opis
c)	Podczyszczanie ścieków ⁽¹⁾ ⁽²⁾	Techniki redukcji zanieczyszczeń przed oczyszczeniem końcowym ścieków. Podczyszczanie może być przeprowadzone u źródła lub w połączonych strumieniach.
d)	Oczyszczanie końcowe ścieków ⁽³⁾	Oczyszczanie końcowe ścieków np. metodą oczyszczania wstępnego i oczyszczania pierwotnego, oczyszczania biologicznego, usuwania azotu, fosforu i/lub ostatecznego usuwania substancji stałych przez zrzutem do odbiornika wody.

⁽¹⁾ Techniki te zostały bardziej szczegółowo opisane i określone w innych konkluzjach dotyczących BAT dla przemysłu chemicznego.

⁽²⁾ Zob. BAT 11.

⁽³⁾ Zob. BAT 12.

Opis

Zintegrowana strategia gospodarowania ściekami i oczyszczania ścieków opiera się na wykazie strumieni ścieków (zob. BAT 2).

Poziomy emisji powiązane z BAT Zob. sekcja 3.4.

BAT 11. Aby ograniczyć emisje do wody, w ramach BAT należy przeprowadzić podczyszczanie ścieków zawierających zanieczyszczenia, którymi nie można się odpowiednio zająć podczas oczyszczania końcowego ścieków za pomocą odpowiednich technik.

Opis

Podczyszczanie ścieków jest przeprowadzane jako część kompleksowej strategii gospodarowania ściekami i oczyszczania ścieków (zob. BAT 10) i jest zasadniczo niezbędne w celu:

- ochrony oczyszczalni ścieków prowadzącej oczyszczanie końcowe (np. ochrony oczyszczalni biologicznej ścieków przed działaniem inhibitorów lub związków toksycznych),
- usuwania związków, które zostały zredukowane w sposób niewystarczający podczas obróbki końcowej (np. związków toksycznych, związków organicznych źle ulegających/nieulegających biodegradacji, związków organicznych, które są obecne w wysokich stężeniach, lub metali podczas oczyszczania biologicznego),
- usuwania związków, które w innym razie są uwalniane do powietrza z systemu zbiórki lub podczas obróbki końcowej (np. lotnych związków halogenoorganicznych, benzenu),
- usuwania związków, które mają inne negatywne skutki (np. korozja sprzętu, niepożądane reakcje z innymi substancjami, zanieczyszczenie osadów ściekowych).

Ogólnie rzecz biorąc, podczyszczanie jest przeprowadzane jak najbliżej źródła w celu uniknięcia rozcieńczenia, w szczególności w przypadku metali. Czasami strumienie ścieków o danych cechach mogą być segregowane i zbierane w celu poddania ich specjalnemu połączonemu podczyszczaniu.

BAT 12. Aby ograniczyć emisje do wody, w ramach BAT należy stosować odpowiednią kombinację technik oczyszczania końcowego ścieków.

Opis

Oczyszczanie końcowe ścieków jest przeprowadzane jako część kompleksowej strategii gospodarowania ściekami i oczyszczania ścieków (zob. BAT 10).

Odpowiednie techniki oczyszczania końcowego ścieków, w zależności od substancji zanieczyszczającej, obejmują:

	Technika ⁽¹⁾	Redukcja głównych zanieczyszczeń	Zastosowanie
--	-------------------------	----------------------------------	--------------

Oczyszczanie wstępne i pierwotne

a)	Wyrównanie	Wszystkie substancje zanieczyszczające	Zastosowanie ogólne
b)	Neutralizacja	Kwasy, zasady	
c)	Odseparowanie fizyczne, np. kraty, sita, piaskowniki, separatory tłuszczu lub osadniki wstępne	Zawiesiny, olej/tłuszcz	

Oczyszczanie biologiczne (oczyszczanie drugiego stopnia), np.

d)	Proces osadu czynnego	Związki organiczne ulegające biodegradacji	Zastosowanie ogólne
e)	Bioreaktor membranowy		

Usuwanie azotu

f)	Nitryfikacja/denitryfikacja	Azot ogólny, amoniak	Nitryfikacja nie może być stosowana w przypadku wystąpienia wysokiego stężenia chlorków (tj. około 10 g/l) i pod warunkiem, że zmniejszenie stężenia chlorków przed nitryfikacją nie byłoby uzasadnione korzyściami dla środowiska. Nie ma to zastosowania jeśli obróbka końcowa nie obejmuje oczyszczania biologicznego.
----	-----------------------------	----------------------	--

Usuwanie fosforu

g)	Chemiczne strącanie	Fosfor	Zastosowanie ogólne
----	---------------------	--------	---------------------

Ostateczne usuwanie substancji stałych

h)	Koagulacja i flokulacja	Zawiesina ogólna	Zastosowanie ogólne
i)	Sedymentacja		
j)	Filtracja (np. filtracja przez złożo piaskowe/zwirowe, mikrofiltracja, ultrafiltracja)		
k)	Flotacja		

⁽¹⁾ Opis przedmiotowych technik przedstawiono w pkt 6.1.

3.4. Poziomy emisji powiązane z BAT dla emisji do wody

Poziomy emisji powiązane z BAT (BAT-AEL) dla emisji do wody przedstawione w tabeli 1, tabeli 2 i tabeli 3 odnoszą się do bezpośrednich emisji do odbiornika wody z:

- (i) działalności określonych w sekcji 4 załącznika I do dyrektywy 2010/75/UE;
- (ii) prowadzonych przez niezależnego operatora oczyszczalni ścieków określonych w sekcji 6.11 załącznika I do dyrektywy 2010/75/UE, pod warunkiem że główny ładunek zanieczyszczeń pochodzi z działalności określonych w sekcji 4 załącznika I do dyrektywy 2010/75/UE;
- (iii) łącznego oczyszczania ścieków z różnych źródeł, pod warunkiem że główny ładunek zanieczyszczeń pochodzi z działań określonych w sekcji 4 załącznika I do dyrektywy 2010/75/UE.

Wszystkie BAT-AEL stosuje się w punkcie, w którym emisja opuszcza instalację.

Tabela 1

Poziomy emisji powiązane z BAT dla bezpośrednich emisji OWO, ChZT i TSS do odbiornika wodnego

Parametr	BAT-AEL (średnia roczna)	Warunki
Ogólny węgiel organiczny (OWO) ⁽¹⁾ ⁽²⁾	10–33 mg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾	BAT-AEL ma zastosowanie, jeśli emisja przekracza 3,3 t/rok.
Chemiczne zapotrzebowanie tlenu (ChZT) ⁽¹⁾ ⁽²⁾	30–100 mg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾	BAT-AEL ma zastosowanie, jeśli emisja przekracza 10 t/rok.
Zawiesina ogólna (TSS)	5,0–35 mg/l ⁽⁷⁾ ⁽⁸⁾	BAT-AEL ma zastosowanie, jeśli emisja przekracza 3,5 t/rok.

⁽¹⁾ Nie istnieje BAT-AEL mający zastosowanie w odniesieniu do biochemicznego zapotrzebowania tlenu (BZT). Orientacyjnie, średni roczny poziom BZT₅ w ściekach z biologicznej oczyszczalni ścieków wynosi zasadniczo ≤ 20 mg/l.

⁽²⁾ Zastosowanie ma BAT-AEL dla OWO lub BAT-AEL dla ChZT. Monitorowanie OWO jest preferowanym rozwiązaniem, ponieważ nie wiąże się z wykorzystaniem bardzo toksycznych związków.

⁽³⁾ Dolną granicę przedziału uzyskuje się zazwyczaj gdy kilka dopływów strumieni ścieków zawiera związki organiczne lub gdy ścieki zawierają głównie związki organiczne łatwo ulegające biodegradacji.

⁽⁴⁾ Górna granica przedziału może wynosić do 100 mg/l dla OWO lub maksymalnie 300 mg/l dla ChZT, w obu przypadkach jako średnie roczne, jeżeli spełnione są oba następujące warunki:

- warunek A: Efektywność redukcji ≥ 90 % jako średnia roczna (w tym zarówno podczyszczanie, jak i obróbka końcowa),
- warunek B: W przypadku stosowania oczyszczania biologicznego spełnione jest co najmniej jedno z następujących kryteriów:
  - stosowanie niskoobciążonego procesu oczyszczania biologicznego (tj. ≤ 0,25 kg ChZT/kg organicznej suchej masy osadu). Sugeruje to, że poziom BOD₅ w ściekach wynosi ≤ 20 mg/l,
  - stosowanie nityfikacji.

⁽⁵⁾ Górna granica przedziału może nie mieć zastosowania, jeżeli spełnione są wszystkie następujące warunki:

- warunek A: Efektywność redukcji ≥ 95 % jako średnia roczna (w tym zarówno podczyszczanie, jak i obróbka końcowa),
- warunek B: taki sam jak warunek B w przypisie ⁽⁴⁾,
- Warunek C: Dopływ ścieku na etapie oczyszczania końcowego ścieków wykazuje następujące właściwości: OWO > 2 g/l (lub ChZT > 6 g/l) jako średnia roczna oraz wysoki odsetek trudnorozkładalnych związków organicznych.

⁽⁶⁾ Górna granica przedziału może nie mieć zastosowania, jeżeli główny ładunek zanieczyszczeń pochodzi z produkcji metylocelulozy.

⁽⁷⁾ Dolną granicę przedziału uzyskuje się zazwyczaj przy zastosowaniu filtracji (np. filtracji przez złożo piaskowe/żwirowe, mikrofiltracji, ultrafiltracji, bioreaktora membranowego), natomiast górną granicę przedziału uzyskuje się zazwyczaj przy zastosowaniu jedynie sedimentacji.

⁽⁸⁾ Wskazany BAT-AEL może nie mieć zastosowania, gdy główny ładunek zanieczyszczeń pochodzi z produkcji sody kalcynowanej metodą Solvaya lub z produkcji ditlenku tytanu.

Tabela 2

Poziomy emisji powiązane z BAT dla bezpośrednich emisji substancji biogenych do odbiornika wodnego

Parametr	BAT-AEL (średnia roczna)	Warunki
Azot ogólny (TN) ⁽¹⁾	5,0–25 mg/l ⁽²⁾ ⁽³⁾	BAT-AEL ma zastosowanie, jeśli emisja przekracza 2,5 t/rok.
Azot ogólny nieorganiczny (N _{inorg}) ⁽¹⁾	5,0–20 mg/l ⁽²⁾ ⁽³⁾	BAT-AEL ma zastosowanie, jeśli emisja przekracza 2,0 t/rok.
Fosfor ogólny (TP)	0,50–3,0 mg/l ⁽⁴⁾	BAT-AEL ma zastosowanie, jeśli emisja przekracza 300 kg/rok.

⁽¹⁾ Zastosowanie ma BAT-AEL dla azotu ogólnego lub BAT-AEL dla azotu ogólnego nieorganicznego.

⁽²⁾ BAT-AEL dla TN i N_{inorg} nie mają zastosowania do instalacji bez biologicznego oczyszczania ścieków. Dolną granicę przedziału uzyskuje się zazwyczaj jeśli dopływ ścieku do oczyszczalni biologicznej zawiera niskie poziomy azotu lub gdy nityfikacja/denitryfikacja może być przeprowadzona w optymalnych warunkach.

⁽³⁾ Górna granica przedziału może być wyższa i wynosić do 40 mg/l dla TN lub 35 mg/l dla N_{inorg}, zarówno jako średnie roczne, jeżeli skuteczność redukcji wynosi $\geq 70\%$ jako średnia roczna (w tym zarówno podczyszczanie, jak i obróbka końcowa).

⁽⁴⁾ Dolną granicę przedziału uzyskuje się zazwyczaj jeśli fosfor jest dodawany w celu odpowiedniego funkcjonowania oczyszczalni biologicznej lub gdy fosfor pochodzi głównie z systemów ogrzewania lub chłodzenia. Górna granicę przedziału uzyskuje się zazwyczaj gdy związki zawierające fosfor są produkowane przez instalację.

Tabela 3

Poziomy emisji powiązane z BAT dla bezpośrednich emisji AOX i metali do odbiornika wodnego

Parametr	BAT-AEL (średnia roczna)	Warunki
Adsorbowalne związki chloroorganiczne (AOX)	0,20–1,0 mg/l ⁽¹⁾ ⁽²⁾	BAT-AEL ma zastosowanie, jeśli emisja przekracza 100 kg/rok.
Chrom (wyrażony jako Cr)	5,0–25 µg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾	BAT-AEL ma zastosowanie, jeśli emisja przekracza 2,5 kg/rok.
Miedź (wyrażona jako Cu)	5,0–50 µg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁷⁾	BAT-AEL ma zastosowanie, jeśli emisja przekracza 5,0 kg/rok.
Nikiel (wyrażony jako Ni)	5,0–50 µg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾	BAT-AEL ma zastosowanie, jeśli emisja przekracza 5,0 kg/rok.
Cynk (wyrażony jako Zn)	20–300 µg/l ⁽³⁾ ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾ ⁽⁸⁾	BAT-AEL ma zastosowanie, jeśli emisja przekracza 30 kg/rok.

⁽¹⁾ Dolną granicę przedziału uzyskuje się zazwyczaj gdy nieliczne związki chloroorganiczne są wykorzystywane lub produkowane przez instalację.

⁽²⁾ Wskazany BAT-AEL może nie mieć zastosowania, gdy główny ładunek zanieczyszczeń pochodzi z produkcji jodowanych środków cieniujących ze względu na wysoką wartość refrakcji. Wskazany BAT-AEL może również nie mieć zastosowania, gdy główny ładunek zanieczyszczeń pochodzi z produkcji tlenu propylenu lub epichlorohydryny w procesie chlorohydryny ze względu na wysokie ładunki.

⁽³⁾ Dolną granicę przedziału uzyskuje się zazwyczaj gdy nieliczne odnośne metale (związki metali) są wykorzystywane lub produkowane przez instalację.

⁽⁴⁾ Wskazany BAT-AEL może nie mieć zastosowania do nieorganicznych ścieków oczyszczonych gdy główny ładunek zanieczyszczeń pochodzi z produkcji nieorganicznych związków metali ciężkich.

⁽⁵⁾ Wskazany BAT-AEL może nie mieć zastosowania, gdy główny ładunek zanieczyszczeń pochodzi z przetwarzania dużych ilości stałych nieorganicznych surowców zanieczyszczonych metalami (np. soda kalcynowana wytwarzana metodą Solvaya, ditlenek tytanu).

⁽⁶⁾ Wskazany BAT-AEL może nie mieć zastosowania gdy główny ładunek zanieczyszczeń pochodzi z produkcji organicznych związków chromu.

⁽⁷⁾ Wskazany BAT-AEL może nie mieć zastosowania, gdy główny ładunek zanieczyszczeń pochodzi z produkcji organicznych związków miedzi lub z produkcji chlorku winylu/chlorku etylenu w procesie oksychlorowania.

⁽⁸⁾ Wskazany BAT-AEL może nie mieć zastosowania gdy główny ładunek zanieczyszczeń pochodzi z produkcji włókien wiskozowych.

Powiązany monitoring jest opisany w BAT 4.

4. Odpady

BAT 13. Aby zapobiec powstawaniu odpadów lub, jeżeli nie jest to możliwe, aby ograniczyć ilość odpadów wysyłanych w celu unieszkodliwienia, w ramach BAT należy przyjąć i wdrożyć plan gospodarowania odpadami jako część systemu zarządzania środowiskowego (zob. BAT 1), w którym, w kolejności, zapewnia się zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie ich do ponownego wykorzystania, recykling lub innego rodzaju odzysk.

BAT 14. W celu zmniejszenia ilości osadów ściekowych wymagających dalszego oczyszczania lub unieszkodliwienia oraz w celu zmniejszenia ich potencjalnego wpływu na środowisko, w ramach BAT należy zastosować jedną z technik lub kombinacji technik przedstawionych poniżej.

	Technika	Opis	Zastosowanie
a)	Kondycjonowanie	Kondycjonowanie chemiczne (tj. dodawanie koagulantów i/lub flokulantów) lub kondycjonowanie termiczne (tj. ogrzewanie), aby poprawić warunki podczas zagęszczania/odwadniania osadu.	Nie ma zastosowania w przypadku osadów nieorganicznych. Konieczność kondycjonowania zależy od właściwości osadów oraz od sprzętu użytego do zagęszczania/odwadniania.
b)	Zagęszczanie/odwadnianie	Zagęszczania można dokonać, stosując sedimentację, wirowanie, flotację, zagęszczanie taśmowe lub filtr próżniowy z bębnum obrotowym. Odwadniania można dokonać, stosując prasy taśmowe lub prasy filtracyjne.	Zastosowanie ogólne
c)	Stabilizacja	Stabilizacja osadów obejmuje obróbkę chemiczną, obróbkę termiczną, rozkład tlenowy lub rozkład beztlenowy.	Nie ma zastosowania w przypadku osadów nieorganicznych. Nie ma zastosowania w przypadku krótkoterminowych operacji przed obróbką końcową.
d)	Suszenie	Osad jest suszony w wyniku bezpośredniego lub pośredniego kontaktu ze źródłem ciepła.	Nie ma zastosowania w przypadkach, w których ciepło odpadowe nie jest dostępne lub nie może być zastosowane.

5. Emisje do powietrza

5.1. Zbieranie gazów odlotowych

BAT 15. W celu ułatwienia odzysku związków i ograniczenia emisji do powietrza, w ramach BAT należy uwzględnić źródła emisji oraz poddawać emisje oczyszczaniu, tam gdzie jest to możliwe.

Zastosowanie

Możliwość zastosowania może być ograniczona względami operacyjności (dostęp do sprzętu), bezpieczeństwa (zapobieganie koncentracji blisko dolnej granicy wybuchowości) oraz zdrowia (jeśli wymagany jest dostęp operatora do wnętrza komory).

5.2. Oczyszczanie gazów odlotowych

BAT 16. Aby ograniczyć emisje do powietrza, w ramach BAT należy stosować zintegrowaną strategię gospodarowania gazami odlotowymi i oczyszczania gazów odlotowych, obejmującą techniki zintegrowane z procesem oraz techniki oczyszczania gazów odlotowych.

Opis

Zintegrowana strategia gospodarowania gazami odlotowymi i oczyszczania gazów odlotowych opiera się na wykazie strumieni gazów odlotowych (zob. BAT 2), przy czym charakter priorytetowy nadaje się technikom zintegrowanym z procesem.

5.3. Spalanie gazu w pochodni

BAT 17. Aby zapobiec emisjom do powietrza pochodzącym z pochodni, w ramach BAT spalanie w pochodni należy stosować wyłącznie ze względów bezpieczeństwa lub w przypadku nierutynowych warunków eksploatacyjnych (np. przy rozruchu i wyłączeniu), wykorzystując jedną lub obydwie z poniższych technik.

	Technika	Opis	Zastosowanie
a)	Właściwa konstrukcja zespołu urządzeń	Obejmuje to zapewnienie systemu odzysku gazu o wystarczającej przepustowości i wykorzystywanie zaworów bezpieczeństwa o wysokim poziomie integralności.	Ogólne zastosowanie do nowych zespołów urządzeń. W istniejących zespołach urządzeń można zmodernizować system odzysku gazu.
b)	Zarządzanie zespołem urządzeń	Obejmuje to bilansowanie systemu paliwa gazowego i stosowanie zaawansowanej kontroli procesu.	Zastosowanie ogólne

BAT 18. Aby ograniczyć emisje do powietrza pochodzące z pochodni w przypadkach, w których spalanie w pochodni jest nieuniknione, w ramach BAT należy stosować jedną lub obydwie z poniższych technik.

	Technika	Opis	Zastosowanie
a)	Właściwa konstrukcja urządzeń do spalania w pochodni	Optymalizacja wysokości, ciśnienie, wspomaganie parą, powietrzem lub gazem, rodzaj końcówek pochodni (zamknięte lub osłonięte), itp. w celu umożliwienia przeprowadzenia bezdymnych i skutecznych operacji oraz zapewnienia efektywnego spalania nadwyżek gazów.	Technika ma zastosowanie do nowych pochodni. W przypadku istniejących instalacji możliwość zastosowania może być ograniczona ze względu na np. czas obsługi technicznej podczas przerwy w eksploatacji zespołu urządzeń.
b)	Monitorowanie i rejestrowanie danych w ramach zarządzania pochodniami	Stałe monitorowanie gazu wysyłanego do pochodni, pomiary przepływu gazu i ocena innych parametrów (np. skład, zawartość ciepła, współczynnik wspomagania, prędkość, natężenie przepływu gazów odlotowych, emisje zanieczyszczeń (np. NO _x , CO, węglowodorów, hałasu). Rejestrowanie przypadków spalania w pochodni obejmuje zazwyczaj oszacowany/zmierzony skład gazu spalanego w pochodniach, oszacowaną/zmierzoną ilość gazu spalanego w pochodniach i czas trwania operacji. Rejestrowanie umożliwia ilościowe oznaczenie emisji i zapobieganie przyszłym przypadkom spalania.	Zastosowanie ogólne

5.4. Emisje rozproszone LZO

BAT 19. W celu zapobiegania emisjom rozproszonym LZO lub, jeżeli jest to niemożliwe, ich ograniczenia, w ramach BAT należy stosować jedną z następujących technik lub ich kombinację.

	Technika	Zastosowanie
Techniki związane z konstrukcją zespołu urządzeń		
a)	Ograniczenie liczby ewentualnych źródeł emisji	Możliwość zastosowania może być ograniczona w przypadku istniejących zespołów urządzeń ze względu na wymagania eksploatacyjne.
b)	Zmaksymalizowanie środków uszczelniających właściwych dla procesu	
c)	Wybór urządzeń o wysokim poziomie integralności (zob. opis w pkt 6.2)	
d)	Poprawa działań związanych z obsługą techniczną dzięki zapewnieniu dostępu do elementów, w których mogą potencjalnie występować nieszczelności	

	Technika	Zastosowanie
Techniki związane z budową zespołu urządzeń/wyposażenia, jego montażem i uruchomieniem		
e)	Zapewnienie ściśle określonych i kompleksowych procedur dotyczących budowy i montażu zespołu urządzeń/wyposażenia. Obejmuje to wykorzystanie projektowanego naprężenia uszczelki dla połączenia kołnierзовego (zob. opis w pkt 6.2)	Zastosowanie ogólne
f)	Zapewnienie solidnych procedur uruchamiania zespołu urządzeń/wyposażenia i procedury przekazywania kontroli zgodnie z wymogami konstrukcyjnymi	
Techniki związane z eksploatacją zespołu urządzeń		
g)	Zapewnienie odpowiedniej obsługi technicznej i terminowej wymiany wyposażenia	Zastosowanie ogólne
h)	Stosowanie programu wykrywania i naprawy nieszczelności (LDAR), opierającego się na analizie ryzyka (zob. opis w pkt 6.2)	
i)	W stopniu, w jakim jest to rozsądne, zapobieganie powstawaniu emisji rozproszonych LZO, zbieranie ich u źródła oraz poddawanie ich oczyszczeniu	

Powiązany monitoring jest opisany w BAT 5.

5.5. Emisje odorów

BAT 20. W celu zapobiegania występowaniu emisji odorów lub, jeżeli jest to niemożliwe, ich ograniczenia, w ramach BAT należy opracować, wdrożyć i regularnie przeglądać plan zarządzania odorami, jako część systemu zarządzania środowiskowego (zob. BAT BAT 1), który obejmuje wszystkie następujące elementy:

- (i) protokół zawierający odpowiednie działania i harmonogram;
- (ii) protokół monitorowania odorów;
- (iii) protokół reagowania na stwierdzone przypadki wystąpienia odorów;
- (iv) program zapobiegania występowaniu odorów i ich ograniczania mający na celu określenie ich źródeł, pomiar/oszacowanie narażenia na odory, określenie udziału poszczególnych źródeł, oraz wprowadzanie środków w zakresie zapobiegania lub ograniczania.

Powiązany monitoring jest opisany w BAT 6.

Zastosowanie

Możliwość zastosowania jest ograniczona do przypadków, gdy można spodziewać się uciążliwego odoru lub gdy jego występowanie zostało stwierdzone.

BAT 21. W celu zapobiegania występowaniu emisji odorów w trakcie zbierania i oczyszczania ścieków i oczyszczania osadu lub, jeżeli jest to niemożliwe, ich ograniczenia, w ramach BAT należy stosować jedną z następujących technik lub ich kombinację:

	Technika	Opis	Zastosowanie
a)	Minimalizacja czasu przebywania	Minimalizacja czasu przebywania ścieków i osadów w systemach zbierania i magazynowania, w szczególności w warunkach beztlenowych.	Możliwość zastosowania może być ograniczona w przypadku istniejących systemów zbierania i magazynowania.
b)	Zabiegi chemiczne	Stosowanie chemikaliów w celu niszczenia związków złownnych lub ograniczenia ich powstawania (np. utlenianie lub wytrącanie siarkowodoru).	Zastosowanie ogólne
c)	Zoptymalizowanie rozkładu aerobowego	Może to obejmować: (i) kontrolowanie zawartości tlenu; (ii) częstą obsługę techniczną systemu napowietrzania; (iii) stosowanie czystego tlenu; (iv) usuwanie piany w zbiornikach.	Zastosowanie ogólne
d)	Obudowanie	Pokrycie lub obudowanie urządzeń do zbierania i oczyszczania ścieków i osadu w celu zbierania gazów złownnych do dalszej obróbki.	Zastosowanie ogólne
e)	Techniki końca rury	Może to obejmować: (i) oczyszczanie biologiczne; (ii) utlenianie termiczne.	Oczyszczanie biologiczne ma zastosowanie tylko do związków, które są łatwo rozpuszczalne w wodzie i łatwo ulegające rozkładowi biologicznemu.

5.6. Emisje hałasu

BAT 22. W celu zapobiegania występowaniu emisji hałasu lub, jeżeli jest to niemożliwe, ich ograniczenia, w ramach BAT należy opracować i wdrożyć plan zarządzania hałasem, jako część systemu zarządzania środowiskowego (zob. BAT 1), który obejmuje wszystkie następujące elementy:

- (i) protokół zawierający odpowiednie działania i harmonogram;
- (ii) protokół monitorowania hałasu;
- (iii) protokół reagowania na stwierdzone przypadki wystąpienia hałasu;
- (iv) program zapobiegania hałasowi i ograniczania hałasu mający na celu identyfikację źródeł, pomiar lub szacowanie narażenia na hałas, określenie udziału poszczególnych źródeł i wdrożenie środków zapobiegawczych lub ograniczających.

Zastosowanie

Możliwość zastosowania jest ograniczona do przypadków, gdy można spodziewać się uciążliwego hałasu lub gdy jego występowanie zostało stwierdzone.

BAT 23. W celu zapobiegania emisjom hałasu lub, jeżeli jest to niemożliwe, ich ograniczenia, w ramach BAT należy stosować jedną z następujących technik lub ich kombinację:

	Technika	Opis	Zastosowanie
a)	Właściwe umiejscowienie wyposażenia i budynków	Zwiększenie odległości między źródłem emisji a odbiornikiem oraz wykorzystywanie budynków jako ekranów chroniących przed hałasem	W przypadku istniejących zespołów urządzeń zmiana położenia urządzeń może być ograniczona ze względu na brak miejsca lub nadmierne koszty
b)	Środki operacyjne	Obejmuje to: (i) udoskonaloną kontrolę i lepsze utrzymanie urządzeń; (ii) w miarę możliwości, zamykanie drzwi i okien na terenach zamkniętych; (iii) obsługę urządzeń przez doświadczony personel; (iv) w miarę możliwości, unikanie przeprowadzania hałaśliwych działań w nocy; (v) zapewnienie kontroli hałasu podczas czynności konserwacyjnych.	Zastosowanie ogólne
c)	Mało hałaśliwy sprzęt	Obejmuje to ciche sprężarki, pompy i pochodnie.	Stosuje się tylko w przypadku, gdy urządzenie jest nowe lub zastąpione.
d)	Urządzenia do kontroli hałasu	Obejmuje to: (i) tłumiki; (ii) izolację urządzeń; (iii) obudowanie hałaśliwych urządzeń; (iv) izolację dźwiękoszczelną budynków.	Możliwość zastosowania może być ograniczona ze względu na wymagania dotyczące przestrzeni (w przypadku istniejących zespołów urządzeń), względy zdrowia i bezpieczeństwa.
e)	Redukcja hałasu	Umieszczenie bariery między źródłami emisji a odbiornikami (na przykład chroniące przed hałasem ściany, wały i budynki).	Ma zastosowanie jedynie do istniejących zespołów urządzeń, ponieważ konstrukcja nowych zespołów urządzeń powinna sprawić, że technika ta stanie się zbędna. W przypadku istniejących zespołów urządzeń umieszczenie barier może być ograniczone ze względu na brak miejsca.

6. Opisy technik

6.1. Oczyszczanie ścieków

Technika	Opis
Proces osadu czynnego	Biologiczne utlenianie rozpuszczonych substancji organicznych tlenem z wykorzystaniem metabolizmu mikroorganizmów. W obecności rozpuszczonego tlenu (wprowadzanego w postaci powietrza lub czystego tlenu) składniki organiczne ulegają mineralizacji na dwutlenek węgla i wodę lub są przekształcane w inne metabolity i biomasę (tj. osad czynny). Mikroorganizmy są utrzymywane w zawiesinie w ściekach i cała mieszanina zostaje mechanicznie napowietrzana. Mieszanina osadu czynnego jest wysyłana do separatora, w którym osad jest poddawany recyklingowi, a następnie przenoszony do komory napowietrzania.
Nitryfikacja/denitryfikacja	Dwustopniowy proces, który jest zwykle włączony w procesy w biologicznych oczyszczalniach ścieków. Pierwszym krokiem jest tlenowa nitryfikacja, w której mikroorganizmy utleniają amon (NH_4^+) do azotynu w formie pośredniej (NO_2^-), który jest następnie utleniany do azotanu (NO_3^-). Na kolejnym etapie beztlenowej denitryfikacji mikroorganizmy chemicznie redukują azotan do azotu.

Technika	Opis
Chemiczne strącanie	Przekształcenie rozpuszczonych substancji zanieczyszczających w nierozpuszczalny związek poprzez dodanie chemicznego środka strącającego. Powstałe trudnorozpuszczalne związki stałe są następnie rozdzielane poprzez sedimentację, flotację lub filtrację. W razie potrzeby można następnie zastosować mikrofiltrację lub ultrafiltrację. Wielowartościowe jony metali (np. wapnia, glinu, żelaza) są wykorzystywane do strącania fosforu.
Koagulacja i flokulacja	Koagulacja i flokulacja są wykorzystywane do oddzielenia zawiesiny ogólnej ze ścieków i są często realizowane jako kolejne etapy. Koagulacja jest przeprowadzana poprzez dodanie koagulantów o ładunkach przeciwnych do zawiesiny ogólnej. Flokulacja jest dokonywana przez dodawanie polimerów, tak aby kolizje mikrokłaczek powodowały ich łączenie się w większe kłaczki.
Wyrównanie	Bilansowanie przepływów i ładunków zanieczyszczeń przy wlocie do oczyszczania końcowego ścieków przy wykorzystaniu zbiorników centralnych. Wyrównanie może być zdecentralizowane lub prowadzone przy użyciu innych metod zarządzania.
Filtracja	Oddzielenie substancji stałych od ścieków poprzez przeprowadzenie ich przez porowate medium np. filtracja przez złożę piaskowe/żwirowe, mikrofiltracja lub ultrafiltracja.
Flotacja	Oddzielenie cząstek stałych lub płynnych od ścieków poprzez przyłączenie ich do drobnych pęcherzyków gazu, zwykle powietrza. Pływające cząstki gromadzą się na powierzchni wody i są zbierane przez zgarniacze.
Bioreaktor membranowy	Połączenie oczyszczania z zastosowaniem osadu czynnego z filtracją membranową. Stosowane są dwa warianty: a) recyrkulacja zewnętrzna między zbiornikiem z osadem czynnym i modułem membranowym, oraz b) zanurzenie modułu membranowego do zbiornika z napowietrzonym osadem czynnym, przy czym ścieki są filtrowane przez włókna membranowe, a biomasa pozostaje w zbiorniku (wariant ten jest mniej energochłonny, a jego wynikiem są oczyszczalnie niewielkich rozmiarów).
Neutralizacja	Doprowadzenie pH ścieków do neutralnego poziomu (około 7) poprzez dodanie substancji chemicznych. W celu podniesienia poziomu pH stosuje się zasadniczo wodorotlenek sodu (NaOH) lub wodorotlenek wapnia (Ca(OH) ₂), natomiast w celu obniżenia poziomu pH stosuje się zasadniczo kwas siarkowy (H ₂ SO ₄), kwas chlorowodorowy (HCl) lub dwutlenek węgla (CO ₂). Podczas neutralizacji może występować strącanie niektórych substancji.
Sedymentacja	Oddzielenie cząstek zawieszonych i materiałów zawieszonych przez osadzanie grawitacyjne.

6.2. Emisje rozproszone LZO

Technika	Opis
Urządzenia o wysokim poziomie integralności	Urządzenia o wysokim poziomie integralności obejmują: <ul style="list-style-type: none"> — zawory z podwójnym uszczelnieniem dławicowym, — pompy/sprężarki/mieszalniki magnetyczne, — pompy/sprężarki/mieszalniki wyposażone w mechaniczne uszczelnienia zamiast uszczelnienia dławicowego, — uszczelki o wysokim poziomie integralności (takie jak uszczelki spiralnie zwijane, połączenia pierścieniowe) do zastosowań o krytycznym znaczeniu, — urządzenia odporne na korozję.

Technika	Opis
Program wykrywania i naprawy nieszczelności (LDAR)	<p>Ustrukturyzowane podejście mające na celu ograniczenie niezorganizowanych emisji LZO poprzez wykrywanie, a następnie naprawę lub wymianę nieszczelnych komponentów. Obecnie do celów wykrywania nieszczelności dostępna jest metoda detekcji odorów (opisana w normie EN 15446) oraz metoda optycznego obrazowania gazów.</p> <p>Metoda detekcji odorów: pierwszym krokiem jest wykrywanie za pomocą ręcznego analizatora LZO, służącego do dokonywania pomiarów stężenia w pobliżu urządzenia (np. poprzez zastosowanie jonizacji płomieniowej lub fotojonizacji). Drugi krok obejmuje umieszczenie komponentu w worku w celu przeprowadzenia bezpośrednich pomiarów u źródła emisji. Drugi krok zastępuje się czasami zastosowaniem matematycznych krzywych korelacji, wyprowadzanych z danych statystycznych przedstawiających wyniki otrzymane ze znacznej liczby wcześniejszych pomiarów przeprowadzonych na podobnych komponentach.</p> <p>Metody optycznego obrazowania gazów: w przypadku obrazowania optycznego wykorzystuje się małe ręczne kamery o lekkiej konstrukcji umożliwiające wizualizację przecieków gazu w czasie rzeczywistym, które wraz z normalnym obrazem danego komponentu są widoczne na urządzeniu do zapisu wideo w postaci „dymu”, pozwalając na łatwą i szybką lokalizację znacznych wycieków LZO. Aktywne systemy wytwarzają obraz z rozproszonym wstecznie światłem promieni lasera, które odbija się na komponentie i jego otoczeniu. Systemy pasywne opierają się na naturalnym promieniowaniu podczerwonym urządzeń i otoczenia.</p>
Utlenianie termiczne	<p>Utlenianie gazów palnych i substancji zapachowych w strumieniu gazów odlotowych poprzez podgrzewanie mieszanki zanieczyszczeń z powietrzem lub tlenem do temperatury wyższej niż temperatura samozapłonu w komorze spalania oraz poprzez utrzymywanie wysokiej temperatury spalania wystarczająco długo, aby zakończyć proces spalania, uzyskując dwutlenek węgla i wodę. Utlenianie termiczne zwane jest także „spalaniem”, „spalaniem termicznym” lub „spalaniem tlenowym”.</p>
Stosowanie projektowanego naprężenia uszczelki dla połączenia kołnierzewego	<p>Obejmuje to:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) uzyskanie certyfikowanej uszczelki wysokiej jakości, np. zgodnie z normą EN 13555; (ii) obliczenie najwyższego możliwego obciążenia śrub, np. zgodnie z normą EN 1591-1; (iii) uzyskanie kwalifikującego się sprzętu do mocowania kołnierza; (iv) nadzór nad dokręceniem śrub przez wykwalifikowanego instalatora.
Monitorowanie emisji rozproszonych LZO	<p>Metoda detekcji odorów i metody optycznego obrazowania gazów zostały opisane w punkcie dotyczącym programu wykrywania i naprawy nieszczelności.</p> <p>Pełną kontrolę i kwantyfikację emisji z instalacji można przeprowadzać przy zastosowaniu odpowiedniej kombinacji metod uzupełniających, np. przenikanie promieniowania słonecznego (Solar occultation flux, SOF) lub lidar absorpcji różnicowej (DIAL). Wyniki te mogą być wykorzystywane do oceny tendencji w czasie, przeprowadzania kontroli krzyżowej oraz aktualizowania/walidacji trwającego programu LDAR.</p> <p>Przenikanie promieniowania słonecznego (SOF): technika oparta na zasadzie zapisu i analizy spektrometrycznej z transformacją Fouriera szerokokopasmowego spektrum podczerwonego lub ultrafioletowego/widocznego spektrum promieniowania słonecznego na określonej trasie na powierzchni ziemi, przy czym promieniowanie nie jest równoległe do kierunku wiatru i przecina chmurę lotnych związków organicznych.</p> <p>Lidar absorpcji różnicowej (DIAL): DIAL jest laserową techniką wykorzystującą lidar absorpcji różnicowej (wykrywanie i wyznaczanie zasięgów światła), który jest optycznym odpowiednikiem techniki RADAR opartej na falach radiowych. Technika ta opiera się na rozpraszaniu wstecznym impulsów wiązki lasera przez aerozole atmosferyczne oraz analizie właściwości spektralnych powracającego światła wychwyconego za pomocą teleskopu.</p>

DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI (UE) 2016/903**z dnia 8 czerwca 2016 r.****na podstawie art. 3 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012, w sprawie derki dla koni impregnowanej permetryną stosowanej w celu zwalczania uciążliwych owadów w otoczeniu konia****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 3 ust. 3,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W dniu 21 września 2015 r. Irlandia zwróciła się do Komisji o zadecydowanie, na podstawie art. 3 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 528/2012, czy wprowadzana do obrotu derka dla koni stosowana w celu ochrony koni i ich otoczenia przed owadami (bąkami i bolimuszkami) jest produktem biobójczym lub wyrobem poddanym jego działaniu, lub też żadnym z nich.
- (2) Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Irlandię derka dla koni składa się z dwóch oddzielnych warstw materiału, z których warstwa zewnętrzna jest impregnowana permetryną i oddzielona od skóry konia wewnętrzną warstwą nieimpregnowaną. Twierdzi się, że poddanie materiału działaniu permetryny dodatkowo poprawia funkcję ochrony fizycznej przed uciążliwymi owadami w otoczeniu konia, ponieważ owady te giną, siadając na zewnętrznej warstwie derki.
- (3) Derka dla koni jest przeznaczona do zwalczania owadów odpowiadających definicji „organizmu szkodliwego” podanej w art. 3 ust. 1 lit. g) rozporządzenia (UE) nr 528/2012, ponieważ mogą one wykazywać szkodliwe działanie na zwierzęta lub ludzi.
- (4) Zgodnie z art. 3 ust. 1 lit. a) tego rozporządzenia niszczenie, odstraszanie, unieszkodliwianie organizmów szkodliwych, zapobieganie ich działaniu lub zwalczanie ich w jakiegokolwiek inny sposób stanowi funkcję biobójczą.
- (5) Derka dla koni odpowiada definicji wyrobu podanej w art. 3 ust. 2 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 528/2012, ponieważ ma określony kształt, powierzchnię, konstrukcję lub wygląd zewnętrzny, co decyduje o jej funkcji w stopniu większym niż jej skład chemiczny.
- (6) Derka odpowiada definicji wyrobu poddanego działaniu produktów biobójczych podanej w art. 3 ust. 1 lit. l) rozporządzenia (UE) nr 528/2012, ponieważ celowo wprowadzono do niej permetrynę w celu zwalczania owadów w otoczeniu konia.
- (7) Istotne jest zatem ustalenie, czy derka dla koni jest wyrobem o podstawowej funkcji biobójczej zgodnie z przyjętymi unijnymi wytycznymi ⁽²⁾, aby określić, czy jest ona wyrobem poddanym działaniu produktów biobójczych czy produktem biobójczym.
- (8) Ponieważ (i) uciążliwe owady w otoczeniu konia nie są szkodliwe dla samej derki; (ii) stężenie permetryny w derce jest porównywalne do jej stężenia w produktach biobójczych i jest wyższe niż jej stężenie stosowane do zwalczania żywiących się keratyną szkodników materiałów tekstylnych ⁽³⁾; (iii) sposób działania permetryny w derce jest taki sam jak sposób działania produktu biobójczego; (iv) w druku informacyjnym większą wagę i znaczenie przywiązuje się do funkcji biobójczej zwalczania owadów niż do innych funkcji derki dla koni (w szczególności ochrony przed niskimi temperaturami czy ochrony przed promieniowaniem UV); można uznać, że derka dla koni jest wyrobem o podstawowej funkcji biobójczej i odpowiada definicji produktu biobójczego podanej w art. 3 ust. 1 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 528/2012.

⁽¹⁾ Dz.U. L 167 z 27.6.2012, s. 1.

⁽²⁾ Wytyczne dotyczące często zadawanych pytań na temat wyrobów poddanych działaniu produktów biobójczych (pytanie 11), dostępne na stronie <https://circabc.europa.eu/w/browse/d7363efd-d8fb-43e6-8036-5bcc5e87bf22>.

⁽³⁾ Sprawozdanie z oceny substancji czynnej permetryna dla grupy produktowej 18 (sekcja 2.1.2.1. Przewidywany obszar zastosowania/Funkcja i organizm(-y) podlegający(-e) zwalczaniu), dostępne na stronie http://dissemination.echa.europa.eu/Biocides/ActiveSubstances/1342-18/1342-18_Assessment_Report.pdf.

- (9) Zgodnie z art. 2 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 528/2012 istotne jest również rozważenie, czy derka dla koni może wchodzić w zakres stosowania dyrektywy 2001/82/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹⁾, jeżeli odpowiada ona definicji weterynaryjnego produktu leczniczego podanej w art. 1 ust. 2 tej dyrektywy.
- (10) Jeżeli derka dla koni nie jest przeznaczona do stosowania miejscowego jako środek owadobójczy i nie jest stosowana w celu odnowy, poprawy lub zmiany funkcji fizjologicznych poprzez wywoływanie działania farmakologicznego, immunologicznego lub metabolicznego lub też w celu dokonania diagnozy medycznej u koni, i jeżeli derka dla koni nie jest przedstawiona jako posiadająca właściwości lecznicze lub zapobiegające chorobom u koni, lecz jest stosowana w celu zwalczania owadów, które mogą być obecne w otoczeniu konia i mogą mu przeszkadzać, derka dla koni nie spełnia definicji weterynaryjnego produktu leczniczego podanej w art. 1 pkt 2 dyrektywy 2001/82/WE i w związku z tym wchodzi w zakres rozporządzenia (UE) nr 528/2012.
- (11) Ponieważ grupa produktowa 18 zdefiniowana w załączniku V do rozporządzenia (UE) nr 528/2012 obejmuje produkty stosowane do zwalczania stawonogów (np. owadów, pajęczaków i skorupiaków), działające na innej zasadzie niż odstraszenie lub wabienie ich, należy uznać, że derka dla koni należy do grupy produktowej 18. Ponadto, ponieważ permetryna nie jest poddawana ocenie ani zatwierdzona ⁽²⁾ do celów stosowania w produktach biobójczych należących do grupy produktowej 19, nie należy twierdzić, że derka dla koni ma jakiegokolwiek działanie odstrasżające.
- (12) Środki przewidziane w niniejszej decyzji są zgodne z opinią Stałego Komitetu ds. Produktów Biobójczych,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Derkę dla koni impregnowaną permetryną w celu zwalczania uciążliwych owadów w otoczeniu konia, w inny sposób niż odstraszenie lub wabienie, uznaje się za produkt biobójczy zgodnie z art. 3 ust. 1 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 528/2012, należący do grupy produktowej 18 zgodnie z definicją w załączniku V do tego rozporządzenia.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Sporządzono w Brukseli dnia 8 czerwca 2016 r.

W imieniu Komisji
Jean-Claude JUNCKER
Przewodniczący

⁽¹⁾ Dyrektywa 2001/82/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 listopada 2001 r. w sprawie wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do weterynaryjnych produktów leczniczych (Dz.U. L 311 z 28.11.2001, s. 1).

⁽²⁾ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1090/2014 z dnia 16 października 2014 r. w sprawie zatwierdzenia permetryny jako istniejącej substancji czynnej do stosowania w produktach biobójczych typu 8 i 18 (Dz.U. L 299 z 17.10.2014, s. 10).

DECYZJA WYKONAWCZA KOMISJI (UE) 2016/904**z dnia 8 czerwca 2016 r.****na podstawie art. 3 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012,
w sprawie produktów zawierających propan-2-ol stosowanych do dezynfekcji rąk****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 3 ust. 3,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W kontekście wniosku w ramach procedury wydawania pozwoleń unijnych, o której mowa w art. 41 rozporządzenia (UE) nr 528/2012, w dniu 3 grudnia 2015 r. Niemcy zwróciły się do Komisji o zadecydowanie, na podstawie art. 3 ust. 3 tego rozporządzenia, czy produktami biobójczymi są produkty należące do grupy produktów gotowych do użycia zawierających propan-2-ol („produkty”) wprowadzanych do obrotu w celu stosowania do dezynfekcji rąk, w tym przypadku także do chirurgicznej dezynfekcji rąk, która ma zostać dopuszczona do obrotu jako rodzina produktów biobójczych określona w art. 3 ust. 1 lit. s) tego rozporządzenia.
- (2) Niemcy uznały, że produkty te są produktami leczniczymi zgodnie z dyrektywą 2001/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽²⁾, twierdząc, że z zamierzonego zastosowania produktów wynika, iż mają one na celu zapobieganie chorobom u ludzi, ponieważ można je wykorzystywać w dziedzinach i sytuacjach, w których dezynfekcja jest zalecana medycznie. Według Niemiec ma to w szczególności miejsce w przypadku, gdy produkty te są używane przez pracowników służby zdrowia w ramach procedury przedoperacyjnej, aby zapobiec ryzyku przeniesienia mikroorganizmów do rany chirurgicznej.
- (3) Przedmiotowe produkty są przeznaczone do zwalczania szeregu bakterii, wirusów i grzybów, odpowiadających definicji „organizmu szkodliwego” podanej w art. 3 ust. 1 lit. g) rozporządzenia (UE) nr 528/2012, mogących wykazywać szkodliwe działanie na ludzi.
- (4) Ponieważ niszczenie, odstraszenie, unieszkodliwienie organizmów szkodliwych, zapobieganie ich działaniu lub zwalczanie ich w jakikolwiek inny sposób stanowi funkcję biobójczą, produkty te odpowiadają definicji produktu biobójczego podanej w art. 3 ust. 1 lit. a) tego rozporządzenia.
- (5) Zgodnie z art. 2 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 528/2012 istotne jest rozważenie, czy produkty mogą wchodzić w zakres stosowania dyrektywy 2001/83/WE, jeżeli odpowiadają one definicji produktu leczniczego podanej w art. 1 ust. 2 tej dyrektywy.
- (6) Jeżeli produkty są przeznaczone wyłącznie do zmniejszenia ilości mikroorganizmów na rękach i związanego z nią ryzyka przeniesienia mikroorganizmów z potencjalnie skażonych rąk, a nie są wykorzystywane w celu odzyskania, poprawy lub zmiany funkcji fizjologicznych poprzez powodowanie działania farmakologicznego, immunologicznego lub metabolicznego ani w celu stawiania diagnozy leczniczej u ludzi, ani nie są prezentowane jako posiadające właściwości lecznicze lub zapobiegające chorobom u ludzi, produkty te nie spełniają definicji produktu leczniczego podanej w art. 1 ust. 2 dyrektywy 2001/83/WE i w związku z tym wchodzą w zakres rozporządzenia (UE) nr 528/2012.
- (7) Ponieważ grupa produktowa 1 zdefiniowana w załączniku V do rozporządzenia (UE) nr 528/2012 obejmuje produkty stosowane do celów utrzymania higieny ludzi, stosowane na skórze lub skórze głowy ludzi lub w kontakcie z taką skórą przede wszystkim w celu dezynfekcji skóry lub skóry głowy, produkty te należą do grupy produktowej 1.

⁽¹⁾ Dz.U. L 167 z 27.6.2012, s. 1.⁽²⁾ Dyrektywa 2001/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 listopada 2001 r. w sprawie wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do produktów leczniczych stosowanych u ludzi (Dz.U. L 311 z 28.11.2001, s. 67).

(8) Środki przewidziane w niniejszej decyzji są zgodne z opinią Stałego Komitetu ds. Produktów Biobójczych,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Produkty zawierające propan-2-ol stosowane do dezynfekcji rąk, w tym przypadku także do chirurgicznej dezynfekcji rąk, w celu zmniejszenia ryzyka przeniesienia mikroorganizmów uznaje się za produkty biobójcze zgodnie z art. 3 ust. 1 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 528/2012 i należące do grupy produktowej 1 zgodnie z definicją w załączniku V do tego rozporządzenia.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Sporządzono w Brukseli dnia 8 czerwca 2016 r.

W imieniu Komisji
Jean-Claude JUNCKER
Przewodniczący

III

(Inne akty)

EUROPEJSKI OBSZAR GOSPODARCZY

DECYZJA URZĘDU NADZORU EFTA

NR 110/15/COL

z dnia 8 kwietnia 2015 r.

stwierdzająca niezgodność pomocy dodatkowej w wysokości 16 mln NOK z Innovation Norway na rzecz Finnjord AS z funkcjonowaniem Porozumienia EOG (Norwegia) [2016/905]

[Wersja nieopatrzonej klauzulą poufności] (*)

URZĄD NADZORU EFTA („URZĄD”),

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym („Porozumienie EOG”), w szczególności jego art. 61 oraz protokół 26 do tego porozumienia,

uwzględniając Porozumienie pomiędzy Państwami EFTA w sprawie ustanowienia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości („porozumienie o nadzorze i Trybunale”), w szczególności jego art. 24,

uwzględniając protokół 3 do porozumienia o nadzorze i Trybunale („protokół 3”), w szczególności jego część II art. 7 ust. 5,

a także mając na uwadze, co następuje:

I. FAKTY

1. Procedura

- (1) W 2011 r. spółce Finnjord AS („Finnjord”) w ramach programu „Fundusz Energetyki” (zob. poniżej) została przyznana pomoc państwa w wysokości 175 mln NOK na budowę systemu odzyskiwania energii w należącym do spółki zakładzie produkcji żelazokrzemu. Przyznanie pomocy zostało zatwierdzone przez Urząd decyzją nr 39/11/COL⁽¹⁾.
- (2) W następstwie rozmów poprzedzających zgłoszenie, rozpoczętych w listopadzie 2012 r., pismem z dnia 26 czerwca 2013 r. władze norweskie zgłosiły dodatkową pomoc z Innovation Norway („IN”) na rzecz Finnjord na podstawie części I art. 1 ust. 3 protokołu 3⁽²⁾. To właśnie ten środek jest przedmiotem niniejszej decyzji.

(*) W niniejszej wersji nieopatrzonej klauzulą poufności usunięto informacje objęte obowiązkiem zachowania tajemnicy służbowej. Miejsca, w których informacje zostały usunięte, oznaczono [...]. Jeżeli usunięto dane liczbowe, w stosownych przypadkach podano przedziały, w których mieszczą się usunięte liczby.

⁽¹⁾ Dz.U. C 278 z 22.9.2011, s. 6. oraz Suplement EOG nr 51 z 22.9.2011, s. 1.

⁽²⁾ Nr referencyjne 676810, 676812, 676814–676816, 676819, 676822, 676823, 676825–676827, 676829 i 676832–676834.

- (3) Pismem z dnia 5 lipca 2013 r. ⁽¹⁾ Urząd zwrócił się do władz norweskich o dodatkowe informacje. Władze norweskie odpowiedziały pismem z dnia 19 sierpnia 2013 r. ⁽²⁾. Pismem z dnia 28 sierpnia 2013 r. ⁽³⁾ Urząd wystosował dalszy wniosek o udzielenie informacji. Władze norweskie odpowiedziały pismem z dnia 18 września 2013 r. ⁽⁴⁾. Pismem z dnia 13 listopada 2013 r. ⁽⁵⁾ Urząd poinformował władze norweskie o przyjęciu decyzji nr 445/13/COL o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie zgłoszonego środka.
- (4) Pismem przesłanym pocztą elektroniczną dnia 21 lutego 2014 r. ⁽⁶⁾ władze norweskie przedstawiły uwagi do tej decyzji. Dnia 10 kwietnia 2014 r. w następstwie długich rozmów z władzami norweskimi i Finnford na temat informacji poufnych decyzja została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* oraz Suplemencie EOG ⁽⁷⁾. Spółka Finnford była jedyną osobą trzecią, która przedstawiła uwagi ⁽⁸⁾. Pismem z dnia 13 maja 2014 r. ⁽⁹⁾ uwagi te zostały przekazane władzom norweskim. Pismem z dnia 6 czerwca 2014 r. ⁽¹⁰⁾ władze norweskie przedstawiły uwagi do uwag osoby trzeciej. Pismem przesłanym pocztą elektroniczną dnia 25 września 2014 r. ⁽¹¹⁾ spółka Finnford przedstawiła dalsze uwagi. Pismem przesłanym pocztą elektroniczną dnia 8 października 2014 r. ⁽¹²⁾ Urząd zwrócił się do Finnford o przedstawienie dalszych informacji. Spółka Finnford odpowiedziała pismem przesłanym pocztą elektroniczną dnia 24 i 27 października 2014 r. ⁽¹³⁾. Pismem z dnia 27 października 2014 r. ⁽¹⁴⁾ dodatkowe uwagi i informacje zostały przekazane władzom norweskim. Władze norweskie odpowiedziały pismem z dnia 12 listopada 2014 r. ⁽¹⁵⁾. W okresie od listopada 2014 r. do stycznia 2015 r. Urząd utrzymywał nieformalne kontakty za pośrednictwem poczty elektronicznej i telefonicznie z władzami norweskimi i z Finnford.

2. Zgłoszony środek – dotacja w wysokości 16 mln NOK

- (5) Zgłoszonym proponowanym środkiem jest dotacja bezpośrednia w wysokości 16 mln NOK z IN na rzecz Finnford. Celem dotacji jest częściowe pokrycie wzrostu kosztów projektu z [680–720] mln NOK do [około 800] mln NOK.
- (6) IN poinformował Finnford o swojej decyzji o przyznaniu zgłoszonego środka pismem z dnia 10 grudnia 2012 r.

3. Pożyczki udzielone przez IN i SNN

- (7) IN wyjaśnił, że spółka Finnford potrzebowała dodatkowych [80–95] mln NOK, aby ukończyć projekt na rzecz odzyskiwania energii. W związku z tym kwota 16 mln NOK pokrywała tylko część wzrostu kosztów.
- (8) Jednocześnie oprócz dotacji bezpośredniej w wysokości 16 mln NOK na rzecz Finnford IN udzielił także spółce Finnford pożyczki w wysokości 18 mln NOK. W tym czasie spółka Finnford pożyczyla już 100 mln NOK z IN w związku z tym samym projektem. Żadna z tych pożyczek nie została zgłoszona Urzędowi. IN utrzymuje, że zostały one udzielone na warunkach rynkowych, a zatem nie stanowią pomocy państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG.
- (9) Równoległe do pożyczki w wysokości 18 mln NOK z IN spółka Finnford pozyskała pożyczkę w wysokości [45–60] mln NOK od instytucji finansowej SpareBank 1 Nord-Norge („SNN”). Łączna kwota pożyczek od SNN zaciągniętych przez Finnford w związku z projektem wyniosła [300–325] mln NOK.
- (10) Łącznie dotacja bezpośrednia w wysokości 16 mln NOK i dwie pożyczki w wysokości 18 mln NOK i [45–60] mln NOK pokryły wzrost kosztów wynoszący [80–95] mln NOK.

⁽¹⁾ Nr referencyjny 677212.

⁽²⁾ Nr referencyjne 680603–680605 i 680866–680868.

⁽³⁾ Nr referencyjny 681073.

⁽⁴⁾ Nr referencyjne 683806, 683807, 683809, 683810, 683813, 683814, 683817 i 683819.

⁽⁵⁾ Nr referencyjny 686086.

⁽⁶⁾ Nr referencyjny 700230.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 108 z 10.4.2014, s. 2 oraz Suplement EOG nr 22 z 10.4.2014, s. 19.

⁽⁸⁾ Pismo od Finnford, nieopatrzone datą, zarejestrowane przez Urząd w dniu 16 kwietnia 2014 r. (nr referencyjny 705906).

⁽⁹⁾ Nr referencyjny 708022.

⁽¹⁰⁾ Nr referencyjny 710453.

⁽¹¹⁾ Nr referencyjne 723413–723421 i 723424.

⁽¹²⁾ Nr referencyjny 725001.

⁽¹³⁾ Nr referencyjne 726975–726980 i 726985.

⁽¹⁴⁾ Nr referencyjny 726981.

⁽¹⁵⁾ Nr referencyjny 729928.

4. Innovation Norway („IN”)

- (11) IN jest podmiotem publicznym ustanowionym na mocy ustawy o Innovation Norway⁽¹⁾. Podmiot stanowi własność państwa norweskiego za pośrednictwem Ministerstwa Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Regionalnego (51 %) i wszystkich 19 norweskich władz okręgowych (49 %). IN jest finansowany ze środków publicznych.

5. Enova SF („Enova”)

- (12) Enova SF („Enova”) to przedsiębiorstwo państwowe⁽²⁾ będące w całości własnością państwa norweskiego za pośrednictwem Ministerstwa ds. Ropy Naftowej i Energii. Przedsiębiorstwo odpowiada za zarządzanie programem „Fundusz Energetyki”, który stanowi program pomocy państwa na rzecz promocji ochrony środowiska zatwierdzony przez Urząd decyzjami nr 125/06/COL⁽³⁾ i 248/11/COL⁽⁴⁾. Enova jest finansowana ze środków publicznych.
- (13) W ramach programu „Fundusz Energetyki” Enova organizuje konkursy o przyznanie pomocy, w których zwyciężają projekty, które przynoszą najlepsze wyniki pod względem energii na 1 NOK pomocy⁽⁵⁾.

6. Zakończenie projektu na rzecz odzyskiwania energii i wypłata ostatniej transzy pomocy od przedsiębiorstwa Enova

- (14) Przedsiębiorstwo Enova wypłaciło ostatnie 20 % środka pomocy indywidualnej dopiero po zatwierdzeniu sprawozdania końcowego z projektu⁽⁶⁾. Według komunikatu prasowego Finnford⁽⁷⁾ system odzyskiwania energii uruchomiono w dniu 30 października 2012 r. W dniu 22 listopada 2012 r. przedsiębiorstwo Enova zatwierdziło sprawozdanie końcowe Finnford. W dniu 23 listopada 2012 r. przedsiębiorstwo Enova wypłaciło ostatnie 35 mln NOK pomocy (20 % całkowitej kwoty pomocy w wysokości 175 mln NOK).

7. Beneficjent – Finnford AS („Finnford”)

- (15) Finnford to rodzinna spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Zakład objęty proponowaną pomocą znajduje się w Finnsnes w okręgu Troms, drugim okręgu Norwegii pod względem wysunięcia na północ.

8. Wzrost kosztów

- (16) W ogłoszeniu, w następstwie którego Urząd wydał decyzję nr 39/11/COL z dnia 9 lutego 2011 r. zatwierdzającą pomoc w wysokości 175 mln NOK od przedsiębiorstwa Enova na rzecz Finnford, budżet przeznaczony na realizację przez Finnford projektu na rzecz odzyskiwania energii oszacowano na 511,66 mln NOK. Pomoc przyznano na wymianę układu chłodzenia na jednostkę odzyskiwania energii. Celem było wytwarzanie rocznie 224 GWh mocy elektrycznej i odzyskiwanie 125 GWh pary technologicznej. Szacowana roczna ilość wytwarzanej energii wynosiła zatem 349 GWh.
- (17) Według obecnego zgłoszenia z lutego 2011 r. szacowany budżet zwiększył się już o 190 mln NOK z 511,66 mln NOK do 700 mln NOK. Pomimo tak znacznego wzrostu w dniu 7 lutego 2011 r. zarząd Finnford podjął decyzję o realizacji projektu. Spółka Finnford na tym etapie nie złożyła wniosku o przyznanie większej kwoty pomocy. Celem zgłoszonej pomocy nie jest pokrycie wzrostu kosztów, który doprowadził do otrzymania szacunku na poziomie 700 mln NOK.
- (18) Wzrost kosztów w dużej mierze wynikał z decyzji Finnford dotyczącej ukierunkowania projektu wyłącznie na wytwarzanie energii elektrycznej z pary (a nie odzysk pary technologicznej) dzięki nabyciu turbiny parowej o większej mocy. Turbinę zamówiono w dniu 7 stycznia 2011 r. Prawnie wiążące zamówienie na turbinę złożono w dniu 23 lutego 2011 r. Pismem z dnia 16 lutego 2011 r. spółka Finnford poinformowała przedsiębiorstwo Enova o złożeniu zamówienia na turbinę o większej mocy, która rocznie miała wytwarzać 344,5 GWh energii elektrycznej. Ten zwiększony wolumen wytwarzanej energii elektrycznej był zatem bliski szacowanej całkowitej produkcji energii elektrycznej i pary wynoszącej 349 GWh. Na tej podstawie spółka Finnford zwróciła się z wnioskiem o wyłączenie produkcji pary z projektu objętego pomocą. Pismem z dnia 17 lutego 2011 r. przedsiębiorstwo Enova zatwierdziło zmianę projektu.

⁽¹⁾ LOV 2003-12-19-130 *Lov om Innovasjon Norge*.

⁽²⁾ Po norwesku: *Statsforetak*. Przedsiębiorstwo Enova jest zorganizowane zgodnie z ustawą nr 71 z dnia 30 sierpnia 1991 r. o przedsiębiorstwach państwowych.

⁽³⁾ Decyzja Urzędu Nadzoru EFTA nr 125/06/COL z dnia 3 maja 2006 r. w sprawie Norweskiego Funduszu Energetyki (Norwegia) (Dz.U. L 189 z 17.7.2008, s. 36) oraz Suplement EOG nr 43 z 17.7.2008, s. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 314 z 27.10.2011, s. 4. oraz Suplement EOG nr 58 z 27.10.2011, s. 2.

⁽⁵⁾ Konkurs o przyznanie pomocy w ramach programu „Fundusz Energetyki” opisano w pkt 27–36 decyzji Urzędu nr 248/11/COL (przywołanej powyżej).

⁽⁶⁾ Zob. pkt 37 decyzji Urzędu nr 248/11/COL (przywołanej powyżej).

⁽⁷⁾ Dostępny na stronie internetowej Finnford: http://www.finnford.no/weve_got_the_power

- (19) Przez cały etap projektu spółka Finnjord dostarczała przedsiębiorstwu Enova sprawozdania z postępu prac. W swoim sprawozdaniu z dnia 30 kwietnia 2012 r. spółka Finnjord odniosła się do dalszego wzrostu kosztów związanego z turbinownią, rurociągami pary i kondensatu oraz wykopami. Dodatkowe koszty wyniosły około 5 mln NOK. Spółka Finnjord nadal zamierzała utrzymać całkowite koszty projektu poniżej szacunkowych kosztów w wysokości 700 mln NOK.
- (20) W przedstawionym przez spółkę sprawozdaniu z postępu prac z dnia 29 czerwca 2012 r. całkowity szacunkowy koszt nadal wynosił 700 mln NOK. W tym czasie szacowano jednak, że z projektem będzie wiązać się wzrost kosztów o dodatkowe [5–10] mln NOK. Przedmiotowy wzrost kosztów omówiono na posiedzeniu zarządu Finnjord w dniu 19 czerwca 2012 r. Władze norweskie nie wyjaśniły powodów, dla których całkowity wzrost kosztów w wysokości [10–15] mln NOK ([...]) nie doprowadził do korekty całkowitego szacunkowego kosztu w wysokości 700 mln NOK w sprawozdaniu z postępu prac z dnia 29 czerwca 2012 r.
- (21) Władze norweskie wyjaśniły, że wiosną 2012 r. spółka Finnjord rozpoczęła nieformalne rozmowy z przedsiębiorstwem Enova w sprawie uzyskania dodatkowej pomocy na pokrycie zwiększonych kosztów projektu. W dniu 5 lipca 2012 r. w następstwie nieformalnych rozmów spółka Finnjord złożyła formalny wniosek o uzyskanie dodatkowej pomocy od przedsiębiorstwa Enova. W tym czasie spółka Finnjord zmieniła swój całkowity szacunkowy koszt, który teraz wynosił [730–760] mln NOK.
- (22) Z informacji przedstawionych Urzędowi wynika, że na podstawie przeglądu budżetu zakończonego w dniu 31 lipca 2012 r. spółka Finnjord stwierdziła, że z projektem będą się wiązały dodatkowe koszty, w związku z czym zwiększono całkowity szacunkowy koszt do [740] mln NOK – [około 800] mln NOK. Wzrost kosztów wiązał się z: przystosowaniem istniejących maszyn, przystosowaniem trzech istniejących pieców, przystosowaniem przewodów dymowych, instalacjami w turbinowni i w innych budynkach, dłuższymi niż oczekiwano okresami niedoborów produkcji oraz zakończeniem prac i dokonywaniem instalacji. Spółka Finnjord zwróciła się do przedsiębiorstwa Enova o dodatkową pomoc na zagwarantowanie, że projekt będzie spełniał wewnętrzne wymogi spółki dotyczące rentowności. W sprawozdaniu z postępu prac z dnia 12 września 2012 r. spółka Finnjord przedstawiła dalsze informacje dotyczące powodów wzrostu kosztów.
- (23) Na początku sierpnia 2012 r. podczas nieformalnych rozmów między przedsiębiorstwem Enova a spółką Finnjord omówiono kwestię potencjalnego przełożenia prac związanych z trzecim piecem i zakwalifikowania ich jako odrębnego projektu w celu złożenia wniosku o dodatkową pomoc od przedsiębiorstwa Enova jako o pomoc na nowy projekt.
- (24) Pismem z dnia 20 sierpnia 2012 r. przedsiębiorstwo Enova odrzuciło przedmiotowy wniosek o przyznanie pomocy.
- (25) Na posiedzeniu zarządu spółki Finnjord w dniu 25 września 2012 r. ustalono, że całkowity szacunkowy koszt wynosi [około 800] mln NOK. Na posiedzeniu zarząd Finnjord rozważył trzy alternatywne kierunki działania:
- (i) ukończenie projektu poprzez sfinansowanie wzrostu kosztów z ogólnych przepływów pieniężnych spółki;
  - (ii) przełożenie prac związanych z trzecim piecem, zakwalifikowanie ich jako odrębny projekt i złożenie wniosku o dodatkową pomoc od przedsiębiorstwa Enova;
  - (iii) uzyskanie [80–95] mln NOK dodatkowego finansowania od przedsiębiorstw Enova (pomoc), SNN (pożyczka) oraz IN (pożyczka i pomoc) w celu ukończenia projektu.
- (26) Zarząd zdecydował się na realizację trzeciego wariantu.
- (27) Podmiot IN przedstawił Urzędowi wyciąg z protokołu posiedzenia zarządu dotyczący trzeciego wariantu. W odniesieniu do wniosków o przyznanie dalszej pomocy kierowanych do przedsiębiorstwa Enova i IN wyciąg protokołu stanowi, co następuje:

„Potencjalne dotacje/pożyczki od przedsiębiorstwa Enova i [IN] zostaną wykorzystane bezpośrednio w celu ograniczenia pożyczki na utrzymanie płynności finansowej, o którą zwrócono się [do SNN]”⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Pismo władz norweskich z dnia 18 września 2013 r. (nr referencyjny 683806). Tłumaczenie własne Urzędu: „Eventuelle tilskudd/lån fra Enova og Innovasjon Norge, vil gå til direkte reduksjon av omsøkte likviditetslån”.

- (28) Według IN zarząd uznał, że pierwszy kierunek działania zasadniczo oznaczałby, że projekt byłby finansowany na koszt wierzycieli Finnford, co byłoby niewskazane z prawnego punktu widzenia oraz niemożliwe do przyjęcia w dłuższej perspektywie. Ponadto, zdaniem IN, zarząd uznał, że drugi wariant nie jest realnym kierunkiem działania, ponieważ stwierdził, że odłożenie prac nad trzecim piecem byłoby niewspółmiernie kosztowne.
- (29) W uwagach do decyzji Urzędu o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego władze norweskie wyjaśniły, że ostateczny całkowity koszt wyniósł [około 800] mln NOK. Władze norweskie nie wyjaśniły, kiedy kwestia ta została ostatecznie rozstrzygnięta.

9. Przegląd wzrostu kosztów

Data, wydarzenie	Szacunkowy budżet w mln NOK
Wstępny budżet przedstawiony w decyzji nr 39/11/COL z dnia 9 lutego 2011 r.	511,66
7 lutego 2011 r., posiedzenie zarządu spółki Finnford	[680–720]
5 lipca 2012 r. spółka Finnford zwraca się do przedsiębiorstwa Enova o dalszą pomoc	[730–760]
31 lipca 2012 r., przegląd budżetu Finnford	[740–790]
25 września 2012 r., posiedzenie zarządu spółki Finnford	[740–790]
Ostateczny całkowity koszt	[około 800]

10. Przyznanie pomocy przez IN i pakiet [80–95] mln NOK

- (30) W dniu 28 sierpnia 2012 r. spółka Finnford nawiązała nieformalny dialog z IN i SNN w celu uzyskania kwoty [80–95] mln NOK potrzebnej na sfinansowanie ukończenia projektu.
- (31) Pismem z dnia 1 października 2012 r. spółka Finnford formalnie zwróciła się do SNN o dodatkowe pożyczki. W dniu 11 października 2012 r. spółka Finnford zwróciła się do IN o dodatkowe pożyczki i dotacje, nie określając kwoty pomocy.
- (32) Wydaje się, że do połowy października 2012 r. SNN zaoferował spółce Finnford pożyczkę w wysokości [80–95] mln NOK. Oferta SNN została jednak złożona pod warunkiem przedstawienia zabezpieczenia ze szkodą dla zabezpieczenia wcześniej udzielonej pożyczki z IN ⁽¹⁾. IN nie zaakceptował takiego rozwiązania. Zamiast tego spółka Finnford, SNN i IN wynegocjowały następujący pakiet finansowy o wartości [80–95] mln NOK:
- (i) pomoc w formie dotacji z IN w wysokości 16 mln NOK;
  - (ii) krótkoterminowa pożyczka w wysokości 18 mln NOK udzielona przez IN z oprocentowaniem na poziomie [5–9] % (podlegającej dostosowaniu zgodnie z polityką IN dotyczącą ryzyka niewykonania zobowiązania), zabezpieczona na zasadzie równorzędności z wcześniej udzieloną przez IN pożyczką na kwotę 100 mln NOK;
  - (iii) krótkoterminowa pożyczka w wysokości [45–60] mln NOK udzielona przez SNN z oprocentowaniem na poziomie [...] miesięcznej stopy NIBOR ⁽²⁾ + [300–600] punktów bazowych, zabezpieczona na zasadzie równorzędności z wcześniej udzieloną przez SNN pożyczką na kwotę [300–325] mln NOK.

⁽¹⁾ Według IN „w czasie, w którym spółka Finnford [...] zwróciła się o dofinansowanie w wysokości [80–95] mln NOK, [SNN] zatwierdził już pożyczkę na taką samą kwotę, jednak na warunkach dotyczących zabezpieczenia, które były nie do przyjęcia dla [IN]”, pismo IN do Urzędu z dnia 18 września 2013 r., s. 12.

⁽²⁾ Norweska międzybankowa stawka referencyjna.

- (33) Pakiet finansowy na kwotę [80–95] mln NOK został sformalizowany i zaakceptowany przez Finnjord w drodze uzupełniającej umowy koordynacyjnej zawartej między SNN, IN i Finnjord w dniu 12 grudnia 2012 r. Umowa ta, której celem było uregulowanie stosunków między trzema stronami, obejmowała umowę pożyczki pomiędzy Finnjord a SNN z dnia 12 grudnia 2012 r. i umowę pożyczki pomiędzy Finnjord a IN z dnia 10 grudnia 2012 r.
- (34) O ile pożyczki udzielone przez IN i SNN zostały wypłacone, o tyle pomoc na rzecz Finnjord w wysokości 16 mln NOK zostanie wypłacona dopiero po jej zatwierdzeniu przez Urząd.

11. Uwagi

11.1. *Uwagi przedstawione przez władze norweskie w odpowiedzi na wszczęcie formalnego postępowania wyjaśniającego*

- (35) Podmiot IN podkreśla, że w czasie podejmowania decyzji o warunkowym przyznaniu 16 mln NOK nie rozważał pożyczania tej kwoty spółce Finnjord, ponieważ spółka nie dysponowała zabezpieczeniem wystarczającym na objęcie nowych pożyczek do kwoty [80–95] mln NOK.
- (36) Jeżeli chodzi o powód, dla którego spółka Finnjord nie zwróciła się do przedsiębiorstwa Enova o dalszą pomoc w lutym 2011 r., IN wyjaśnia, że przedsiębiorstwo Enova jednostronnie zmniejszyło kwotę z 200 mln NOK, zaznaczając, że przyznanie kwoty 175 mln NOK stanowiło wyjątkowo dużą intensywność pomocy i że podobny poziom wsparcia nie mógł być oczekiwany w przypadku żadnego innego projektu. Spółka Finnjord uznała zatem, że wniosek o dalszą pomoc nie zostałby pozytywnie rozpatrzony. Spółka zmieniła jednak swoje podejście w momencie, w którym dowiedziała się o decyzji przedsiębiorstwa Enova o przyznaniu 350 mln NOK pomocy na rzecz niemal identycznego projektu realizowanego przez Elkem AS ⁽¹⁾.
- (37) Podmiot IN przedstawił zmieniony arkusz kalkulacyjny, w którym uwzględniono uwagi Urzędu przedstawione w decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego. W oparciu o ostateczny koszt projektu wynoszący [około 800] mln NOK, czas realizacji projektu wynoszący 15 lat oraz zweryfikowany stopniowy wzrost wytwarzanej energii elektrycznej w ciągu pierwszych trzech lat do osiągnięcia maksymalnych rocznych mocy produkcyjnych na poziomie 344,5 GWh, z zastosowaniem modelu przedsiębiorstwa Enova, obliczono, że stopa zwrotu bez pomocy w wysokości 16 mln NOK wyniesie [około 9] %. Gdyby pomoc została przyznana, stopa zwrotu wyniosłaby [około 11] %. Podmiot IN stwierdza zatem, że projekt nie jest rentowny, biorąc pod uwagę ogólną politykę inwestycyjną Finnjord, w ramach której wymaga się, aby stopa zwrotu wynosiła [10–20] % w przypadku tego rodzaju inwestycji wykraczających poza podstawową działalność gospodarczą spółki.
- (38) Podmiot IN podkreśla, że spółka Finnjord podjęła decyzję o realizacji projektu na podstawie własnych wewnętrznych obliczeń, które różnią się od obliczeń przedstawionych powyżej (opartych na modelu przedsiębiorstwa Enova). Podmiot IN zauważa, że nie otrzymał wewnętrznych obliczeń spółki Finnjord. Podmiot IN zauważa, że pozornie sprzeczne opinie IN i przedsiębiorstwa Enova najprawdopodobniej wynikają z różnicy między ich wewnętrznymi zasadami i praktykami.

11.2. *Uwagi osoby trzeciej – spółki Finnjord – w odpowiedzi na decyzję o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego*

- (39) Spółka Finnjord odnosi się do kwestii, która w jej opinii stanowi wewnętrzną sprzeczność w decyzji Urzędu, mianowicie faktu, iż z jednej strony Urząd nie wyklucza kategorycznie, aby w tym przypadku pomoc mogła wywierać efekt zachęty, lecz jednocześnie podnosi kwestię, czy spółka Finnjord rozważyła przerwanie, ograniczenie lub wstrzymanie projektu. Spółka Finnjord podkreśla, że chociaż jej zarząd miał ambicję, do czasu posiedzenia zarządu w dniu 25 września 2012 r., aby ukończyć projekt, nie należy tego rozumieć jako wyrażenia chęci lub możliwości ukończenia projektu za wszelką cenę. Według spółki z faktów i danych udostępnionych Urzędowi jasno wynika, że spółka Finnjord nie byłaby w stanie pokryć kosztów ukończenia projektu bez dodatkowego finansowania. Spółka Finnjord nie mogła zaoferować żadnego dodatkowego zabezpieczenia, przez co nie mogła uzyskać dalszego finansowania w ramach pożyczki. Spółka Finnjord odrzuca zatem wstępną opinię Urzędu, jakoby pomoc była postrzegana jako pożądany, aczkolwiek niekonieczny element pakietu finansowego.

⁽¹⁾ Urząd zatwierdził pomoc decyzją nr 304/13/COL (Dz.U. C 330 z 14.11.2013, s. 7 i Supplement EOG nr 63 z 14.11.2013, s. 5).

- (40) Podobnie jak IN spółka Finnford podkreśla, że ograniczenie pomocy od przedsiębiorstwa Enova z 200 mln NOK do 175 mln NOK było jednostronną decyzją strategiczną podjętą przez zarząd przedsiębiorstwa Enova. Spółka Finnford zwraca uwagę na szereg kwestii, które jej zdaniem stanowią niespójności w oświadczeniach przedsiębiorstwa Enova dotyczących efektu zachęty dodatkowej pomocy na rzecz projektu, i zaznacza, że z pozoru sprzeczne stanowiska przedsiębiorstwa Enova i podmiotu IN dotyczące efektu zachęty pomocy nie mają znaczenia, ponieważ polityka przedsiębiorstwa Enova jest bardziej restrykcyjna w porównaniu z tym, co jest dopuszczalne w wytycznych w sprawie pomocy na ochronę środowiska ⁽¹⁾.
- (41) Jeżeli chodzi o ocenę kwestii, czy pomoc jest odpowiednim instrumentem, wydaje się, że spółka Finnford odrzuca konieczność przeprowadzenia oceny w oparciu o szczególne okoliczności sprawy i zamiast tego odnosi się do decyzji nr 39/11/COL, w której Urząd uznał, że wstępna dotacja w wysokości 175 mln NOK pomocy jest odpowiednim instrumentem do dokonania inwestycji w projekt przed rozpoczęciem jego realizacji.
- (42) Jeżeli chodzi o proporcjonalność, spółka podkreśla, że projekt stał się ponad dwukrotnie droższy niż początkowo szacowano. Stopa zwrotu na poziomie 12,35 % mieści się w niższym przedziale wymaganego przez spółkę Finnford zakresu rentowności. Zgodnie z wyjaśnieniami zaktualizowana stopa zwrotu na poziomie [około 9] % bez pomocy w wysokości 16 mln NOK stanowi wartość znacznie poniżej oczekiwań spółki Finnford, „gdyby mogła ona podejmować działania zgodnie z własną wolą”. Nawet stopę zwrotu na poziomie [około 11] % przy pomocy w wysokości 16 mln NOK uznaje się za stosunkowo niski zwrot. Spółka Finnford uznaje przyznanie pomocy za uzasadnione obciążenie dzielone między IN i SNN i podkreśla, że nastąpił znaczny wzrost kapitału pożyczkowego związanego z projektem. Ryzyko niewykonania zobowiązania ponosi wyłącznie spółka. W opinii spółki Finnford nie ulega zatem wątpliwości, że pomoc nie prowadzi do nadmiernej rekompensaty.
- (43) Spółka Finnford jest zdania, że dodatkowa pomoc z IN nie podważa mechanizmu konkurencji w ramach programu „Fundusz Energetyki”. Spółka Finnford podkreśla, że mechanizm konkurencji w ramach programu „Fundusz Energetyki” służy jedynie uniknięciu sytuacji, w której pomoc przyznawana jest na projekty o mniejszej wydajności, jeżeli kwoty, których dotyczą wnioski, przekraczają budżet programu. Spółka zachęca Urząd do rozważenia kwestii, czy dawanie pierwszeństwa mechanizmowi konkurencji w ramach programu „Fundusz Energetyki” może ingerować w prawo władz norweskich do organizacji własnego zarządzania funduszami publicznymi. W tym kontekście spółka Finnford stwierdza, że wątpli, aby poza zasadami dotyczącymi kumulacji istniała ważna podstawa prawna, na którą może powołać się Urząd w celu wykazania, że przyznawanie pomocy indywidualnej nie ingeruje w funkcjonowanie programu pomocy. Spółka Finnford wyjaśnia, że zgłoszona pomoc jest wypłacana w otwarty i przejrzysty sposób.

11.3. Druga seria uwag osoby trzeciej przedstawionych przez spółkę Finnford

- (44) W toku formalnego postępowania wyjaśniającego do Urzędu wpłynęła druga seria uwag osoby trzeciej – spółki Finnford, w ramach których spółka przedstawia dalsze wyjaśnienia w kwestii tego, w jaki sposób jej brak płynności na jesieni 2012 r. doprowadziły do wstrzymania projektu w przypadku braku dodatkowego pakietu finansowania, który z kolei został uruchomiony przyznaniem pomocy przez IN. Spółka Finnford powołuje się na decyzję Urzędu w sprawie Helgøvik Aluminium Smelter ⁽²⁾, aby uzasadnić, dlaczego zgłoszona pomoc na rzecz Finnford wywiera efekt zachęty.
- (45) Na dowód konieczności pomocy spółka przedstawia oświadczenia SNN oraz księgowego i prezesa Finnford. Spółka przedstawia ponadto arkusz kalkulacyjny zawierający aktualne obliczenia wartości bieżącej netto projektu (zweryfikowane przez IN), zgodnie z którymi zwrot wynosi [nieznacznie ujemny zwrot] % z uwzględnieniem pomocy. Spółka Finnford odnosi się do praktyki Urzędu i Komisji ⁽³⁾ dotyczącej przypadków nieprzewidzianych kosztów związanych z innowacyjnymi projektami, w których dotacje wyrażone nie jako stała kwota, lecz raczej jako procent nieznanego całkowitego kosztu uznano za zgodne z funkcjonowaniem zasad pomocy państwa.
- (46) Na wniosek Urzędu spółka Finnford przedstawiła następnie egzemplarze obu umów finansowych zawartych między SNN, IN i Finnford w dniu 14 czerwca 2011 r. i 12 grudnia 2012 r. oraz dokumentację dotyczącą braku niewykorzystanego zabezpieczenia.

⁽¹⁾ Dz.U. L 144 z 10.6.2010, s. 1 oraz Supplement EOG nr 29 z 10.6.2010, s. 1.

⁽²⁾ Decyzja nr 344/09/COL Helgøvik Aluminium Smelter (Dz.U. C 294 z 3.12.2009, s. 17 oraz Supplement EOG nr 64 z 3.12.2009, s. 10).

⁽³⁾ Między innymi decyzja Urzędu nr 503/08/COL Test Centre Mongstad (Dz.U. C 297 z 20.11.2008, s. 11 oraz Supplement EOG nr 69 z 20.11.2008, s. 2) oraz decyzja Komisji w sprawie N 117/2007 Rewitalizacja terenu „Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH” przez „57 Profi-Start GmbH” (Dz.U. C 275 z 16.11.2007, s. 2).

11.4. Uwagi władz norweskich do uwag osoby trzeciej

- (47) Władze norweskie przedstawiły uwagi do obu serii uwag osoby trzeciej przedstawionych przez spółkę Finnford. Władze norweskie zgadzają się ze spółką Finnford i wyjaśniły pomniejsze kwestie faktyczne dotyczące źródła finansowania proponowanej dotacji w wysokości 16 mln NOK. W związku z tym, że wypłata środków z odpowiednich źródeł przebiega w jednolity sposób, wyjaśnienia te nie okazały się kluczowe dla przeprowadzonej przez Urząd oceny zgłoszonego środka.

II. OCENA

1. Istnienie pomocy państwa

- (48) Artykuł 61 ust. 1 Porozumienia EOG stanowi, co następuje:

„Z zastrzeżeniem innych postanowień niniejszego Porozumienia, wszelka pomoc przyznawana przez państwa członkowskie WE, państwa EFTA lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z funkcjonowaniem niniejszego Porozumienia w zakresie, w jakim wpływa na handel między umawiającymi się stronami”.

- (49) Oznacza to, że środek stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG, jeżeli wszystkie następujące warunki są spełnione: środek (i) jest przyznany przez państwo lub przy użyciu zasobów państwowych; (ii) przynosi selektywną korzyść gospodarczą beneficjentowi; (iii) może wpływać na wymianę handlową między umawiającymi się stronami i zakłócać konkurencję.
- (50) Środek pomocy musi być przyznany przez państwo lub przy użyciu zasobów państwowych. W tym kontekście przypomina się, że IN jest podmiotem publicznym. Przyznawane przez IN dotacje są finansowane przez państwo norweskie. Zgłoszony środek jest zatem finansowany przy użyciu zasobów państwowych i podlega przekazaniu spółce Finnford pod kontrolą podmiotu publicznego kontrolowanego przez państwo. W rezultacie Urząd stwierdza, że zasoby państwowe są zaangażowane.
- (51) Aby zgłoszony środek stanowił pomoc państwa, musi on przynosić spółce Finnford korzyści, które zwalniają ją z kosztów zwykle pokrywanych z jej budżetu. Środek musi ponadto być selektywny w tym sensie, że sprzyja „niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów”. Dotacja bezpośrednia w wysokości 16 mln NOK stanowi przekazanie środków pieniężnych, których spółka Finnford nie uzyskaby w normalnych warunkach prowadzenia działalności. Proponowana dotacja jest przeznaczona wyłącznie dla spółki Finnford. Dlatego też Urząd stwierdza, że dotacja bezpośrednia przynosi selektywną korzyść gospodarczą spółce Finnford.
- (52) Aby środek stanowił pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG, musi on zakłócać konkurencję i wpływać na wymianę handlową między umawiającymi się stronami Porozumienia EOG. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem sam fakt, że przedmiotowy środek wzmacnia pozycję przedsiębiorstwa w stosunku do innych przedsiębiorstw będących konkurentami w wymianie handlowej na obszarze EOG, uznaje się za wystarczający, aby stwierdzić, że przedmiotowy środek prawdopodobnie wpływa na wymianę handlową między umawiającymi się stronami i zakłóca konkurencję między przedsiębiorstwami utworzonymi w innych państwach EOG⁽¹⁾. Spółka Finnford produkuje żelazokrzem i mikrokrzemionkę, które sprzedaje na europejskim rynku⁽²⁾. Urząd stwierdza zatem, że pomoc wpływa na wymianę handlową między umawiającymi się stronami Porozumienia EOG i zakłóca konkurencję na obszarze EOG, ponieważ beneficjent prowadzi działalność w sektorze, w którym umawiające się strony prowadzą wymianę handlową.
- (53) Na podstawie powyższych ustaleń Urząd stwierdza, że zgłoszony środek w postaci dotacji bezpośredniej w wysokości 16 mln NOK z IN na rzecz Finnford stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG.

⁽¹⁾ Sprawa E-6/98 Norwegia przeciwko Urzędowi Nadzoru EFTA, 1999, sprawozdanie Trybunału nr 76, pkt 59; sprawa 730/79 Philip Morris przeciwko Komisji EU:C:1980:209, pkt 11, który stanowi, że „jeżeli finansowa pomoc państwa wzmacnia pozycję danego przedsiębiorstwa w porównaniu z innymi przedsiębiorstwami konkurującymi w wewnątrzspółnotowej wymianie handlowej, należy uznać, że taka pomoc wywiera wpływ na tę wymianę handlową”.

⁽²⁾ Jak opisano w decyzji Urzędu nr 39/11/COL (przywołanej powyżej).

2. Wymogi proceduralne

- (54) Zgodnie z częścią I art. 1 ust. 3 protokołu 3 „Urząd Nadzoru EFTA informowany jest, w czasie pozwalającym mu na przedstawienie uwag, o wszelkich zamiarach przyznania lub zmiany pomocy [...]. Dane państwo nie może wprowadzać w życie projektowanych środków, dopóki procedura ta nie doprowadzi do wydania decyzji końcowej”.
- (55) Pismem z dnia 26 czerwca 2013 r. władze norweskie zgłosiły środek pomocy w wysokości 16 mln NOK. Przyznanie pomocy było uzależnione od jej zatwierdzenia przez Urząd, w związku z czym pomoc nie została wypłacona.
- (56) Jeżeli chodzi o przedstawione informacje, wydaje się, że pomoc została przyznana na podstawie programu pomocy, który nie został zgłoszony Urzędowi, ponieważ władze norweskie uznały, że wchodzi on w zakres stosowania obowiązującego w tym czasie ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń blokowych⁽¹⁾. Dotacje ze strony przedsiębiorstwa Enova i podmiotu IN stanowią pomoc inwestycyjną na rzecz tego samego przedsiębiorstwa dotyczącą tego samego projektu inwestycyjnego. Władze norweskie stwierdziły zatem, że pomoc na rzecz Finnford należało zgłosić indywidualnie, ponieważ łącznie z pomocą ze strony przedsiębiorstwa Enova przekraczała ona próg powodujący obowiązek powiadomienia w przypadku pomocy przyznanej indywidualnie⁽²⁾.
- (57) W związku z powyższym Urząd stwierdza, że władze norweskie wywiązały się ze swoich zobowiązań wynikających z części I art. 1 ust. 3 protokołu 3.

3. Zgodność – podstawa prawna

- (58) Podmiot IN twierdzi, że pomoc na rzecz Finnford jest zgodna z art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG jako pomoc na ochronę środowiska. Podmiot IN podkreśla, że rozpatrywana pomoc nie stanowi formy pomocy na ratowanie.
- (59) Na podstawie art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG „pomoc przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych” może zostać uznana za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej i konkurencji w EOG w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem.
- (60) Decyzją nr 39/11/COL Urząd zatwierdził wstępną pomoc w ramach programu „Fundusz Energetyki” na rzecz realizowanego przez Finnford projektu na rzecz odzyskiwania energii po dokonaniu szczegółowej oceny przedmiotowej pomocy zgodnie z rozdziałem 5 wytycznych w sprawie pomocy na ochronę środowiska. Urząd stwierdził, że zgłoszona pomoc ze strony przedsiębiorstwa Enova przyczyniła się do ochrony środowiska, ponieważ stanowiła zachętę dla Finnford do zrealizowania środka w zakresie oszczędności energii, który nie zostałby zrealizowany w przypadku braku pomocy.
- (61) W dniu 16 lipca 2014 r. po wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego Urząd przyjął nowy zestaw wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020⁽³⁾ zastępujący wytyczne w sprawie pomocy na ochronę środowiska⁽⁴⁾. Urząd stosuje nowe wytyczne od dnia ich przyjęcia⁽⁵⁾ również w celu przyznania pomocy indywidualnej zgłoszonej przed przyjęciem tychże wytycznych, w przypadku gdy zostanie wezwany do podjęcia decyzji po dniu przyjęcia wytycznych⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych) (Dz.U. L 214 z 9.8.2008, s. 3), włączone do pkt 1j załącznika XV do Porozumienia EOG.

Zob. art. 6 ust. 1 lit. b) w związku z art. 7 ust. 1 obowiązującego w tym czasie ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń blokowych.

Artykuł 6 ust. 1 lit. b) stanowi: „Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do żadnej pomocy indywidualnej, przyznanej *ad hoc* lub w ramach programu pomocy, której ekwiwalent dotacji brutto przekracza następujące progi [...] b) w przypadku pomocy inwestycyjnej na ochronę środowiska: 7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt inwestycyjny”.

⁽²⁾ Artykuł 7 ust. 1 stanowi: „Do celów ustalenia, czy przestrzegane są określone w art. 6 progi pomocy indywidualnej powodujące obowiązek powiadomienia oraz określone w rozdziale II progi maksymalnej intensywności pomocy, uwzględnia się całkowitą kwotę pomocy ze środków publicznych dla projektu lub działań objętych pomocą, niezależnie od tego, czy pomoc pochodzi ze źródeł lokalnych, regionalnych, krajowych czy wspólnotowych”.

⁽³⁾ Dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym ani w Suplemencie EOG, jednak dostępne na stronie internetowej Urzędu pod adresem: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

⁽⁴⁾ Zob. pkt 237 wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020.

⁽⁵⁾ Zob. pkt 237 wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020.

⁽⁶⁾ Zob. pkt 238 wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020. Urząd odnotowuje, że będzie stosował wytyczne w sprawie pomocy na ochronę środowiska w odniesieniu do pomocy przyznanej na podstawie zatwierdzonych programów pomocy, w przypadku gdy zostanie wezwany do podjęcia decyzji po dacie rozpoczęcia stosowania wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020. W rozpatrywanym przypadku Urząd jest jednak zdania, że zgłoszona pomoc nie została przyznana na podstawie zatwierdzonego przez niego programu pomocy.

- (62) Urząd zatwierdził pomoc ze strony przedsiębiorstwa Enova jako środek w zakresie oszczędności energii. Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020 nie zawierają rozdziału poświęconego oszczędności energii, wprowadzono w nich natomiast rozdział dotyczący efektywności energetycznej⁽¹⁾. Urząd dokonuje oceny zgodności zgłoszonej pomocy na podstawie rozdziału dotyczącego efektywności energetycznej tych wytycznych.
- (63) Urząd zauważa, że przeprowadzona przez niego ocena zgodności zgłoszonego środka w omawianej sprawie nie różniłaby się znacznie, gdyby została przeprowadzona na podstawie wytycznych w sprawie pomocy na ochronę środowiska. Na dowód tego poniżej uwzględniono odniesienia do odpowiednich zasad zawartych zarówno w wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020, jak i w wytycznych w sprawie pomocy na ochronę środowiska.

4. Zakres formalnego postępowania wyjaśniającego

- (64) W decyzji o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego, w której oceniono zgłoszony środek na podstawie obowiązujących w tym czasie wytycznych w sprawie pomocy na ochronę środowiska, Urząd podkreślił, że ze względu na fakt, iż dokonał już oceny zgodności pomocy ze strony przedsiębiorstwa Enova przeznaczonej na realizowany przez Finnford projekt na rzecz odzyskiwania energii, nie ulega wątpliwości, że dodatkowa pomoc, z uwagi na jej stosunkowo nieznaczną kwotę w porównaniu ze wstępną pomocą, ma na celu skorygowanie niedoskonałości rynku. Ponadto zakładając, że pomoc będzie miała efekt zachęty i będzie konieczna, Urząd nie miał wątpliwości, że zakłócenia konkurencji i wpływ na wymianę handlową będą ograniczone, tak że ogólny bilans będzie dodatni. Kwestie te nie będą zatem rozważane poniżej.
- (65) Przedmiotem poniższej oceny jest ustalenie, czy zgłoszona pomoc wywiera efekt zachęty i czy jest konieczna.

5. Ocena zgodności

5.1. *Pomoc nie wywiera efektu zachęty ani nie jest konieczna*

- (66) Zgodnie z wytycznymi w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020⁽²⁾ pomoc można uznać za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, jeżeli zapewnia efekt zachęty. Kwestia tego, czy zgłoszona pomoc jest konieczna do osiągnięcia rzeczywistej zachęty do podejmowania inwestycji, które w przeciwnym razie nie zostałyby zrealizowane, stanowi kluczowy element przy ocenie zgodności. Należy zatem ustalić, czy pomoc jest konieczna, aby wywołać efekt zachęty w odniesieniu do inwestycji, tj. czy pomoc faktycznie wpływa na zmianę postępowania beneficjenta prowadzącą do podwyższenia poziomu ochrony środowiska⁽³⁾.
- (67) Co do zasady Urząd uzna, że efekt zachęty nie występuje, jeżeli projekt rozpoczęto przed złożeniem przez beneficjenta wniosku o przyznanie pomocy⁽⁴⁾. Jako że rozpatrywana sprawa dotyczy dodatkowej pomocy na pokrycie zwiększonych kosztów projektu, którego realizacja jest w toku, Urząd nie może oprzeć się na domniemaniu istnienia efektu zachęty w przypadku wniosków o przyznanie pomocy złożonych przed rozpoczęciem prac nad projektem. W lutym 2011 r. spółka Finnford rozpoczęła projekt o wartości 700 mln NOK w oparciu o dotację w wysokości 175 mln NOK.
- (68) Urząd nie wyklucza jednak, że pomoc może wywierać efekt zachęty również w przypadku projektu rozpoczętego, gdy przyznanie pomocy jednoznacznie gwarantuje ukończenie projektów, które byłoby niemożliwe w innym przypadku, bądź poprawę w zakresie ochrony środowiska, która w przeciwnym przypadku również nie miałaby miejsca⁽⁵⁾. W tym kontekście, przeprowadzając ocenę efektu zachęty pomocy, należy szczegółowo zbadać scenariusz alternatywny, tj. co spółka zrobiłaby bez pomocy.
- (69) Spółka ukończyła projekt w październiku 2012 r., przy czym pomoc nie została wypłacona. Na podstawie przedstawionych informacji i dowodów Urząd uważa, że spółka Finnford nie zakładała realnego zatrzymania ani wstrzymania projektu lub ograniczenia jego zakresu po lutym 2011 r. do czasu ukończenia projektu w październiku 2012 r. Dokładniej rzecz ujmując, w oparciu o wnioski wyciągnięte na posiedzeniu zarządu dnia 25 września 2012 r. wydaje się, że spółka nie rozważała gruntownie zatrzymania, wstrzymania bądź odłożenia

⁽¹⁾ W pkt 14 ppkt 2 wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020 termin „efektywność energetyczna” definiuje się jako ilość zaoszczędzonej energii ustaloną w drodze pomiaru lub oszacowania zużycia przed wdrożeniem środka mającego na celu poprawę efektywności energetycznej i po jego wdrożeniu, z jednoczesnym zapewnieniem normalizacji warunków zewnętrznych wpływających na zużycie energii.

⁽²⁾ Pkt 139 i 44 wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020. Zob. także pkt 171–173 wytycznych w sprawie pomocy na ochronę środowiska oraz ich pkt 27–29.

⁽³⁾ Pkt 44 wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020. Zob. także pkt 142 wytycznych w sprawie pomocy na ochronę środowiska.

⁽⁴⁾ Pkt 45 wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020. Zob. także pkt 143 wytycznych w sprawie pomocy na ochronę środowiska.

⁽⁵⁾ Sprawa T-162/06 Kronoply przeciwko Komisji, EU:T:2009:2, pkt 85. Wyrok podtrzymany po wniesieniu odwołania w sprawie C-117/09 P Kronoply przeciwko Komisji, EU:C:2010:370.

projektu, częściowo lub w całości, ani ograniczenia jego zakresu ze względu na nadmierne koszty. Z protokołu posiedzenia zarządu z dnia 25 września 2012 r. wynika, że spółka Finnford zamierzała ubiegać się o dodatkową pożyczkę z banku SNN, jak również o dodatkową pomoc ze strony przedsiębiorstw Enova i IN oraz że każda potencjalna pomoc wykorzystana byłaby na zmniejszenie pożyczki, o którą Finnford starałaby się w SNN.

- (70) Ustalenie to miało zostać poparte przez spółkę w jej uwagach do decyzji Urzędu o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego. Chociaż spółka wspomina o konieczności uzyskania dodatkowego finansowania w kwocie [80–95] mln NOK i najwyraźniej twierdzi, iż sama sytuacja, w której się znalazła, świadczy o tym, że rozważała zaniechanie realizacji projektu, stoi to w sprzeczności z innymi oświadczeniami spółki, w których odnosi się ona do braku „wolnej woli” (zob. motyw 42 powyżej), oraz przede wszystkim z faktem, że spółka Finnford ukończyła projekt, mimo że pomoc nie została wypłacona.
- (71) Jeżeli sama spółka była zdania, że jedynym wyjściem było kontynuowanie realizacji projektu, pomoc nie stanowiłaby żadnej zachęty dla spółki, ponieważ ta ukończyłaby projekt niezależnie od otrzymania pomocy. Innymi słowy, według scenariusza alternatywnego spółka Finnford ukończyłaby projekt bez opóźnień i bez ograniczenia jego zakresu również w przypadku braku pomocy.
- (72) Urzędowi nie przekonuje argument, że pomoc była czynnikiem uruchamiającym pakiet finansowy w wysokości [80–95] mln NOK i była konieczna w szczególności ze względu na pożyczkę udzieloną przez SNN w wysokości [45–60] mln NOK. Nawet jeżeli pożyczka udzielona przez SNN była uzależniona od pomocy w wysokości 16 mln NOK przyznanej przez IN, środki (zarówno z SNN, jak i z IN) zostały wypłacone bez wcześniejszego zatwierdzenia dodatkowej pomocy przez Urząd. Świadczy to o rozdzielności pożyczek i dotacji. Wierzyciel ustanawiający faktyczną wypłatę pomocy jako warunek dalszego finansowania poczekałby na zatwierdzenie przez Urząd przed wypłatą dalszego kapitału pożyczkowego, jeżeli od tego zależy istnienie pakietu finansowego. Co więcej, z informacji przedstawionych Urzędowi nie wynika, aby spółka Finnford musiała bezzwłocznie spłacić pożyczki, gdyby Urząd nie zatwierdził pomocy.
- (73) Aby pomoc była zgodna z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, musi być konieczna. Pomoc nie może służyć subsydiowaniu kosztów działalności, które przedsiębiorstwo i tak by poniosło, i nie może rekompensować normalnego ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej⁽¹⁾. Za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG może jednak zostać uznana pomoc z tytułu dodatkowych kosztów spowodowanych przez niemożliwe do przewidzenia czynniki zewnętrzne, których nie można uznać za element normalnego ryzyka prowadzenia danej działalności gospodarczej⁽²⁾.
- (74) Urząd zwraca uwagę na fakt, że w lutym 2011 r. spółka Finnford, w obliczu wzrostu kosztów z 511,66 mln NOK do 700 mln NOK, postanowiła rozpocząć projekt, nie ubiegając się o dalszą pomoc. W związku z tym koszt istotny z punktu widzenia omawianego postępowania wyjaśniającego obejmuje wzrost kosztów o [80–95] mln NOK z 700 mln NOK do [około 800] mln NOK. Stanowi to wzrost o około [...] %.
- (75) Na podstawie przedstawionych informacji, opisanych w motywie 22 powyżej, wzrost kosztów wynikał z: przystosowania istniejących maszyn, przystosowania trzech istniejących pieców, przystosowania przewodów dymowych, instalacji w turbinowni i w innych budynkach, dłuższych niż oczekiwano okresów niedoborów produkcji oraz zakończenia prac i montażu instalacji. Są to te rodzaje wzrostu kosztów, których uwzględnienia oczekiwano by od spółki na etapie planowania tego rodzaju projektu, oraz stanowią one normalne ryzyko biznesowe prowadzenia omawianej działalności gospodarczej. Nie można uznać, że ten wzrost kosztów jest spowodowany czynnikami zewnętrznymi, oraz nie wydaje się, aby był on niemożliwy do przewidzenia. Przedmiotową sprawę można zatem uznać za inną niż sprawa Helguvík Aluminium Smelter⁽³⁾, na którą powołuje się spółka Finnford. W przywołanej sprawie beneficjent pomocy miał trudności z uzyskaniem finansowania w czasie wyjątkowego kryzysu finansowego w 2008 r. na Islandii, które to okoliczności można słusznie zakwalifikować jako niemożliwy do przewidzenia czynnik zewnętrzny. Na podstawie powyższego Urząd jest zdania, że celem przedstawionej przez władze norweskie propozycji dotyczącej zgłoszonego środka pomocy jest udzielenie rekompensaty spółce Finnford z tytułu normalnego ryzyka biznesowego związanego z realizowanym przez spółkę projektem.
- (76) Urząd przyznaje, że wynik jego oceny mógłby być potencjalnie inny, gdyby zamiast przedstawiać propozycję wypłat dwóch ustalonych kwot pomocy (z przedsiębiorstwa Enova, a następnie z IN) władze norweskie przyznały pomoc na pokrycie określonego odsetka kosztów kwalifikowalnych w ramach projektu. Miałoby to miejsce szczególnie w przypadku, w którym zakres niemożliwych do przewidzenia dodatkowych kosztów jest znaczny i wynika z faktu, że projekt jest innowacyjny, a jego koszty, ze względu na ich charakter, trudno wcześniej oszacować. Twierdzenie to nie ma jednak znaczenia w przypadku zestawu faktów przedstawionych Urzędowi w rozpatrywanej sprawie.

⁽¹⁾ Pkt 44 wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014–2020.

⁽²⁾ Sprawa T-162/06 Kronoply przeciwko Komisji, EU:T:2009:2, pkt 88.

⁽³⁾ Przytoczona powyżej.

- (77) Urząd podkreśla, że do władz norweskich należy wykazanie, że warunki odstępstwa od art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG zostały spełnione ⁽¹⁾. Fakty i argumenty przedstawione przez władze norweskie (i spółkę Finnjord) nie przekonały Urzędu, że zgłoszona pomoc z IN wywiera efekt zachęty i jest konieczna.
- (78) Na podstawie powyższego Urząd stwierdził, że zgłoszona pomoc z IN na rzecz Finnjord nie wywiera efektu zachęty ani nie jest konieczna. Ponieważ z samych tych względów pomoc jest niezgodna z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, Urząd nie przeprowadzi oceny adekwatności pomocy ani jej proporcjonalności.

6. Wniosek – pomoc jest niezgodna z funkcjonowaniem Porozumienia EOG

- (79) Na podstawie informacji przedstawionych przez władze norweskie Urząd stwierdził, że proponowana dotacja pieniężna w wysokości 16 mln NOK z IN na rzecz Finnjord stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG.
- (80) Urząd stwierdził, że pomoc ta jest niezgodna z funkcjonowaniem Porozumienia EOG. Władze norweskie nie otrzymują zatem zezwolenia na jej wdrożenie.
- (81) Urząd wzywa władze norweskie do niezwłocznego przekazania kopii niniejszej decyzji spółce Finnjord,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

1. Dotacja bezpośrednia w wysokości 16 mln NOK na rzecz Finnjord zgłoszona przez władze norweskie w dniu 26 czerwca 2013 r. jest niezgodna z funkcjonowaniem Porozumienia EOG.
2. W związku z tym dotacja nie może zostać udzielona.
3. Formalne postępowanie wyjaśniające zostaje niniejszym zamknięte.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja jest skierowana do Królestwa Norwegii.

Artykuł 3

Jedynie wersja niniejszej decyzji w języku angielskim jest autentyczna.

Sporządzono w Brukseli dnia 8 kwietnia 2015 r.

W imieniu Urzędu Nadzoru EFTA

Oda Helen SLETNES

Przewodniczący

Helga JÓNSDÓTTIR

Członek Kolegium

⁽¹⁾ Sprawa C-106/09 P Komisja przeciwko Government of Gibraltar i Zjednoczonemu Królestwu, EU:C:2011:732, pkt 147. Sprawa C-372/97 Włochy przeciwko Komisji, EU:C:2004:234, pkt 81. Sprawa C-364/90 Włochy przeciwko Komisji, EU:C:1993:157, pkt 20. Sprawa T-68/03 Olympiaki Aeroporia Ypiresies AE przeciwko Komisji, EU:T:2007:253, pkt 34.

DECYZJA URZĘDU NADZORU EFTA**NR 357/15/COL****z dnia 23 września 2015 r.****o zamknięciu formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie pomocy państwa na rzecz Sandefjord Fotball AS (Norwegia) [2016/906]**

URZĄD NADZORU EFTA („URZĄD”),

uwzględniając Porozumienie o Europejskim Obszarze Gospodarczym („Porozumienie EOG”), w szczególności jego art. 61 oraz protokół 26 do tego porozumienia,

uwzględniając Porozumienie między państwami EFTA w sprawie ustanowienia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości („porozumienie o nadzorze i Trybunale”), w szczególności jego art. 24,

uwzględniając protokół 3 do porozumienia o nadzorze i Trybunale („protokół 3”), w szczególności jego część II art. 7 ust. 3,

a także mając na uwadze, co następuje:

I. FAKTY**1. Procedura**

- (1) Po otrzymaniu skarg i informacji na temat rynku w dniu 31 października 2013 r. Urząd powiadomił władze norweskie o zarzutach dotyczących pomocy państwa przy finansowaniu budowy nowego stadionu piłkarskiego w Sandefjord (dokument nr 686574). W ramach tej samej wymiany pism Urząd zwrócił się o przekazanie informacji na temat domniemanego środka pomocy, które władze norweskie dostarczyły w dniu 29 listopada 2013 r. (dokumenty nr 691773 i 691774).
- (2) W dniu 16 stycznia 2014 r. Urząd zwrócił się do władz norweskich o przekazanie dalszych informacji (dokument nr 694963); władze norweskie przekazały te informacje w dniu 14 lutego 2014 r. (dokument nr 699518).
- (3) W oparciu o posiadane informacje w dniu 22 października 2014 r. Urząd przyjął decyzję nr 444/14/COL o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie pomocy państwa na rzecz Sandefjord Fotball AS i zwrócił się do władz norweskich o przekazanie uwag. Decyzja została opublikowana w Dzienniku Urzędowym w dniu 15 stycznia 2015 r., przy czym osoby trzecie mogły przekazać swoje uwagi w terminie miesiąca od daty publikacji decyzji.
- (4) Termin na przekazanie uwag przez władze norweskie został przedłużony do dnia 23 grudnia 2014 r. – władze norweskie przekazały swoje uwagi w tym dniu (dokumenty nr 733899–733901). Urząd nie otrzymał żadnych innych uwag.

2. Beneficjent – Sandefjord Fotball AS

- (5) Klub piłkarski Sandefjord Fotball to związek założony w 1998 r. na podstawie umowy o współpracy zawartej między dwoma największymi klubami piłkarskimi w regionie Sandefjord, tj. między Sandefjord Ballklubb i IL Runar. Kluby nawiązały współpracę w celu stworzenia zawodowej drużyny piłkarskiej w regionie Sandefjord, która miałaby szansę awansować do najwyższej piłkarskiej klasy rozgrywkowej w Norwegii.
- (6) Sandefjord Fotball AS jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością odpowiedzialną za prowadzenie zawodowej drużyny piłkarskiej („pierwszej drużyny”) (¹). Współpraca między klubem Sandefjord Fotball a Sandefjord Fotball AS odbywa się na warunkach określonych przez Norweski Związek Piłki Nożnej. Klub prowadzi dodatkowo amatorską drużynę piłkarską i piłkarską drużynę juniorów. Klub organizuje również piłkarskie szkoły letnie oraz regionalne zawody piłkarskie dla młodych amatorów

(¹) Dodatkowe informacje na temat beneficjenta można uzyskać, zapoznając się z treścią decyzji nr 444/14/COL.

3. Opis środka

3.1. Kontekst

- (7) Do 2007 r. pierwsza drużyna klubu Sandefjord Fotball korzystała z będącego własnością gminy stadionu w Bugårdsparken w celu odbywania treningów i rozgrywania meczów. Wspomniany stadion nie spełniał jednak wymogów Norweskiego Związku Piłki Nożnej mających zastosowanie do klubów rozgrywających mecze w najwyższej klasie rozgrywkowej. Oszacowano, że koszt przebudowy istniejącego stadionu wyniesie około 40 mln NOK, przy czym gmina Sandefjord nie była skłonna przeprowadzić inwestycji opiewającej na taką kwotę.

3.2. Budowa nowego stadionu

- (8) W 2005 r. gmina Sandefjord i spółka Sandefjord Fotball AS odbyły rozmowy dotyczące możliwości wybudowania nowego stadionu. Gmina zgodziła się udostępnić potrzebne grunty, a spółka Sandefjord Fotball AS zobowiązała się do pokrycia kosztów budowy stadionu i do zarządzania stadionem.
- (9) Gmina pozyskała szereg działek w regionie Pindsle – łączny koszt nabycia tych działek wynosił około 3,7 mln NOK. W momencie ich nabycia grunty były sklasyfikowane jako użytki rolne. Decyzja gminy z dnia 6 września 2005 r. zatwierdzająca nabycie działek przewidywała zmianę przeznaczenia gruntów poprzez przeznaczenie ich na działalność gospodarczą oraz obowiązek wybudowania na nich stadionu. W nowym planie zagospodarowania przestrzennego grunty zostały podzielone na dwie części: działka 152/96 uzyskała przeznaczenie mieszane, pod budowę stadionu i na działalność gospodarczą, natomiast działka 152/97 została przeznaczona na działalność gospodarczą. Następnie na mocy umowy z dnia 28 listopada 2006 r. obydwie działki zostały przekazane jednostkom, w których Sandefjord Fotball AS posiadał całościowy udział: działka 152/96 została przekazana Sandefjord Fotball Stadion AS, a działka 152/97 Sandefjord Fotball Næring AS.
- (10) Zgodnie z treścią umowy spółka Sandefjord Fotball AS była odpowiedzialna za pozyskanie środków finansowych niezbędnych do wybudowania stadionu. Oszacowano, że koszty realizacji projektu budowy stadionu wyniosą 110 mln NOK. Spółka Sandefjord Fotball AS zobowiązała się do wniesienia wkładu w wysokości 70 mln NOK ze swoich funduszy własnych oraz ze środków pozyskanych od inwestorów zewnętrznych, ze środków pochodzących z zysków ze sprzedaży praw do nazwy itd., a także do zaciągnięcia pożyczki w celu pozyskania brakujących 40 mln NOK. Spółka Sandefjord Fotball AS zamierzała pokryć część swojego wkładu poprzez sprzedaż działki przeznaczonej na działalność gospodarczą (działki 152/97) spółce Pindsle Property AS.
- (11) Poza zobowiązaniem do wybudowania stadionu w umowie ustanowiono również szereg innych obowiązków. W szczególności spółka Sandefjord Fotball AS zobowiązała się do przeprowadzenia robót drogowych wokół terenu stadionu oraz do pokrycia kosztów związanych z zaprzestaniem użytkowania starego stadionu, uwzględniając koszty prac remontowych.
- (12) Wkrótce po podpisaniu umowy spółka Pindsle Property AS przejęła za 40 mln NOK udziały w spółce Sandefjord Fotball Næring AS będącej właścicielem działki 152/97. Przed sprzedażą udziałów nie przeprowadzono wyceny spółki.
- (13) Budowa nowego stadionu zakończyła się w lipcu 2007 r., a jej łączny koszt wyniósł 110 mln NOK⁽¹⁾. Poza płytą boiska i trybunami na stadionie znajduje się również szereg innych obiektów, takich jak bieżnia, centrum fitness i sale konferencyjne. Obiekty te są wynajmowane nieodpłatnie innym organizacjom (głównie amatorskim organizacjom sportowym).

3.3. Późniejsza sprzedaż stadionu

- (14) W 2009 r. spółka Sandefjord Fotball AS znalazła się w trudnej sytuacji finansowej. Klub zdecydował, że pozyska niezbędne fundusze, sprzedając Sandefjord Fotball Stadion AS (spółkę będącą właścicielem stadionu i przyległych nieruchomości położonych na działce 152/96) spółce Pindsle Property AS. W tym przypadku zgodnie z prawem norweskim spółka musiała zostać wyceniona przez przedsiębiorstwo będące osobą trzecią, ponieważ kilka osób zasiadało jednocześnie w zarządzie klubu i w zarządzie spółki Pindsle Property AS oraz posiadało udziały zarówno w spółce, jak i w spółce Pindsle Property AS.
- (15) Zgodnie z treścią ekspertyzy z dnia 6 kwietnia 2009 r. wartość spółki Sandefjord Fotball Stadion AS wyniosła od 14 mln NOK do 16 mln NOK. Spółka została sprzedana w dniu 9 czerwca 2009 r. za 15 mln NOK.

⁽¹⁾ Władze norweskie potwierdziły, że pierwotna inwestycja wyniosła 110 mln NOK. Klub zainwestował jednak później kolejne 17 mln NOK w elementy wyposażenia i w sprzęt, głównie w formie pracy wykonanej przez członków klubu („dugnadsarbeid”).

4. Decyzja o wszczęciu postępowania

- (16) W dniu 22 października 2014 r. Urząd wydał decyzję nr 444/14/COL o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego w sprawie pomocy państwa na rzecz Sandefjord Fotball AS.
- (17) W swojej decyzji Urząd sformułował wstępny wniosek, zgodnie z którym przekazanie gruntów spółce Sandefjord Fotball AS stanowiło pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG. Urząd uznał w szczególności, że przekazanie gruntów odbyło się za cenę niższą od wartości rynkowej zarówno działki 152/96 (o przeznaczeniu mieszanym, pod budowę stadionu i na działalność gospodarczą), jak i działki 152/97 (przeznaczonej na działalność gospodarczą).
- (18) Ponieważ władze norweskie nie przedstawiły żadnych uwag dotyczących oceny zgodności, Urząd wyraził swoje wątpliwości w kwestii tego, czy wspomniany środek można uznać za zgodny z funkcjonowaniem Porozumienia EOG.

5. Uwagi władz norweskich

- (19) Pismem z dnia 23 grudnia 2014 r. (dokumenty nr 733899–733901) władze norweskie przekazały swoje uwagi dotyczące decyzji o wszczęciu postępowania.

5.1. *Transakcja nie zawiera elementu pomocy państwa*

- (20) W swoich uwagach władze norweskie argumentują, że przekazanie gruntów spółce Sandefjord Fotball AS przez gminę Sandefjord nie wiązało się z udzieleniem tej spółce pomocy państwa, ponieważ beneficjent tej rzekomej pomocy nie odniósł żadnej korzyści z tytułu przeprowadzenia wspomnianej transakcji.
- (21) Władze norweskie twierdzą w szczególności, że w chwili dokonania transakcji wartość rynkowa przedmiotowych gruntów była ujemna – na potwierdzenie tej tezy władze norweskie przedłożyły przeprowadzoną przez biegłego wycenę z dnia 5 lutego 2014 r. Przyczyna domniemanej ujemnej wartości rynkowej gruntów miał być głównie fakt, że spółka Sandefjord Fotball AS była zobowiązana (na mocy umowy przekazania gruntów oraz zgodnie z przepisami dotyczącymi przeznaczenia gruntów) do wybudowania stadionu piłkarskiego w ramach transakcji, a koszt budowy stadionu przewyższał wartość przekazanych spółce gruntów.
- (22) W opinii władz norweskich gmina miała prawo zobowiązać spółkę do wybudowania stadionu, ponieważ takie zobowiązanie można uznać za „szczególny obowiązek”, o którym mowa w części V pkt 2.2 lit. c) wytycznych Urzędu w sprawie elementów pomocy państwa w sprzedaży gruntów i budynków przez władze publiczne („wytyczne w sprawie sprzedaży gruntów”) ⁽¹⁾.

5.2. *Kwota domniemanej pomocy byłaby bardzo ograniczona*

- (23) Odnosząc się do kwoty domniemanej pomocy państwa, władze norweskie argumentują, że nawet w przypadku, gdyby Urząd uznał, że przedmiotowe grunty miały dodatnią wartość rynkową, wartość ta byłaby bardzo ograniczona.
- (24) Władze norweskie wyjaśniły, że grunty rolne są objęte szczególną ochroną w Norwegii. Osoba chcąc sprzedać lub zmienić przeznaczenie tych gruntów musi poddać się rygorystycznym kontrolom przeprowadzanym przez regionalne izby rolnicze. W przypadku przedmiotowych gruntów właściwa izba rolnicza zatwierdziła wniosek dotyczący zmiany przeznaczenia gruntów wyłącznie z uwagi na fakt, że miało to przyczynić się do osiągnięcia celu leżącego w interesie publicznym, polegającego na budowie stadionu. Izba rolnicza nie udzieliłaby zgody na przekazanie gruntów deweloperowi chcącemu wykorzystać je wyłącznie do celów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Dlatego też w odniesieniu do przedmiotowej transakcji przekazania gruntów nie można zastosować testu prywatnego inwestora. W opinii władz norweskich jedyną realistyczną alternatywą byłoby przeprowadzenie wyceny wartości rynkowej w oparciu o cenę gruntów rolnych.

⁽¹⁾ Wytyczne Urzędu w sprawie elementów pomocy państwa w sprzedaży gruntów i budynków przez władze publiczne przyjęte w dniu 17 listopada 1999 r. Dostępne pod następującym adresem: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

- (25) Odnosząc się natomiast do wyceny gruntów przeznaczonych na działalność gospodarczą (działka 152/97), władze norweskie argumentują, że Pindsle Property AS, spółka która przejęła Sandefjord Fotball Næring AS za 40 mln NOK, zapłaciła cenę przewyższającą wartość rynkową. Na poparcie tych argumentów władze norweskie przywołały sprawozdanie z wyceny (załącznik 11 do dokumentu nr 699518), w którym stwierdzono, że wartość rynkowa działki 152/97 wynosiła około 15 mln NOK ⁽¹⁾. Wycena została przeprowadzona w oparciu o średnią cenę gruntów przeznaczonych na działalność gospodarczą w regionie Pindsle w chwili przeprowadzenia transakcji.
- (26) Ponadto władze norweskie argumentują, że niezależnie od danego przypadku przy obliczaniu kwoty pomocy należałoby dokonać szeregu potrąceń. Potrącenia te wynikają z określonych zobowiązań Sandefjord Fotball AS wobec gminy przewidzianych w umowie z dnia 28 listopada 2006 r., tj.: (i) zobowiązania do przeznaczenia 2,6 mln NOK na remont starego stadionu; (ii) zobowiązania do przeznaczenia 400 000 NOK na wymianę reflektora szerokostrumieniowego na starym stadionie; (iii) zobowiązania do przeznaczenia 1,5 mln NOK na budowę chodnika publicznego; oraz (iv) zobowiązania do przeznaczenia 5 mln NOK na budowę ronda i przejścia dla pieszych. Zgodnie z treścią umowy spółka Sandefjord Fotball AS została zatem zobowiązana do poniesienia kosztów opiewających na łączną kwotę 9,5 mln NOK (zgodnie z szacunkami sporządzonymi w omawianym okresie) z tytułu usług świadczonych na rzecz gminy ⁽²⁾.

5.3. *Wszelka potencjalna pomoc państwa powinna zostać uznana za zgodną*

- (27) Władze norweskie argumentują, że w przypadku, gdyby Urząd stwierdził, że przedmiotowa transakcja zawiera element pomocy państwa, taki element pomocy państwa powinien zostać uznany za zgodny z funkcjonowaniem Porozumienia EOG na podstawie jego art. 61 ust. 3 lit. c).
- (28) Władze norweskie podkreślają, że wspieranie sportu, w tym zapewnianie wsparcia na rzecz budowy obiektów infrastruktury sportowej, stanowi cel leżący we wspólnym interesie. Władze norweskie twierdzą również, że w omawianym przypadku przyznanie pomocy państwa było koniecznym i odpowiednim działaniem.
- (29) Władze norweskie tłumaczą w szczególności, że wybudowanie nowego stadionu w Sandefjord było konieczne. W opinii władz norweskich decyzja o wybudowaniu nowego stadionu została podjęta z uwagi na wysoki poziom eksploatacji istniejącego stadionu miejskiego, z którego w omawianym czasie korzystał klub Sandefjord Fotball oraz inne drużyny. Ponadto wybudowanie nowocześniejszego stadionu stanowiło jeden z wymogów uzyskania licencji wydawanej przez Norweski Związek Piłki Nożnej, która umożliwiłaby pierwszej drużynie klubu Sandefjord Fotball – biorącej udział w rozgrywkach prowadzonych w najwyższej klasie rozgrywkowej na mocy tymczasowego zwolnienia – pozostanie w tej klasie rozgrywkowej ligi norweskiej.
- (30) Gmina Sandefjord rozważała możliwość przebudowania istniejącego stadionu, ale odrzuciła ten projekt z uwagi na fakt, że jego realizacja nie rozwiązałaby problemu zbyt małej liczby miejsc na stadionie. Z kolei wybudowanie nowego stadionu pozwoliłoby rozwiązać zarówno problem związany z brakiem miejsc, jak i problem dotyczący licencji, a dodatkowo doprowadziłoby do powstania nowego obiektu piłkarskiego dla całego okręgu Vestfold. Zgodnie z informacjami przedstawionymi w poniższej tabeli z nowego stadionu korzysta szereg różnych klubów. Ponadto stary stadion miejski został wyremontowany (koszty remontu pokryła spółka Sandefjord Fotball AS) i jest obecnie w pełni wykorzystywany przez lokalne kluby sportowe (lekkoatletyczne i piłkarskie), szkoły i mieszkańców. Stanowi to dodatkowy argument potwierdzający, że wybudowanie nowego stadionu w Sandefjord było konieczne, a co za tym idzie – że wszelka potencjalna pomoc państwa była uzasadniona. Ponadto przeprowadzenie remontu istniejącego stadionu wiązałoby się z koniecznością zrealizowania przez gminę inwestycji opiewającej na kwotę 40 mln NOK przy braku perspektyw na przyciągnięcie kapitału prywatnego.
- (31) Władze norweskie argumentują również, że wszelka potencjalna pomoc byłaby proporcjonalna. Przede wszystkim władze norweskie podkreślają, że spółka Sandefjord Fotball AS pokryła większość kosztów inwestycji związanych z budową nowego stadionu, wnosząc maksymalny możliwy wkład w pokrycie kosztów budowy stadionu przy wykorzystaniu zasobów własnych i pożyczek bankowych. Wniesienie przez spółkę wkładu własnego w takiej wysokości zapewniło możliwość ograniczenia kwoty pomocy do minimum.
- (32) Władze norweskie zwracają również uwagę na społeczną i amatorską niekomercyjną działalność sportową, która rozwinęła się dzięki wybudowaniu stadionu. Dawny stadion miejski jest obecnie w pełni otwarty dla osób uprawiających sport na poziomie amatorskim. Ponadto na nowym stadionie regularnie organizuje się szereg amatorskich imprez sportowych i społecznych, uwzględniając imprezy szkolne.

⁽¹⁾ Zgodnie z informacjami przedstawionymi w sprawozdaniu z wyceny łączna wartość działek 152/96 i 152/97 wynosiła 31 mln NOK. Kwotę w wysokości 15 mln NOK uzyskano poprzez podzielenie tych łącznych szacunków stosownie do wielkości obydwu działek.

⁽²⁾ Ostateczna kwota tych kosztów wyniosła 12 mln NOK, przy czym dodatkowe koszty pokryła spółka Pindsle Property AS.

- (33) Na potwierdzenie przywołanych powyżej argumentów władze norweskie przedstawiły tabelę zawierającą informacje na temat różnych podmiotów, które korzystały ze stadionu w latach 2007–2014, wraz z informacjami dotyczącymi szacowanego czasu korzystania ze stadionu w skali roku:

Klub	Zajęcia	Liczba godzin w skali roku	Płatność
Pierwsza drużyna Sandefjord Fotball	20 meczów (od kwietnia do października/listopada): 100 godz. Treningi w okresie od kwietnia do października/listopada: 2 godz. × 5 × 16 = 160 godz. ⁽¹⁾	260	Tak
Drużyna juniorów i drużyna szkółki prowadzonej przez klub Sandefjord Fotball	Treningi i mecze w okresie od maja do września	60	Tak
Kluby współpracujące	Treningi i mecze w okresie od maja do września	30	Nie
Kluby współpracujące	Udostępnianie pomieszczeń na potrzeby organizacji kursów i konferencji, jubileuszy, forów trenerskich i menedżerskich oraz wykładów	30	Nie
Sandar IL (klub sportowy)	Finały Pucharu Sandar w kategorii wiekowej 14–19 lat, uwzględniając ceremonię otwarcia (oraz prawo do korzystania z szatni)	25	Nie
Vestfold Fotballkrets (okręgowy związek piłki nożnej)	Zgrupowania drużyn kategorii wiekowej 14–16 lat z Sandefjord i z pozostałej części okręgu, w tym treningi i mecze oraz kursy i szkolenia dla trenerów	30	Nie
Sandefjord Fotball Bredde (zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży), turnieje amatorskie	Administracja klubu korzysta z pomieszczeń stadionowych do organizowania kursów i konferencji. Zajęcia na boisku dla dzieci w wieku od 6 do 12 lat prowadzone latem, jesienią i w trakcie ferii Wielkanocnych w ramach szkółki piłkarskiej. Turnieje amatorskie o „Puchar spółki”	90	Nie

⁽¹⁾ Zimą pierwsza drużyna trenuje na boisku pokrytym sztuczną trawą, ale korzysta z szatni i innych pomieszczeń znajdujących się na stadionie.

- (34) Ponadto pobliskie szkoły i szereg klubów lekkoatletycznych korzysta z bieżni w weekendy. Szkoły organizują również dni aktywności na stadionie.
- (35) Ponad połowa imprez odbywających się na stadionie jest organizowana przez podmioty, które nie zajmują się sportem zawodowo. Wytrzymałość boiska pokrytego trawą naturalną stanowi główną przeszkodę ograniczającą możliwość dalszego zwiększania liczby tego rodzaju imprez ⁽¹⁾. Piłkarze należący do pierwszego zespołu posiadają pierwszeństwo przy rezerwacji boiska w celu rozegrania meczów u siebie oraz przy rezerwacji boiska w celach treningowych. Wszystkie organizacje są uprawnione do korzystania z pomieszczeń znajdujących się na terenie stadionu (np. szatni i pomieszczeń biurowych) przez cały rok.
- (36) Zgodnie z informacjami przedstawionymi w powyższej tabeli większość podmiotów korzystających ze stadionu w celach innych niż zawodowe jest zwolniona z wszelkich opłat. Natomiast pierwsza drużyna uiszcza roczną opłatę za wynajem stadionu w wysokości 3 mln NOK powiększoną o 20 % zysków ze sprzedaży biletów. W opinii władz norweskich wysokość tej opłaty odpowiada wysokości rynkowej opłaty za wynajem stadionu: wysokość opłat uiszczanych przez porównywalne drużyny piłkarskie wynosi od 2 000 do 5 000 NOK – łączna kwota opłaty za wynajem stadionu opłacanej przez takie drużyny w skali roku jest zatem niższa niż 3 mln NOK. W związku z powyższym władze norweskie uważają, że pierwsza drużyna klubu Sandefjord Fotball nie odniosła żadnej korzyści względem swoich konkurentów wynikającej z wysokości uiszczanej opłaty za wynajem stadionu.

⁽¹⁾ Aby zwiększyć stopień wykorzystania obiektu, planuje się zainstalowanie boiska ze sztuczną trawą.

- (37) Ponadto władze norweskie zwracają uwagę na fakt, że wszelki potencjalny wpływ na wymianę handlową i konkurencję byłby bardzo ograniczony z uwagi na lokalny charakter działalności prowadzonej przez klub. Bilety na mecze rozgrywane u siebie są sprzedawane zasadniczo wyłącznie miejscowym kibicom oraz kibicom innych drużyn norweskich grających na stadionie w charakterze gości. Dochody ze sprzedaży kioskowej w trakcie meczów wahają się od 600 000 NOK do 1 mln NOK rocznie. Jeżeli chodzi o produkty sprzedawane pod marką klubu, rynek takich produktów ogranicza się głównie do kibiców z okręgu Vestfold. Kluby nie konkurują ze sobą na rynku produktów klubowych. Prawo do nazwy stadionu sprzedano Komplett.no – sklepowi internetowemu prowadzącego handel elektroniką z siedzibą w Sandefjord. Działalność reklamową na terenie stadionu prowadzą wyłącznie lokalne firmy.
- (38) Wpływ środka na wymianę handlową i konkurencję należy uznać za ograniczony również w odniesieniu do rynku zawodników. Sandefjord Fotball AS dokonuje transferów zawodników wyłącznie w bardzo ograniczonym zakresie i zawsze z innymi klubami norweskimi. Na przykład w latach 2011–2013 dochód z transferów wyniósł zaledwie 1,35 mln NOK, a koszty związane z transferami opiewały na kwotę 860 000 NOK.
- (39) Jeżeli chodzi o prawa do transmisji telewizyjnych, władze norweskie wyjaśniły, że podmiotem odpowiedzialnym za zarządzanie tymi prawami na szczeblu centralnym jest Norweski Związek Piłki Nożnej. Udział klubu w zyskach z transmisji jest uzależniony od miejsca zajmowanego przez klub w dwóch najwyższych kategoriach rozgrywek ligowych w Norwegii. Ponieważ norweskie rozgrywki ligowe cieszą się zainteresowaniem praktycznie wyłącznie na terytorium Norwegii, prawa do transmisji telewizyjnych nie wywierają żadnego rzeczywistego wpływu na wymianę handlową i konkurencję.

II. OCENA

1. Istnienie pomocy państwa

- (40) Artykuł 61 ust. 1 Porozumienia EOG stanowi, co następuje: „z zastrzeżeniem innych postanowień niniejszego Porozumienia, wszelka pomoc przyznawana przez państwa członkowskie WE, państwa EFTA lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna z funkcjonowaniem niniejszego Porozumienia w zakresie, w jakim wpływa na handel między umawiającymi się stronami”.
- (41) Oznacza to, że środek stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG, jeżeli wszystkie następujące warunki są spełnione: środek jest przyznany przez państwo lub przy użyciu zasobów państwowych, przynosi selektywną korzyść ekonomiczną przedsiębiorstwu oraz może wpływać na wymianę handlową między umawiającymi się stronami i zakłócać konkurencję.

1.1. Zasoby państwowe

- (42) Aby środek stanowił pomoc państwa, musi być przyznany przez państwo lub przy użyciu zasobów państwowych. Pojęcie państwa odnosi się nie tylko do instytucji rządowych na szczeblu centralnym, ale obejmuje wszystkie szczeble administracji państwowej (w tym gminy), a także przedsiębiorstwa publiczne ⁽¹⁾.
- (43) Gmina Sandefjord nabyła przedmiotowe grunty, a następnie przekazała je dwóm jednostkom zależnym spółki Sandefjord Fotball AS. Urząd stwierdza zatem, że transakcja przekazania gruntów została przeprowadzona przy użyciu zasobów państwowych.

1.2. Przedsiębiorstwo

- (44) Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pojęcie przedsiębiorstwa obejmuje każdy podmiot prowadzący działalność gospodarczą, niezależnie od jego statusu prawnego i sposobu finansowania ⁽²⁾. Działalność gospodarczą stanowi każda działalność polegająca na oferowaniu towarów lub usług na danym rynku ⁽³⁾.
- (45) Sandefjord Fotball AS to zawodowy klub piłkarski zorganizowany w formie spółki prywatnej. Klub prowadzi działalność na kilku rynkach, w tym na rynku transferowym piłkarzy, a także na rynku sprzedaży biletów, praw do transmisji telewizyjnej, produktów klubowych oraz rynku sponsoringu.

⁽¹⁾ Artykuł 2 dyrektywy Komisji 2006/111/WE z dnia 16 listopada 2006 r. w sprawie przejrzystości stosunków finansowych między państwami członkowskimi a przedsiębiorstwami publicznymi, a także w sprawie przejrzystości finansowej wewnątrz określonych przedsiębiorstw (Dz.U. L 318 z 17.11.2006, s. 17), włączony do Porozumienia EOG w pkt 1a załącznika XV.

⁽²⁾ Wyrok w sprawie C-41/90 Höfner i Elser/Macroton, EU:C:1991:161, pkt 21–22; wyrok w sprawach połączonych C-180/98–C-184/98 Pavlov i in., EU:C:2000:428; oraz wyrok w sprawie E-5/07 Private Barnehagers Landsförbund/Urząd Nadzoru EFTA, EFTA Ct. Rep. 2008, s. 61, pkt 78.

⁽³⁾ Wyrok w sprawie C-222/04 Ministero dell'Economica e delle Finanze/Cassa di Risparmio di Firenze SpA, EU:C:2006:8, pkt 108.

- (46) Urząd stwierdza zatem, że spółka Sandefjord Fotball AS jest przedsiębiorstwem w rozumieniu art. 61 Porozumienia EOG.

1.3. Korzyść ekonomiczna

- (47) Przekazanie gruntów przedsiębiorstwu może wiązać się z przyznaniem temu przedsiębiorstwu korzyści ekonomicznej, w szczególności jeżeli cena takiego przekazania jest niższa od ceny rynkowej.
- (48) Transakcja polegająca na przekazaniu zasobów państwowych nie stanowi pomocy państwa, jeżeli została przeprowadzona zgodnie z normalnymi warunkami rynkowymi, a zatem nie wiązała się z przyznaniem przedsiębiorstwu korzyści⁽¹⁾. Sprawdzenie zgodności transakcji z normalnymi warunkami rynkowymi określa się jako test prywatnego inwestora.

1.3.1. Przekazanie działki 152/96

- (49) W chwili jej przekazania spółce Sandefjord Fotball AS działka 152/96 była przeznaczona pod budowę stadionu piłkarskiego oraz na działalność gospodarczą. Zatem aby spółka mogła uzyskać pozwolenie na budowę, planowane roboty budowlane musiały obejmować roboty związane z budową stadionu. Władze norweskie argumentują, że z uwagi na fakt, iż koszty budowy stadionu przekraczały wszelką potencjalną wartość gruntów, cena rynkowa działki 152/96 wynosiła zero lub była wręcz ujemna.
- (50) Urząd przyznaje, że zobowiązania wynikające z przeznaczenia gruntów mogą wpływać na ich cenę rynkową. Zobowiązanie do wybudowania stadionu piłkarskiego nie może jednak zmniejszyć wysokości ceny rynkowej do zera, w szczególności w przypadku, gdy celem transakcji jest udzielenie klubowi piłkarskiemu wsparcia w budowie nowego stadionu⁽²⁾.
- (51) Ponadto Urząd przywołuje postanowienia sekcji 2.2 lit. d) swoich wytycznych w sprawie sprzedaży gruntów, zgodnie z którymi – zasadniczo – „wartość rynkowa nie powinna być ustalona poniżej kosztów pierwotnych⁽³⁾ w ciągu co najmniej trzech lat po nabyciu, chyba że niezależny rzeczoznawca wyraźnie stwierdził ogólny spadek cen rynkowych gruntów i budynków na określonym rynku”. W omawianym przypadku gmina Sandefjord nabyła grunty, które zostały następnie podzielone na działki 152/96 i 152/97, za kwotę 3,7 mln NOK. Urząd odnotowuje, że cena przekazania gruntów spółce Sandefjord Fotball AS była niższa od ceny nabycia gruntów przez gminę.
- (52) W związku z powyższym Urząd stwierdza, że przekazanie działki 152/96 spółce Sandefjord Fotball AS przyniosło tej spółce korzyść ekonomiczną.

1.3.2. Przekazanie działki 152/97

- (53) W chwili jej przekazania spółce Sandefjord Fotball AS działka 152/97 była przeznaczona na działalność gospodarczą. Władze norweskie argumentują, że przekazanie działki 152/97 powinno zostać ocenione w świetle umowy z dnia 28 listopada 2006 r., na mocy której klub piłkarski zobowiązał się w szczególności do wybudowania stadionu w zamian za uzyskanie prawa własności do gruntów. Biorąc pod uwagę fakt, że szacunkowe koszty budowy stadionu przekraczały wartość gruntów, przekazanie tych gruntów nie mogło przynieść spółce korzyści ekonomicznej.
- (54) Urząd odnotowuje, że działka 152/97 jest przeznaczona na działalność gospodarczą. Zgodnie z przepisami w zakresie planowania przestrzennego spółka nie była zatem zobowiązana do wybudowania stadionu na tej działce. W chwili jej przekazania spółce Sandefjord Fotball AS działka ta nie podlegała również żadnym wiążącym ograniczeniom wynikającym z jej wcześniejszego rolniczego przeznaczenia. Spoczywające na spółce Sandefjord Fotball AS zobowiązanie do zorganizowania i sfinansowania budowy stadionu zostało sformułowane wyłącznie w umowie z dnia 28 listopada 2006 r. Umowa ta stanowi jedyny instrument prawny wskazujący, że działka 152/97 ma zostać sprzedana w celu pokrycia części kosztów budowy stadionu.

⁽¹⁾ Wyrok w sprawie C-39/94 SFEL i in., EU:C:1996:285, pkt 60–61.

⁽²⁾ W tym kontekście Urząd przywołuje postanowienia sekcji 2.2 lit. c) swoich wytycznych w sprawie sprzedaży gruntów, z których wynika, że przy przeprowadzaniu wyceny „[o]bowiązki, których spełnienie przynajmniej w części leżałoby we własnym interesie kupującego, należy wycenić, mając to na względzie”.

⁽³⁾ Tj. kosztów nabycia gruntów poniesionych przez dany organ publiczny.

- (55) W opinii Urzędu inwestor prywatny dokonujący sprzedaży gruntów nie nałożyłby na kupującego tego rodzaju zobowiązań dotyczących budowy lub finansowania stadionu. Dlatego też Urząd nie może przyjąć przedstawionego przez władze norweskie argumentu, zgodnie z którym przy ocenianiu, czy spółka uzyskała korzyść ekonomiczną, należy wziąć pod uwagę wynikający z umowy związek między przekazaniem działki 152/97 spółce Sandefjord Fotball AS a budową stadionu.
- (56) Ponadto Urząd zwraca uwagę na fakt, że wkrótce po przekazaniu działki spółka Sandefjord Fotball AS sprzedała swoje udziały w Sandefjord Fotball Næring AS, spółce będącej właścicielem działki 152/97, spółce Pindsle Property AS za kwotę 40 mln NOK. Fakt, że doszło do sprzedaży przedmiotowych gruntów świadczy o tym, że grunty te posiadały wartość ekonomiczną.
- (57) W związku z powyższym Urząd stwierdza, że przekazanie działki 152/97 spółce Sandefjord Fotball AS przyniosło tej spółce korzyść ekonomiczną.

1.4. *Selektywność*

- (58) Domniemana pomoc państwa jest związana z transakcją przeprowadzoną między gminą Sandefjord a spółką Sandefjord Fotball AS. Transakcja ta stanowi środek selektywny w rozumieniu art. 61 Porozumienia EOG, ponieważ dotyczy wyłącznie jednego, konkretnego przedsiębiorstwa.

1.5. *Zakłócenie konkurencji oraz wpływ na wymianę handlową między umawiającymi się stronami*

- (59) Zgodnie z orzecznictwem dotyczącym wpływu na wymianę handlową i przypadków zakłócenia konkurencji Urząd „[n]ie jest zobowiązany do wykazania faktycznego wpływu pomocy na wymianę handlową [...] i rzeczywistego zakłócenia konkurencji, lecz jedynie do zbadania, czy owa pomoc może mieć wpływ na tę wymianę handlową i zakłócać konkurencję” ⁽¹⁾.
- (60) Sam fakt, że pomoc wzmacnia pozycję przedsiębiorstwa względem innych przedsiębiorstw konkurujących z nim na rynku wymiany handlowej w ramach EOG, jest wystarczający do uznania, że dany środek może zakłócać konkurencję i mieć wpływ na wymianę handlową między umawiającymi się stronami Porozumienia EOG ⁽²⁾.
- (61) W 2006 r. pierwsza drużyna klubu Sandefjord Fotball brała udział w rozgrywkach prowadzonych w najwyższej norweskiej klasie rozgrywkowej i miała szansę na zakwalifikowanie się do europejskich pucharów. Ponadto zawodowe kluby piłkarskie nie tylko biorą udział w zawodach piłkarskich, ale prowadzą również działalność na kilku różnych rynkach, takich jak rynek transferowy zawodowych piłkarzy, rynek reklamy, rynek sponsoringu, rynek produktów klubowych i rynek praw medialnych. Udzielenie pomocy zawodowemu klubowi piłkarskiemu może zatem potencjalnie wzmocnić jego pozycję na tych rynkach, przy czym zasięg większości tych rynków może obejmować szereg państw EOG. Jeżeli chodzi o rynek transferowy zawodników, spółka Sandefjord Fotball AS prowadziła w omawianym okresie – i w dalszym ciągu prowadzi – aktywną działalność na tym rynku z możliwością pozyskiwania zawodników z innych państw EOG.
- (62) W związku z powyższym Urząd stwierdza, że środek może zakłócać konkurencję i wywierać wpływ na wymianę handlową między umawiającymi się stronami Porozumienia EOG.

1.6. *Wniosek dotyczący istnienia pomocy państwa*

- (63) W oparciu o powyższe ustalenia Urząd stwierdza, że przedmiotowy środek stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG.

⁽¹⁾ Wyrok w sprawie C-372/97 Włochy/Komisja, EU:C:2004:234, pkt 44.

⁽²⁾ Wyrok w sprawie C-730/79 Philip Morris Holland BV/Komisja, EU:C:1980:209, pkt 11–12; wyrok w sprawach połączonych E-5/04, E-6/04 i E-7/04 Fesil ASA i Finnjord Smelteverk AS/Urząd Nadzoru EFTA, EFTA Ct. Rep. 2005, s. 117, pkt 94 oraz wyrok w sprawach połączonych C-197/11 i C-203/11 Libert i in., EU:C:2013:288, pkt 76–78.

1.7. Kwota pomocy

- (64) Jeżeli chodzi o działkę 152/96, Urząd uznaje, że obowiązek wynikający przeznaczenia gruntów pod budowę stadionu skutkuje obniżeniem wartości rynkowej tych gruntów⁽¹⁾. Jak wyjaśniono jednak w motywie 50 powyżej, uznanie, że wartość rynkowa gruntów była w omawianym przypadku równa zero, nie jest uzasadnione. Zgodnie z sekcją 2.2 lit. d) wytycznych Urzędu w sprawie sprzedaży gruntów gmina Sandefjord powinna była dokonać sprzedaży gruntów za cenę co najmniej umożliwiającą pokrycie kosztów ich nabycia. Na tej podstawie Urząd uznaje, że kwota pomocy udzielonej w związku z przedmiotową działką wynosi 1,9 mln NOK⁽²⁾.
- (65) Jeżeli chodzi o działkę 152/97, Urząd zwraca uwagę na fakt, że spółka Sandefjord Fotball AS sprzedała swoje udziały w Sandefjord Fotball Næring AS, spółce będącej właścicielem działki 152/97, spółce Pindsle Property AS za kwotę 40 mln NOK. Pindsle Property AS jest spółką prywatną, która w chwili dokonywania transakcji nie należała do tej samej grupy co spółka Sandefjord Fotball AS. W związku z powyższym transakcja sprzedaży została zrealizowana między dwiema niezależnymi spółkami⁽³⁾. Urząd nie otrzymał żadnych przekonujących dowodów świadczących o tym, że przedmiotowa transakcja nie została przeprowadzona po cenie rynkowej. Dlatego też Urząd uznaje, że cena sprzedaży działki 152/97 była zbliżona do wartości rynkowej tej działki.
- (66) W związku z powyższym Urząd stwierdza, że łączna wartość rynkowa gruntów przekazanych spółce Sandefjord Fotball AS wynosiła w chwili dokonywania transakcji 41,9 mln NOK. Zgodnie z treścią umowy z dnia 28 listopada 2006 r. na spółkę Sandefjord Fotball AS nałożono jednak również szereg zobowiązań dotyczących przeprowadzenia robót budowlanych w imieniu gminy Sandefjord. Jak wspomniano w motywie 26 powyżej, całkowity szacunkowy koszt tych zobowiązań w chwili zawierania umowy wynosił 9,5 mln NOK. Władze norweskie wyjaśniły, że w przypadku, gdyby nie zawarto umowy, wspomniane roboty budowlane zostałyby przeprowadzone przez gminę. Dlatego też Urząd przyjmuje argument, zgodnie z którym całkowite koszty tych robót – ustalone w oparciu o szacunki sporządzone w chwili zawierania umowy – powinny zostać odliczone od kwoty pomocy.
- (67) W związku z powyższym Urząd stwierdza, że łączna kwota pomocy udzielonej spółce Sandefjord Fotball AS wynosiła 32,4 mln NOK.

2. Wymogi proceduralne

- (68) Zgodnie z częścią I art. 1 ust. 3 protokołu 3 „Urząd Nadzoru EFTA informowany jest, w czasie pozwalającym mu na przedstawienie uwag, o wszelkich zamiarach przyznania lub zmiany pomocy [...]. Zainteresowane państwo nie może wprowadzić w życie projektowanych środków, dopóki procedura ta nie doprowadzi do wydania decyzji końcowej”.
- (69) Urząd nie otrzymał wcześniejszego zgłoszenia dotyczącego przekazania przedmiotowych gruntów. W związku z powyższym Urząd stwierdza, że władze norweskie nie wywiązały się ze swoich zobowiązań wynikających z części I art. 1 ust. 3 protokołu 3.

3. Zgodność

- (70) Zgodnie z art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG pomoc przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych może zostać uznana za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, o ile nie wywiera negatywnego wpływu na warunki wymiany handlowej w stopniu, który można byłoby uznać za sprzeczny ze wspólnym interesem.
- (71) Urząd odnotowuje, że nie wydał jeszcze żadnych wytycznych dotyczących pomocy państwa na budowę obiektów infrastruktury sportowej. Dlatego też przedmiotowy środek zostanie oceniony bezpośrednio w świetle przepisów art. 61 ust. 3 lit. c) Porozumienia EOG.

⁽¹⁾ Zob. również decyzja nr 225/15/COL z dnia 10 czerwca 2015 r. o niewnoszeniu zastrzeżeń wobec środka pomocy w formie przekazania gruntów Vålerenga Fotball, pkt 31.

⁽²⁾ Gmina Sandefjord nabyła grunty, które zostały następnie podzielone na działki 152/96 i 152/97, za kwotę 3,7 mln NOK. Kwotę w wysokości 1,9 mln NOK uzyskano, dzieląc kwotę 3,7 mln NOK stosownie do wielkości obydwu działek.

⁽³⁾ Potwierdza to również brak wyceny przeprowadzonej przez niezależnego rzeczoznawcę – w norweskim prawie spółek ustanowiono obowiązek przeprowadzenia takiej wyceny w przypadku transakcji realizowanych między spółkami należącymi do tej samej grupy.

- (72) Zgodnie z praktyką obowiązującą w chwili udzielenia pomocy przeprowadzana przez Urząd ocena będzie opierała się na odpowiedziach na następujące pytania:
- Czy środek pomocy służy realizacji jasno określonego celu leżącego we wspólnym interesie?
  - Czy forma pomocy jest odpowiednia do tego, by przyczynić się do realizacji celu leżącego we wspólnym interesie, tj. czy proponowana pomoc zapewnia możliwość wyeliminowania nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku lub czy pozwala zrealizować inny cel? W szczególności:
    - Czy pomoc państwa stanowi stosowny instrument w danym przypadku?
    - Czy przyznanie pomocy państwa wywołuje efekt zachęty, tj. czy przedsiębiorstwa zmieniają swój sposób postępowania po uzyskaniu pomocy?
    - Czy środek pomocy jest proporcjonalny, tj. czy tę samą zmianę zachowania można byłoby uzyskać w przypadku udzielenia pomocy w niższej kwocie?
  - Czy zakłócenia konkurencji i wpływ na wymianę handlową zostały ograniczone na tyle, aby ogólny bilans był dodatni?
- (73) Urząd udzieli odpowiedzi na te pytania w kolejnych motywach.

3.1. *Cel leżący we wspólnym interesie*

- (74) Przede wszystkim Urząd zwraca uwagę na fakt, że działania na rzecz wspierania sportu nie zostały bezpośrednio określone w Porozumieniu EOG jako cel leżący we wspólnym interesie. Działania na rzecz wspierania sportu można jednak uznać za jeden z elementów działań na rzecz edukacji, kształcenia i młodzieży, a także jako jeden z elementów działań w obszarze polityki społecznej. Zacieśnienie współpracy w tym obszarze uznaje się za jeden z celów EOG, co wynika w szczególności z treści art. 1 i 78 Porozumienia EOG. Warunki wspomnianej zacieśnionej współpracy zostały bardziej szczegółowo określone w protokole 31 do Porozumienia EOG w sprawie współpracy w konkretnych dziedzinach poza czterema swobodami. Artykuł 4 tego protokołu nosi tytuł „Edukacja, kształcenie zawodowe, młodzież i sport” – przewidziano w nim m.in. możliwość udziału umawiających się stron w Europejskim Roku Edukacji przez Sport 2004. Potwierdza to ścisły związek między działaniami na rzecz wspierania sportu a celami wyznaczonymi w Porozumieniu EOG.
- (75) Taka wykładnia jest zgodna z podejściem stosowanym przez Komisję Europejską („Komisję”). W Unii Europejskiej do kwestii związanych ze wspieraniem sportu odniesiono się odrębnie w art. 165 TFUE, który został wprowadzony traktatem lizbońskim. Komisja uznawała jednak szczególną rolę sportu opartego na strukturach działających na zasadzie wolontariatu w obszarze zdrowia, wychowania, integracji społecznej i kultury również przed wejściem traktatu lizbońskiego w życie. Od wejścia traktatu lizbońskiego w życie działania na rzecz wspierania sportu są uznawane za przyczyniające się do realizacji ogólnych celów strategii „Europa 2020” poprzez wspieranie zatrudnienia i mobilności, w szczególności w ramach działań na rzecz promowania włączenia społecznego w sporcie i poprzez sport, kształcenie i szkolenie.
- (76) W związku z powyższym Urząd stwierdza, że wspieranie rozwoju edukacji, kształcenia i młodzieży poprzez podejmowanie działań w obszarze sportu stanowi cel leżący we wspólnym interesie. Ponadto Urząd odnotowuje, że finansowanie budowy obiektów infrastruktury sportowej może również podlegać przepisom ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń blokowych, o ile spełniono określone warunki. Stanowi to dodatkowe potwierdzenie tezy, że wspieranie sportu, w tym zapewnianie wsparcia na rzecz budowy obiektów infrastruktury sportowej, należy uznać za cel leżący we wspólnym interesie.

3.2. *Stosowny instrument*

- (77) Aby ocenić, czy pomoc państwa zapewni możliwość zrealizowania wyznaczonego celu leżącego we wspólnym interesie, Urząd musi najpierw zidentyfikować i zdefiniować problem, który miał zostać rozwiązany dzięki udzieleniu pomocy. Pomoc państwa powinna być udzielana w sytuacjach, w których jej przyznanie może przyczynić się do istotnej poprawy sytuacji, a rynek nie jest w stanie samodzielnie dokonać stosownych zmian w tym zakresie. Ponadto proponowany środek pomocy musi stanowić instrument, który zapewni możliwość osiągnięcia określonego celu leżącego we wspólnym interesie.

- (78) Jedną z potwierdzonych niedoskonałości rynku w Norwegii polega na niedoborze stadionów piłkarskich – jest to spowodowane brakiem podmiotów gotowych do zrealizowania inwestycji komercyjnych w stadiony, które z uwagi na czynniki o charakterze strukturalnym przynoszą straty, ponieważ generowane przez nie przychody są niewystarczające do pokrycia kosztów inwestycji ⁽¹⁾.
- (79) Ponadto władze norweskie wykazały, że wybudowanie nowego stadionu piłkarskiego w Sandefjord było rzeczywiście konieczne. Konieczność wybudowania nowego stadionu wynikała z niedostatecznie dużej liczby miejsc na istniejącym stadionie miejskim w okresie, w którym podjęto decyzję o przyznaniu środka, a także z faktu, że stary stadion nie spełniał już wymogów uzyskania licencji wydawanej przez Norweski Związek Piłki Nożnej. Biorąc pod uwagę nierentowny charakter infrastruktury stadionowej, udzielenie pomocy państwa było zatem konieczne do zainicjowania inwestycji.
- (80) W związku z powyższym Urząd stwierdza, że pomoc państwa stanowiła stosowny instrument.

3.3. *Efekt zachęty*

- (81) Urząd może uznać pomoc państwa za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG wyłącznie w przypadku, gdy taka pomoc wywołuje efekt zachęty. Do efektu zachęty dochodzi w przypadku, gdy udzielenie pomocy skłania jej beneficjenta do zmiany swojego postępowania w taki sposób, by w jeszcze większym stopniu przyczynić się do realizacji celu leżącego we wspólnym interesie, przy czym do takiej zmiany sposobu postępowania nie mogłoby dojść w przypadku braku pomocy.
- (82) W pierwszej kolejności Urząd zwraca uwagę na fakt, że budowa stadionu rozpoczęła się dopiero po przekazaniu przedmiotowych gruntów.
- (83) Ponadto z informacji przekazanych przez władze norweskie wynika, że spółka Sandefjord Fotball AS nie byłaby w stanie pokryć kosztów budowy stadionu w przypadku, gdyby nie otrzymała pomocy państwa, ponieważ nie dysponowała dostatecznymi środkami finansowymi ani nie posiadała zdolności kredytowej do zaciągnięcia pożyczki niezbędnej do pokrycia niedoboru środków finansowych. Własny wkład finansowy wniesiony przez spółkę na poczet budowy stadionu stanowił maksymalną kwotę, jaką spółka była w stanie przeznaczyć na ten cel ⁽²⁾.
- (84) W związku z powyższym Urząd stwierdza, że środek pomocy wywołał efekt zachęty.

3.4. *Proporcjonalność*

- (85) Pomoc państwa uznaje się za proporcjonalną, jeżeli jej kwota ogranicza się do minimum niezbędnego do osiągnięcia wyznaczonego celu leżącego we wspólnym interesie. Co do zasady, Urząd przeprowadza ocenę proporcjonalności w oparciu o koncepcje kosztów kwalifikowalnych i maksymalnej intensywności pomocy.
- (86) Jak wspomniano w motywie 67 powyżej, łączna kwota pomocy udzielonej spółce Sandefjord Fotball AS wynosiła 32,4 mln NOK. Aby ocenić intensywność pomocy, kwotę tę należy zestawić z kwalifikowalnymi kosztami inwestycji. Urząd stwierdza, że koszty poniesione przez spółkę Sandefjord Fotball AS w imieniu gminy Sandefjord, które zostały odliczone od kwoty pomocy – zob. motyw 66 powyżej – nie mogą stanowić części kosztów kwalifikowalnych. Dlatego też całkowite koszty inwestycji w wysokości 110 mln NOK należy pomniejszyć o kwotę 9,5 mln NOK. W związku z powyższym kwalifikowalne koszty inwestycji wynoszą 100,5 mln NOK, co odpowiada intensywności pomocy na poziomie 32 %. Urząd odnotowuje, że intensywność pomocy jest w omawianym przypadku stosunkowo niska, oraz że beneficjent, tj. spółka Sandefjord Fotball AS, pokrył pozostałą część kosztów inwestycji.
- (87) Przy przeprowadzaniu oceny intensywności pomocy należy jednak wziąć również pod uwagę korzyści społeczne wynikające z wybudowania stadionu. Jak wspomniano w sekcji I pkt 5.3 powyżej, stadion jest wykorzystywany przez szereg podmiotów, w tym przez amatorskie drużyny sportowe i szkoły, do wielu celów niezwiązanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Ogólnie rzecz biorąc, stadion jest wykorzystywany przez podmioty, które nie korzystają z niego w celu prowadzenia działalności gospodarczej, przez ponad 50 % całkowitego czasu jego użytkowania.

⁽¹⁾ Zob. również decyzja nr 225/15/COL z dnia 10 czerwca 2015 r. o niewnoszeniu zastrzeżeń wobec środka pomocy w formie przekazania gruntów Vålerenga Fotball, motyw 65.

⁽²⁾ Zob. w szczególności informacje przedstawione w dokumencie nr 699518, s. 29.

- (88) Ponadto Urząd zwraca uwagę na fakt, że infrastruktura stadionu jest w pewnym stopniu wielofunkcyjna – na terenie stadionu znajduje się boisko do gry w piłkę nożną, bieżnia, centrum fitness i szereg innych pomieszczeń. Przyczynia się to do zwiększenia możliwości wykorzystywania stadionu do celów innych niż cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Urząd zwraca także uwagę na fakt, że pierwsza drużyna uiszcza opłatę za wynajem stadionu w kwocie odpowiadającej cenie rynkowej (zob. również sekcja II pkt 3.5 poniżej), natomiast kluby amatorskie i inne podmioty korzystające ze stadionu w celach niekomercyjnych mogą uzyskać dostęp do stadionu nieodpłatnie. Stanowi to dodatkowe potwierdzenie korzyści, jakie społeczność lokalna odniosła dzięki wybudowaniu stadionu.
- (89) W związku z powyższym Urząd uznaje środek pomocy za proporcjonalny.

3.5. Brak nadmiernego zakłócenia konkurencji i negatywnego wpływu na wymianę handlową

- (90) Aby pomoc mogła zostać uznana za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG, negatywne oddziaływanie środka pomocy przejawiające się zakłóceniem konkurencji i niekorzystnym wpływem na wymianę handlową między umawiającymi się stronami musi mieć ograniczony charakter, a korzyści wynikające z przyczynienia się do realizacji celu leżącego we wspólnym interesie muszą przeważać nad tym negatywnym oddziaływaniem.
- (91) Na wstępie Urząd zwraca uwagę na fakt, że stadion, którego budowa została sfinansowana dzięki udzieleniu przedmiotowej pomocy państwa, stanowi zasadniczo obiekt o zasięgu lokalnym i regionalnym. Obiekt nie został zbudowany w celu przyciągnięcia imprez międzynarodowych ani nie jest przeznaczony do szerokiego wykorzystania w celach komercyjnych przez użytkowników innych niż zawodnicy pierwszej drużyny klubu Sandefjord Fotball.
- (92) Pierwsza drużyna uiszcza opłatę za wynajem stadionu. Aktualne warunki wynajmu stadionu zostały ustalone w trakcie negocjacji przeprowadzonych z prywatnymi właścicielami stadionu. Dlatego też można przyjąć, że wysokość opłaty za korzystanie z stadionu została ustalona zgodnie z warunkami rynkowymi. Potwierdzają to również przekazane przez władze norweskie wyniki porównania wysokości opłaty za wynajem stadionu uiszczanej przez klub Sandefjord Fotball z wysokością opłat za wynajem stadionu uiszczanych przez inne kluby (zob. motyw 36 powyżej).
- (93) Urząd zwraca również uwagę na niską intensywność pomocy oraz na fakt, że wkład wniesiony przez spółkę Sandefjord Fotball AS na poczet pokrycia kosztów inwestycji przyczynił się do dodatkowego ograniczenia ryzyka wystąpienia zakłóceń konkurencji.
- (94) Działalność gospodarcza prowadzona przez spółkę Sandefjord Fotball AS wywiera bardzo ograniczony wpływ na wymianę handlową i konkurencję w ramach EOG z uwagi na lokalny charakter klubu. Prowadzona przez spółkę działalność w zakresie sprzedaży biletów i produktów klubowych, a także działalność w zakresie sponsoringu i reklamy jest skierowana głównie do przedstawicieli społeczności lokalnej oraz do mieszkańców okręgu Vestfold. Działalność spółki na rynku transferowym zawodników ma również bardzo ograniczony charakter i koncentruje się na terytorium Norwegii. Ponadto spółka Sandefjord Fotball AS nie ma żadnego bezpośredniego wpływu na komercjalizację praw do transmisji telewizyjnych, ponieważ podmiotem odpowiedzialnym za zarządzanie tymi prawami na szczeblu centralnym jest Norweski Związek Piłki Nożnej; niezależnie od tego, dochód uzyskiwany przez spółkę ze sprzedaży tych praw jest bardzo ograniczony.
- (95) W związku z powyższym Urząd stwierdza, że wszelkie zakłócenia konkurencji i wszelki wpływ na wymianę handlową spowodowane przyznaniem środka pomocy miały ograniczony charakter.

3.6. Zestawienie i wniosek

- (96) Opierając się na wynikach przeprowadzonej powyżej oceny, Urząd zestawiał czynniki powiązane ze zgłoszonym środkiem, które wywierają pozytywny wpływ, z czynnikami powiązаныmi ze zgłoszonym środkiem, które wywierają negatywny wpływ. Urząd stwierdza, że zakłócenia spowodowane przyznaniem przedmiotowego środka pomocy nie wywierają niekorzystnego wpływu na warunki prowadzenia wymiany handlowej w stopniu, który można byłoby uznać za sprzeczny ze wspólnym interesem.

4. Wniosek

- (97) Na podstawie informacji przedstawionych przez władze norweskie Urząd stwierdził, że transakcja przekazania gruntów, o której mowa w niniejszej decyzji, stanowi pomoc państwa w rozumieniu art. 61 ust. 1 Porozumienia EOG. Urząd uznał jednak tę pomoc za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG,

PRZYJMUJE NINIEJSZĄ DECYZJĘ:

Artykuł 1

Pomoc państwa przyznana na rzecz spółki Sandefjord Fotball AS uznaje się za zgodną z funkcjonowaniem Porozumienia EOG na podstawie art. 61 ust. 3 lit. c) tego porozumienia.

Artykuł 2

Niniejsza decyzja jest skierowana do Królestwa Norwegii.

Artykuł 3

Jedynie wersja niniejszej decyzji w języku angielskim jest autentyczna.

Sporządzono w Brukseli dnia 23 września 2015 r.

W imieniu Urzędu Nadzoru EFTA

Sven Erik SVEDMAN

Przewodniczący

Helga JÓNSDÓTTIR

Członek Kolegium

ISSN 1977-0766 (wydanie elektroniczne)
ISSN 1725-5139 (wydanie papierowe)

Urząd Publikacji Unii Europejskiej
2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL